Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

~~77 f~~
~~40~~
9.5 y a
151 D 10.
CA. 1369

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Epiſtole Pauli.

[illegible] illustrant ut [illegible] tuo amplitudine [illegible] divina: Ame [illegible] ante studia offi[illegible] expectata. Nam fallam opinionem tuam. Vale.

Marcus Tullius Cicero T[illegible]

Expecto tuas litteras de multis rebus te ipsum multo magis. Demetrium redde nostrum et aliud siquid potes boni. De [illegible] non habeo te hortari. Quid te [illegible] si constitui et si [illegible] incidas [illegible] cum si te [illegible] litteras tuas valde expecto. Vale.

Marcus Tullius Cicero Valerio iurisconsulto salutem plurimam dicit

Cur enim tibi hoc non gratificer nescio. Presertim cum his temporibus audacia pro sapientia liceat uti. Lentulo nostro egi per litteras tuo nomine gratias diligenter. Sed tu velim desinas iam nostris litteris uti et nos aliquando revisas et ibi malis esse ubi aliquo numero sis quam istic ubi solus sapere videare. Quamquam qui istinc veniunt partim te superbum esse dicunt quod nihil respondeas, partim contumeliosum quod male respondeas. Sed iam cupio tecum coram iocari. Quare fac ut quam primum venias neque in Apuliam tuam accedas ut possimus salvum venisse gaudere. Nam illo si veneris tamquam [illegible] cognosces tuorum neminem. Vale.

[illegible]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Incipit prefatio ſancti Hieronymi in oēs epiſtolas ſancti Pauli

PRimum queritˀ: quare poſt euāgelia q̄ ſupplementū legis ſunt. ⁊ in quibꝰ nobis exempla ⁊ p̄cepta viuendi pleniſſime digeſta ſunt: voluerit aplꝰs has eplas ad ſinglas eccleſias deſtiare? Hac āt cauſa factū videtur. vt ſcꝫ initia naſcētis ecclie nouis cauſis exiſtentibꝰ preueniret ⁊ vt pn̄tia atqꝫ oriētia reſecaret vitia. ⁊ poſt futuras excluderet q̄ſtiones/exemplo ꝓphetaꝝ. qui poſt editā legem moyſi. in q̄ oīa dei mādata legebantˀ. nihilominus tamē doctrina ſua rediuiua ſemꝑ ppli compſſere pctā. ⁊ ꝓpter exemplū viuēdi libros ad nrām etiam memoriam trāſmiſerūt Deinde q̄ritˀ. Cur nō amplius q̄ꝫ decem eplas ad eccias ſcripſerit. Decem ſunt eñ cum ea q̄ diciṫ ad hebreos. Nam relique q̄ttuor ad diſcipulos ſpecialiter ſunt porrecte. vt oñderet nouū nō diſcrepare a veteri teſtamēto et ſe ꝯtra legem nō facere moyſi. ad numeꝝ p̄moꝝ decalogi mandatoꝝ ſuas eplas deſtinauit. ⁊ quot ille p̄ceptis a pharaone inſtituit liberatos. totidem epiſtolas a diaboli ⁊ idolatrie ſuitute edocet acq̇ſitos. Nam ⁊ duas tabulas lapideas duoꝝ teſtamētoꝝ figuram habuiſſe viri eruditiſſimi tradiderunt. Epiſtolā ſane q̄ ad hebreos ſcribitˀ. quidam pauli nō eſſe affirmāt. eo ꝙ nō ſit eiꝰ nomine titulata. ⁊ ꝓpter ſermonis ſtiliqꝫ diſtātiam. ſꝫ aut barnabe iuxta tertullianū. aut luce iuxta quoſdā. vel certe clemētis diſcipuli apoſtoloꝝ ⁊ epi romane eccie poſt aplos ordinati Quibꝰ reſpōdendum eſt ſi ꝓpterea pauli nō erit qꝛ eiꝰ non hꝫ nomē. ergo nec alicuiꝰ erit. qꝛ nulliꝰ nomie titulatˀ. Qd̄ ſi incōueniēs abſurdumqꝫ eſt. ipſiꝰ magis eſſe credēda eſt. q̄ tāto doctrine ſue fulget eloquio. Sꝫ qm̄ apud hebreoꝝ eccleſias q̄ſi deſtructor legis falſa ſuſpiciōe habebatˀ. voluit tacito nomie de figuris legis ⁊ veritate xp̄i reddere rōnem. ne odium nomis in fronte prelati vtilitatem excluderet lcōnis. Nō eſt ſane mirum ſi eloquētior videatˀ in ꝓꝓo. i. hebreo q̄ꝫ in peregrino id eſt i greco quo cetere epiſtole ſunt ſcripte ſmone. Mouet etiam quoſdā quare romanoꝝ epla in p̄mo ſit poſita cū eam nō primo ſcriptā ratio manifeſtet. Nā hāc ſe ꝓficiſcētē hieroſolymā ſcripſiſſe teſtatˀ cū corinthios ⁊ alios iam ante vt miniſteriū quod ſecum portaturꝰ erat colligerēt litteris adhortatꝰ ſit. Sed inde intelligi quidam volūt ita omnes

ep̄l'as ordinatas vt p̄ma poneret. q̄uis poſterior fuerit deſtiata: vt ꝑ ſingulas ep̄l'as gradib⁹ ad ꝑfectiora veniret. Romanoꝝ nā q̄ plerīq; tā rudes erāt. vt nō intelligerēt dei ſe grā ⁊ nō ſuis meritis eſſe ſaluatos. ⁊ ob hoc duo int̄ ſe populi ꝯflictarēt. Idcirco illos indigere aſſerit corrigi vicia gentilitatis p̄ora ꝯmemorans Chorinthijs āt iā dicit ſcie grām eſſe ꝯceſſam. ⁊ nō tā oīs icrepat q̄ cur peccātes nō increpauerūt reprehēdit: ſicut ait Auditur inter vos fornicatio. Et iteꝝ. Cōgregatis vobis cū meo ſpū tradere hm̄ōi ſathane In ſcd̄o v̄o laudant. ⁊ vt mag' ac mag' ꝓficiant ꝯmonēt. Galathe v̄o iā nulli⁹ crimis arguūtur. niſi hoc tm̄ ꝙ callidiſſimis pſeudo apl'is crediderūt. Epheſij ſane nulla repꝛehenſione. ſ; multa laude ſunt digni. q2 fidē apl'icā ſuauerīt Philippēſes etiā multomag' collaudātur qui nec audire q̇dē falſos apl'os voluerūt. Theſſalonicēſes nihilomin⁹ in duab⁹ ep̄l'is oīm laude ꝓſeq̄tur. eo ꝙ nō ſolū fidē incōcuſſam ſuauerīt v̄itat'. ſed etiā in ꝑſecutōe ciuiū fuerint ꝯſtātes inuenti. Coloſenſes aūt tales erāt vt cū ab apl'o viſi corꝑalit' nō fuiſſēt hac laude digni hērētur. Et ſi corꝑe inq̇t abſens ſum. ſ; ſpū vobiſcū ſum gaudens et viuēs ordinē v̄r̄m. De hebreis v̄o q̇d dicēdū eſt. q̄ꝝ theſſalonicēſes q̇ pl'imū laudati ſunt imitatores facti eſſe dicūtur. Sicut ip̄e ait. Et vos fr̄es imitatores facti eſtis eccleſiaꝝ dei q̄ ſūt: in iudea. Eadē eīm paſſi eſtis ⁊ vos a ꝯtribulib⁹ v̄ris q̄ ⁊ illi a iudeis. Apud ip̄os quoq; hebreos eadē ꝯmēorat dicēs. Nā ⁊ vincti cōpaſſi eſtis. vt rapinā bonoꝝ veſtroꝝ cū gaudio ſuſcepiſtis. ꝯgnoſcētes vos hr̄e meliorē ⁊ manentē ſubſtantiā

Incipit Prologus ſpecialis in epiſtolam Ad Romanos

Romani ſunt qui ex iudeis et gentibus crediderunt. Hi ſupꝑba ꝯtentōe volebant ſe alterutrū ſupponere. Nā iudei dicebāt. Nos ſum⁹ populus dei q̄s ab inicio dilexit ⁊ fouit. nos circūciſi ex generatōe abrahaꝫ ſcā deſcēdim⁹ ex ſtirpe. ⁊ not⁹ retro apd̄ iudeā tatū de⁹. Nos de egypto ſignis di ⁊ v̄tutib⁹ libati. mare ſicco ꝑtrāſiuim⁹ pede. cū īimicos nr̄os ḡuiſſimi fluct⁹ iuolverīt. Nob pluit māna dn̄s ī deſto. ⁊ q̄i filijs ſuiſ celeſte pabulū miſtrauit. nos die noctuq; co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

lumna nubis igniſq̃ pceſſit. vt nobis in inuio iter oſtẽderet Atq̃ vt cetera eius circa nos imenſa bñficia taceam⁹. nos ſoli digni fuimus dei legẽ accipe. ⁊ vocẽ dei loquẽtis audire. eiuſq̃ cognoſcere voluntatẽ. In qua lege nobis pmiſſus ẽ xp̃us. ad q̃s etiã ipe ſe veniſſe teſtat⁹ eſt dicens. Nõ veni niſi ad oues q̃ pierãt domus iſrl̃. cũ vos canes potius q̃z hoĩes appellauerit. Equũ ne ergo eſt vt idola hodie deferentes qb⁹ ab ĩitio defuiuiſtis nob̃ cõparemini. ⁊ nõ potius in pſelitoꝝ locũ ex legis auctoritate ⁊ ↄſuetudine deputemi: Et hoc ipm non merebami. niſi q꞉ larga ſp̃ di clementia voluit nos ad noſtrã imitationẽ admittere. Gẽtes etiã ecõtrario rñdebãt. q̃nto em̃ maiora erga vos dei bñficia narraueritis. tanto maioris vos criminis reos eſſe mõſtrabitis Sempꝫ em̃ his oĩb⁹ extitiſtis in grati. Nã ipis pedib⁹ quib⁹ aridũ mare tranſiſtis. ludebatis añ idola q̃ feciſtis. ⁊ ipo ore quo paulo añ ob necẽ aduerſarioꝝ dño cantaueratis. ſimulacra vobis fieri popoſciſtis. illis oculis q̃b⁹ venerando deũ in nube vl̕ igne ↄſpicere ſolebatꝫ ſimulacra intuebamĩ Manna quoq̃ꝫ vob̃ faſtidio fuit. et ſp̃ in deſto ↄtra dñm murmuraſtis. ad egyptuꝫ vnde vos manu valida eieceꝛat redire cupiẽtes. Quid plura? Ita prẽs veſtri crebra pуocatõe dñm irritauerũt. vt oms in heremo morerentur. nec plus ex ſeniorib⁹ eoꝝ q̃z duo hoĩes terrã re pmiſſionis intrarent. Sꝫ quid antiqua replicam⁹. cũ etiãſi illa minime feciſſetꝫ de hoc ſolo nemo vos dignos venia iudicaret. ꝙ dñm xp̃m prophetarũ ſp̃ vobis vocib⁹ repromiſſum nõ ſolum ſuſcipe noluiſtꝫ ſꝫ etiã morte peſſima peremiſtis. Quẽ vt nos ↄgnouim⁹ ſtatim credidimus. cũ nobis de eo antea nõ fuerit p̃dicatũ vñ probatur ꝙ idolis fuiuim⁹: nõ obſtinatõi mentis. ſꝫ ignorãtie deputãdũ Qui em̃ cognitũ ilico ſeq̃mur. olim vtiq̃ꝫ ſeq̃remur. ſi antea cognouiſſemus. Hic aũt vos de generis nobilitate iactatis q̃ſi nõ moꝝ imitatio magis q̃z carnalis natiuitas filios vos faciat eſſe ſctõꝝ. Deniq̃ꝫ Eſau ⁊ Iſmael cũ de ſtirpe ſint Abrae. mĩme tñ in filÿs reputantur. His taliter altercantib⁹ apl̕us ſe mediũ interponẽs ita ptiũ dirimit q̃ſtiones. vt neutrũ eoꝝ ſua iuſticia ſalutẽ meruiſſe ↄfirmet. ambos ꝟo populos ⁊ ſcient̃ ⁊ grauit̃ deliq̃ſſe. Iudeos q̃dẽ ꝙ ꝑ p̃uaricatõem legis deũ inhonorauerũt. gẽtes vero ꝙ cũ cognitũ de creatura creatorẽ vt deũ debuerint venerari. gloriã eius in manufacta mutauerint ſimulacra. Utroſq̃ꝫ etiã ſimiliter veniã conſecutos. equales eſſe vera rõe demonſtrat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ꝑſertim cū in eadē lege ꝑdictū ſit. ꝛ iudeos ꝛ gentes ad xp̄i fidem
oñdat vocādos eſſe. Quāobrem viciſſim eos humilians ad pacē
et ꝯcordiam cohortatur.

Explicit Prologus. Incipit argumētū

Romani ſunt ꝑtis italie. Hi preuenti ſunt a falſis apo-
ſtolis. ꝛ ſub nomine domini noſtri Jeſu xp̄i in legem et
prophetas erant indocti. Hos reuocat Aplus ad verā
et euangelicā fidem ſcribēns eis a Corintho.

Explicit argumentū. Incipit Epiſtola beati Pauli apoſtoli. Ad Romanos. Capitulum primū.

Paulus ſeruus ieſu
xp̄i vocatꝰ apl'us ſegregatꝰ in euangeliū dei
qđ ante ꝓmiſerat ꝑ prophetas ſuos in ſcri-
pturis ſanctis de filio ſuo q̄ factus eſt ei ex ſe
mine dauid ſm carnē q̇ p̄deſtinatꝰ eſt filiꝰ dei
in v̄tute ſm ſpm ſanctificatōis ex reſurrectiōe mortuoꝝ ieſu xp̄i
dn̄i nr̄i ꝑ quē accepimꝰ grām ꝛ apoſtolatū ad obediendū fidei in
oīnibꝰ gētibꝰ ꝓ noīe eiꝰ in q̇bꝰ eſtis ꝛ vos vocati ieſu xp̄i. oībꝰ q̄ ſūt
rome dilectis dei vocatꝫ ſanctis. Grā vobis ꝛ pax a deo pr̄e ꝛ dn̄o
noſtro ieſu xp̄o. Primū q̇dē grās ago deo meo ꝑ ieſum xp̄m pro
oībꝰ vobis: qꝛ fides vr̄a annūciat̄ in vniuerſo mūdo. Teſtis enī
mihi eſt deꝰ cui ſuio in ſpū meo in euāgelio filij eiꝰ. ꝙ ſine intmiſ-
ſione memoriā vr̄i facio ſp in oratōibꝰ meis obſecrās ſi quo mo-
do tandē aliq̄n ꝓſpex iter habeā in volūtate dei veniēdi ad vos.
Deſidero eīn videre vos vt aliq̇d impartiar vobis grē ſpiritalis ad
ꝯfirmādos vos. i. ſimul ꝯſolari in vobis ꝑ eā q̄ inuicē eſt fidem
vrām atq; meā. Nolo aūt vos ignorare frēs. qꝛ ſepe ꝓpoſui ve-
nire ad vos ꝛ ꝓhibitꝰ ſum vſq; adhuc. vt aliquē fructū habeā in
vobis ſicut ꝛ in ceťis gētibꝰ. Grecis ac barbaris ſapiētibꝰ ꝛ inſi-
piētibꝰ debitor ſum. itaq; qđ ī me promptū ē ꝛ vobis q̇ rome eſtꝫ
euāgelizare. Nō eīn erubeſco euāgeliū. Uirtꝰ eīn dei ē in ſalutē
oīni credēti. iudeo ꝑmū ꝛ greco. Juſticia eīn dei in eo reuelat̄ ex fi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

de in fidē ſicut ſcptū eſt. Juſtꝰ autē ex fide viuit. Reuelat̃ eñ ira
dei de celo ſuꝑ oēm impietatē ⁊ iniuſticiā hoīm eoꝝ. q̇ ꝟitatē dei
in iuſticia detinēt. qꝛ qḋ notū eſt dei manifeſtū eſt in illis. Deus
eñ illis manifeſtauit. Inuiſibilia eñ ipiꝰa creatura mūdi ꝑ ea q̃
facta ſunt intellecta ꝯſpiciūtur. ſempiterna q̄ꝫ ciꝰ ꝟtꝰ ⁊ diuitas
ita vt ſint inexcuſabiles. quia cum cognouiſſent deū nō ſicut deū
glorificauerunt aut gratias egerunt. ſed euanuerunt in cogitati
onibus ſuis. ⁊ obſcuratum eſt inſipiens coꝛ eorum. Dicentes ei
ſe eſſe ſapientes. ſtulti facti ſunt. Et mutauerunt gloriā incorru
ptibilis dei in ſimilitudinē imaginis corruptibilis hoīs ⁊ volu-
crū ⁊ quadrupedū ⁊ ſꝑentū. Propt̃ qḋ tradidit illos ds̄ ī deſide
rio cordis eoꝝ in immūdiciā. vt ꝯtumelijs afficiāt corꝑa ſua in
ſemetipis. qꝛ ꝯmutauerūt veritatē dei in mendaciū. ⁊ coluerūt ⁊
ſeruierunt creature potius q̄ꝫ creatori. q̇ eſt bn̄dictꝰ in ſcl'a. amē.
Propterea tradidit illos ds̄ in paſſiones ignominie. Nā femīe
eoꝝ immutauerūt naturalē vſum in eū vſum q̇ eſt ꝯtra naturā.
Silr̄ āt ⁊ maſculi relicto naturali vſu feīe exarſerūt in deſiderijs
ſuis in inuicē. maſculi in maſculos turpitudinē oꝑantes. ⁊ mer
cedē quā oportuit erroris ſui in ſemetipis recipientes. Et ſicut
nō probauerunt deum habere in noticia. tradidit illos deus in re
probum ſenſum. vt faciant ea q̃ nō ꝯueniūt. repletos oīni iniq-
tate malicia fornicatōe auaricia neq̇cia ⁊ plenos inuidia homici
dijs contentione dolo malignitate ſuſurrones detractores deo o-
dibiles ꝯtumelioſos ſuperbos elatos inuentores malorum parē
tibus non obedientes inſipientes incompoſitos ſine affectione
abſqꝫ federe ſine miſericordia. Qui cum iuſticiā dei ꝯgnouiſſent
nō intellexerūt. qm̄ q̇ talia agunt. digni ſunt morte. nō ſolum q̇
ea faciunt. ſꝫ etiā q̇ ꝯſentiūt faciētibus. ij

PRopter qḋ inexcuſabil'es o hō oīnis q̇ iudicas. In q̇ eñ
alteruꝫ iudicas: teipm̄ ꝯdemnas. Eadem enim agis que
iudicas. Scimꝰ eī qm̄ iudiciū dei ē ſm̄ ꝟitatē in eos q̇ talia agūt
Exiſtias aūt hoc o hō q̇ iudicas eos q̇ talia agūt ⁊ facis ea. qꝛ tu
effugies iudiciū dei? An diuitias bonitatis eius ⁊ paciētie ⁊ lon
ganimitatis ꝯtemnis? Ignoras qm̄ benignitas dei ad pn̄iam te
adducit? Scd̄m āt duriciā tuā ⁊ impenitens coꝛ thezauriſas ti
bi irā in die ire ⁊ reuelatōis iuſti iudicij dei q̇ reddet vnicuiqꝫ ſm̄
oꝑa eius. his q̇dem q̇ ſm̄ pacientiā boni oꝑis gl'am ⁊ honoreꝫ et
incorruptōeꝫ q̄rentibꝰ vitā eternā. his āt qui ſt̄ ex ꝯtētōe ⁊ qui

nõ acquieſcũt ꝟitati. credunt aũt iniquitati. ira ⁊ indignatio tri
bulatio ⁊ anguſtia in omẽ aĩam hoĩs opantis malũ. iudei ꝑmũ
⁊ greci. Gloria aũt ⁊ honor ⁊ pax omni opanti bonũ. iudeo ꝑmũ ⁊
greco. Nõ eñ eſt acceptio ꝑſonarũ apud deũ. Quicũq; eñ ſine
lege peccauerũt. ſine lege peribunt. Et quicũq; in lege peccaue-
rũt. ꝑ legẽ iudicabunt. Nõ eñ auditores legis iuſti ſt apd deũ
ſ; factores legis iuſtificabũtur. Cũ eñ gẽtes q̃ legẽ nõ hñt natu
raliter ea que legis ſt faciũt. cuiuſmodi legẽ nõ hñtes ipi ſibi ſt
lex. q̇ nõdum opus legis ſcp̃tũ in cordib⁹ ſuis. teſtimoniũ reddẽ
te illis ꝯſcia ipoꝝ. ⁊ inter ſe inuicẽ cogitationũ accuſantium aut
etiã defendentiũ. in die cũ iudicabit ds occulta hoĩm ſm euãge-
liũ meũ ꝑ ieſum xp̃m. Si aũt tu iudeus cognominaris ⁊ requie-
ſcis in lege ⁊ gloriaris in deo ⁊ noſti volũtatẽ ei⁹ ⁊ ꝓbas vtiliora
inſtruct⁹ ꝑ legẽ. ꝯfidis teip̃m eſſe ducẽ cecoꝝ. lumen coꝝ q̇ in te
nebris ſt. eruditorẽ inſipiẽtiũ. magr̃m infantiũ. hñtem formã
ſcie ⁊ veritatis in lege. Qui ergo aliũ doces teip̃m nõ doces. qui
p̄dicas nõ furandũ furaris. Qui dicis nõ mechandũ. mecharis
Qui abominaris idola ſacrilegiũ facis. Qui in lege gloriaris.
ꝑ p̄uaricatõem legis deũ inhonoras. Nomẽ ei dĩ ꝑ vos blaſphe
matur inter gẽtes ſicut ſcp̃tũ eſt. Circũciſio quidẽ prodeſt ſi le-
gem obſrues. ſi aũt p̄uaricator legis ſis. circũciſio tua p̄putiũ fa-
cta eſt. Si igitur preputiũ iuſticias legis cuſtodiat. nõne p̄pu-
tiũ illi⁹ in circũciſionẽ reputabit. Et iudicabit id qd ex natura ẽ
p̄putiũ legẽ ꝯſumãs te. qui ꝑ lrãm ⁊ circũciſionẽ p̄uaricator le-
gis es. Nõ eñ q̇ in manifeſto iude⁹ eſt neq; que in manifeſto in
carne eſt circũciſio. ſ; q̇ in abſcõdito iude⁹ eſt. ⁊ circũciſio cordis
in ſpiritu non littera. cuius laus non ex hominibus ſ; ex deo eſt

Quid ergo amplius iudeo ẽ. aut que vtilitas iij
circũciſionis. Multũ per oẽm modũ. Primũ q̇dem quia
credita ſunt ill' eloq̇a dei. Quid eñ ſi q̇dam illorũ non credide-
runt. Nunq̇d incredulitas illorum fidem dei euacuauit. Abſit
Eſt aũt deus verax. omnis autem homo mendax. ſicut ſcriptũ
eſt. vt iuſtificeris in ſmonibus tuis ⁊ vincas cũ iudicaris. Si
autem iniquitas noſtra iuſticiam dei commendat. Quid dice-
mus. Nunquid iniquus eſt deus qui infert iram. Secũdũ ho-
minem dico. Abſit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc
mundum. Si enim veritas dei in meo mendacio abundauit in
gloriam ipius. quid adhuc ⁊ ego tanq̃ peccator iudicor. ⁊ non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſicut blaſphemamur. ⁊ ſicut aiunt quidam nos dicere. faciamus
mala vt veniant bona: Quorum damnatio iuſta eſt. Quid er/
go: Precellimꝰ eos. Nequaq̃. Cauſati enim ſumꝰ iudeos ⁊ gre
cos omnes ſub peccato eſſe. ſicut ſcriptum eſt. Quia non eſt iu/
ſtus quiſquã nõ eſt intelligens. nõ eſt requirens deum. Omnes
declinauerũt ſimul inutiles facti ſunt. nõ eſt qui faciat bonum.
nõ eſt vſq; ad vnum. Sepulchrum patẽs eſt guttur eorũ. Lin
guis ſuis doloſe agebãt. venenum aſpidum ſub labijs eoꝝ Quo
rum os maledictione ⁊ amaritudĩe plenũ eſt veloces pedes eoꝝ
ad effundendum ſanguinem. Cõtritio ⁊ infelicitas in vijs eoꝝ.
et viam pacis non cognouerũt. non eſt timor dei ante oculos eo/
rum. Scimꝰ autem quoniam quecunq; lex loquitur. his q̃ in le
ge ſunt loquitur. Ut omne os obſtruat̃ ⁊ ſubditꝰ fiat omnis mũ
dus deo. quia ex operibꝰ legis nõ iuſtificabitur omnis caro corã
illo. Per legem em̃ cognitio peccati. Nũc autem ſine lege iuſti/
cia dei manifeſta eſt. teſtificata a lege ⁊ ꝓphetis. Juſticia autem
dei per fidem ieſu xp̃i. in omnes ⁊ ſuper omnes qui credũt in eũ.
Nõ enim eſt diſtinctio. Omnes em̃ peccauerũt. ⁊ egent gloria
dei. Juſtificati gratis per gratiam ipſiꝰ per redemptionem que ẽ
in chriſto ieſu. quem ꝓpoſuit deus ꝓpiciatorem per fidem in ſan
guine ipſiꝰ ad oſtenſionem iuſticie ſue propter remiſſionem p̃ce/
dentium delictorum in ſuſtẽtatione dei ad oſtẽſionem iuſticie eꝰ
in hoc tempore. vt ſit ipſe iuſtꝰ ⁊ iuſtificãs eum qui ex fide eſt ie/
ſu xp̃i. Ubi eſt ergo gloriatio tua: Excluſa eſt. Per quam legẽ
factorum: Non. Sed per legem fidei. Arbitramur enim iuſti
ficari hominem per fidem ſine operibꝰ legis. An iudeorum deus
tantum: Nõne eſt gẽtium. Jmmo ⁊ gẽtium. Quoniam quidẽ
vnus eſt deus qui iuſtificat circumciſionem ex fide. ⁊ preputium
per fidem. Legem ergo deſtruimus per fidem. Abſit. Sed legẽ
ſtatuimus. Ca. iiij.

QUid ergo dicemꝰ inueniſſe abraam patrem noſtrum ſcd̃m
carnem. Si em̃ abraam ex operibꝰ legis iuſtificatꝰ eſt. ha/
bet gloriam. ſed nõ apud deum. Quid em̃ dicit ſcriptura: Credi
dit abraam deo. ⁊ reputatum eſt illi ad iuſticiam. Ei autem qui
operat̃. merces nõ imputat̃ ſm grãm ſed ſm debitum Ei vero q̃
nõ operat̃. credẽti autem in eum qui iuſtificat impiũ. reputat̃ fi/
des eiꝰ ad iuſticiã ſm ꝓpoſitũ gr̃e dei. ſicut ⁊ dauid d̾t beatitudi
nẽ hoĩs cui deꝰ accepto fert iuſticiã ſine op̃ibꝰ Bti q̃ꝝ remiſſe ſũt

iniquitates. ⁊ quoꝝ tecta ſunt peccata Beatꝰ vir cui nō imputa
uit dominꝰ peccatum. Beatitudo ergo hec in circūciſione tantū
manet. an etiam in p̄putio? Dicimꝰ enim quia reputata eſt fides
abrae ad iuſticiam. Quō ergo reputata eſt. in circūciſione. an in
preputio? Nō in circūciſiōe ſed in p̄putio. ⁊ ſignū accepit circū-
ciſionis ſignaculum iuſticie fidei q̄ eſt in p̄putio. vt ſit pater oīm
credentiū per p̄putium. vt reputet̃ ⁊ illis ad iuſticiam. Et ſic pa
ter circūciſionis nō his tm̄ qui ſunt ex circūciſiōe. ſed ⁊ his q̇ ſe-
ctātur veſtigia fidei q̄ eſt in p̄putio p̄ris noſtre abrae. Nō enim
per legem ꝓmiſſio abrae aut ſemini eiꝰ vt heres eſſet mūdi. ſꝫ per
iuſticiam fidei. Si em̄ qui ex lege heredes ſunt. exinanita ē fides
abolita eſt ꝓmiſſo. Lex em̄ iram oꝑatur Ubi em̄ non eſt lex. nec
preuaricatio. Ideo ex fide. vt ſm grām firma ſit ꝓmiſſio omni ſe
mini. Nō enim q̇ ex lege eſt ſolum. ſꝫ ⁊ ei qui ex fide eſt abrae qui
pater eſt omniū noſtrum ſicut ſcriptū eſt. Quia patrem multaꝝ
gentium poſui te añ deum cui credidiſti qui viuificat mortuos ⁊
vocat ea q̄ nō ſunt. tanq̄ꝫ ea que ſunt. Qui contra ſpem. in ſpem
credidit. vt fieret pater multaꝝ gentium ſcd̄m quod dictū eſt ei
Sic erit ſemē tuū ſicut ſtelle celi ⁊ ſicut arena q̄ eſt in littore ma
ris. Et nō infirmatꝰ eſt in fide nec ꝯſiderauit corpꝰ ſuū emortuū
cum iam fere centum eſſet annoꝝ. ⁊ emortuam vuluam ſare. In
repromiſſiōe etiam dei nō heſitauit diffidētia. ſed cōfortatꝰ eſt fi-
de. dans gloriam deo. pleniſſime ſciens qꝛ quecūqꝫ ꝓmiſit deꝰ po
tēs eſt ⁊ facere. Ideo ⁊ reputatum ē illi ad iuſticiam. Nō eſt aūt
ſcriptum tm̄ ꝓpter ipſum. quia reputatū eſt illi ad iuſticiam ſꝫ
et ꝓpter nos quibꝰ reputabit̃ credētibus in eū qui ſuſcitauit ieſū
chriſtū dominum noſtrū a mortuis. qui traditꝰ eſt ꝓpter delicta
noſtra. ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationē noſtrā
.v.

IUſtificati ergo ex fide pacem habeamꝰ ad deum per domi-
num noſtꝝ ieſum chriſtum ꝑ quem habemꝰ acceſſum per fi-
dem in gloriam iſtam ī qua ſtamꝰ. ⁊ gloriamur in ſpe glorie fili
orum dei. Nō ſolum autē. ſed ⁊ gloriamur ī tribulationibꝰ. ſci-
entes ꝙ tribulatio patiētiam operat̃. patiētia autem ꝓbationē.
probatio ꝟo ſpem. Spes autem nō ꝯfundit. qꝛ charitas dei dif
fuſa eſt in cordibꝰ noſtris ꝑ ſpūm ſanctū qui datus ē nobis. Ut
quid em̄ chriſtus cum adhuc infirmi eſſemꝰ ſcd̄m tempꝰ pro im
piȷs mortuꝰ eſt? Uir em̄ ꝓ iuſto q̇s morit̃. Nam ꝓ bono forſitā
quis audeat mori? Cōmendat autē charitatem ſuam deꝰ in nob.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

q̄m ſi cum adhuc pctōres eſſemus ſm tp̄s xp̄us pro nobis mor-
tuus eſt. Multo igitur magis nūc iuſtificati in ſanguine ip̄ius
ſalui erimus ab ira ꝑ ip̄m. Si enī cū inimici eſſemus. recōcilia-
ti ſumꝰ deo ꝑ morte filij eiꝰ multo magis recōciliati ſalui erimꝰ
in vita ip̄ius. Nō ſolū autē: ſꝫ ⁊ gloriamur in deo ꝑ dn̄m nr̄m
ieſum xp̄m: ꝑ quē nūc recōciliatōem accepimꝰ. Propterea ſicut
ꝑ vnū hoīem peccatū in hunc mūdū intrauit. ⁊ per pctm̄ mors
⁊ ita in oīs hoīes mors ꝑtrāſijt in quo oīs peccauerūt. Uſqꝫ
ad legē eñ peccatū erat in mūdo. Peccatū aūt nō imputabatur
cū lex non eſſet ſed regnauit mors ab adam vſqꝫ ad moyſen: etiā
in eos qui non peccauerunt in ſimilitudinē ꝑuaricatōnis ade
qui eſt forma futuri. Sꝫ non ſicut delictū: ita ⁊ donū. Si enī
vnius delicto multi mortui ſunt. multo magis gr̄a dei et donū
in gratia vnius hoīs ieſu xp̄i in plures abundauit Et non ſicut
ꝑ vnū peccatū: ita ⁊ donū. Nā iudiciū quidē ex vno in ꝯdēna-
tōꝫ. gr̄a autē ex multis delictis in iuſtificationē. Si eñ vniꝰ de-
licto mors regnauit ꝑ vnū. multo magis abundantiā gr̄e ⁊ do-
natōis ⁊ iuſticie accipientes in vita regnabūt ꝑ vnū ieſum xp̄m.
Igitur ſicut per vniꝰ delictū in oīs hoīes in ꝯdemnationē. ſic
⁊ ꝑ vnius iuſticiā in omnes hoīes in iuſtificationē vite. Sicut
eñ ꝑ inobedientiā vnius hoīs peccatores ꝯſtituti ſunt mlti. ita
per vnius obedientiā iuſti ꝯſtituentur multi. Lex aūt ſubintra-
uit. vt abundaret delictū. Ubi aūt abūdauit delictū. ſupabūda-
uit ⁊ gr̄a. vt ſicut regnauit peccatū in mortē. ita ⁊ gratia regnet
per iuſticiā in vitā eternā. ꝑ ieſum xp̄m dn̄m nr̄m vi

Quid ergo dicemus? Manebimus in peccato. vt gr̄a abun-
det? Abſit. Qui eñ mortui ſumus peccato. quō adhuc vi-
uemus in illo? An ignoratis fratres: q2 quicūqꝫ baptizati ſumꝰ
in xp̄o ieſu. in morte ip̄ius baptizati ſumus? Conſepulti eñ ſu-
mus cū illo per baptiſmū in mortē. vt quō xp̄us ſurrexit a mor-
tuis per gloriā patris. ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemꝰ Si
eñ cōplantati facti ſumꝰ ſimilitudini mortis eius. ſimul ⁊ reſur-
rectōis erimus. Hoc ſcientes q2 vetus hō noſter ſimul crucifix-
us eſt vt deſtruatur corpus peccati. vt vltra nō ſeruiamus pctō
Qui eñ mortuus eſt. iuſtificatus eſt a peccato. Si aūt mortui
ſumus cū xp̄o. credimus q2 ſimul etiā viuemꝰ cū illo. ſcientes q2
xp̄us reſurgens ex mortuis iā nō moritur. mors illi vltra nō do-
minabitur. q2 eñ mortuus eſt peccato, mortuus eſt ſemel. q2 aūt

viuit. viuit deo. Ita ⁊ vos exiſtimate vos mortuos q̇dem eſſe pec
cato. viuētes autem deo ī xp̄o ieſu. Nō ergo regnet pctm̄ in vr̄o
mortali corpe. vt obediatis ꝯcupiſcētijs eiꝰ. Sed neqꝫ exhibea-
tis membra veſtra arma iniq̇tatis pctō ſꝫ exhibete vos deo tanq̄ꝫ
ex mortuis viuētes. ⁊ membra vr̄a arma iuſticie deo. Pctm̄ em
vobis nō dominabiť. nō em̄ ſub lege eſtis ſed ſub gratia. Quid
ergo? Peccauimꝰ quoniaꝫ nō ſumꝰ ſub lege. ſed ſub gratia? Ab-
ſit. An neſcitis qm̄ cui exhibetis vos ſeruos ad obediēdum. ſui
eſtis eiꝰ cui obediſtis. ſiue peccati ad mortem ſiue obeditionis ad
iuſticiam? Grās autem ago deo ꝙ fuiſtis ſerui peccati. obediſtis
autem ex corde in eam formam doctrine ī qua traditi eſtis. Libe
rati autem a pctō ſerui facti eſtis iuſticie. Humanum dico. ppť
infirmitatem carnis veſtre. Sicut em̄ exhibuiſtis membra vr̄a
ſeruire immūdicie ⁊ iniq̇tati ad iniq̇tatem. ita nūc exhibete mē-
bra veſtra ſuire iuſticie in ſanctificationem. Cum em̄ ſerui eſſetꝭ
peccati. liberi fuiſtis iuſticie. Quem ergo fructum habuiſtis tūc
in illis. in quibꝰ nūc erubeſcitis? Nā finis illoꝝ mors eſt. Nūc
vero liberati a peccato ſerui autem facti deo. habetis fructum ve
ſtrum ī ſanctificationē finem vero vitam eternam. Stipendia
em̄ peccati mors. gratia autem dei vita eterna in chriſto ieſu do-
mino noſtro.

Ca. vij.

An ignorātis fratres. ſcientibꝰ enim legem loquor. quia lex
in homīe dominať quāto tempore viuit. Nam q̄ ſub viro ē
mulier. viuēte viro alligata eſt legi. Si autem mortuus fuerit
vir eiꝰ ſoluta eſt a lege viri. Igiť viuēte viro vocabiť adultera. ſi
fuerit cum alio viro. ſi autem mortuꝰ fuerit vir eiꝰ. liberata eſt a
lege viri. vt nō ſit adultera ſi fuerit cum alio viro Itaqꝫ fratres
mei ⁊ vos mortificati eſtis legi per corpꝰ chriſti vt ſitis alterius
qui ex mortuis reſurrexit. vt fructificetis deo. Cum em̄ eſſemus
in carne. paſſiones peccatoꝝ que per legem erāt operabantur in
membris noſtris vt fructificarēt morti. Nunc autem ſoluti ſu
mus a lege mortis in qua detinebamur. ita vt ſeruiamꝰ in noui-
tate ſpūs ⁊ nō in vetuſtate littere. Quid ergo dicemꝰ? Lex pec-
catum eſt? Abſit. Sꝫ peccatum nō cognoui niſi per legem Nā
cōcupiſcētiam neſciebā. niſi lex dicėt. Nō ꝯcupiſces. Occaſio-
ne āt accepta. pctm̄ ꝑ mādatū opatū eſt in me oēm ꝯcupiaꝫ Si
ne lege em̄ pctm̄ mortuū erat. ego āt viuebā ſine lege aliqn̄. Sꝫ
cū veiſſꝫ mādatū. pctm̄ reuixit. Ego āt mortuꝰ ſū. ⁊ iuētū ē mihi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

mandatū qđ erat ad vitā. hoc eſſe ad mortē. Nā peccatū occaſi
one accepta ꝑ mandatū ſeduxit me ⁊ ꝑ illud occidit. Itaqȝ lex q̇
dē ſancta ⁊ mandatū ſanctū ⁊ iuſtū ⁊ bonū. Qđ ergo bonū ē mi-
hi, factū eſt mors. Abſit. ſꝫ peccatū vt appareat peccatū ꝑ bonū
opatū eſt mihi mortē. vt fiat ſupra modū peccans peccatū ꝑ mā
datū. Scio em̄ qꝛ lex ſpiritalis eſt. ego aūt carnalis ſum. venun
datus ſub peccato. Qđ em̄ opor non intelligo. Nō em̄ qđ volo
bonū hoc ago. ſꝫ qđ odio malū. illud facio. Si aūt qđ nolo illud
facio. ꝯſentio legi qm̄ bona eſt. Nūc aūt iam nō ego opor illud.
ſꝫ qđ habitat in me peccatū. Scio em̄ qꝛ nō habitat in me. hoc
eſt in carne mea bonū. Nā velle adiacet mihi. ꝑficere aūt non in
uenio. Nō em̄ qđ volo bonū hoc facio. ſꝫ qđ nolo malū. hoc ago
Si autē qđ nolo illud facio. iā non ego opor illđ. ſꝫ qđ habitat
in me peccatū. Inuenio igitur legē volenti mihi facere bonum.
qm̄ mihi malū adiacet. Condelector em̄ legi dei ſm interiorē ho
minē Video aūt aliā legē in mēbris meis repugnantē legi men
tis mee ⁊ captiuantē me in lege peccati q̄ eſt in mēbris meis In
felix ego hō. q̇s me liberabit de corꝑe mortis huius? Grā dei ꝑ ie
ſum xp̄m dn̄m nr̄m. Igitur ego ipſe mente ſeruio legi dei. Carne
aūt legi peccati. viij.

Nihil ergo nūc dānatōis eſt his q̇ ſunt in xp̄o ieſu. q̇ nō ſm
carnē ambulāt. Lex em̄ ſpūs vite in xp̄o ieſu liberauit me
a lege peccati ⁊ mortis. Nā qđ īpoſſibile erat legi in q̄ infirma-
batur ꝑ carnē. deus filiū ſuū mittēs in ſimilitudinē carnis pec-
cati. ⁊ de peccato damnauit peccatū in carne. vt iuſtificatio legꝭ
impleretur in nobis. q̇ nō ſm carnē ambulamꝰ. ſꝫ ſpm̄. Qui eī
ſm carnē ſunt. q̄ carnis ſtꝫ ſapiūt. q̇ vero ſm ſpūm. q̄ ſunt ſpūs
ſentiūt. Nā prudētia carnis mors eſt. prudentia aūt ſpūs vita
⁊ pax. Qm̄ ſapia carnis inimica ē deo. Legi em̄ dei nō ē ſubiecta
nec enī p̄t Qui āt ī carne ſūt. deo placere nō pn̄t. Vos aūt ī car
ne non eſtis. ſꝫ in ſpū. ſi tn̄ ſpūs dei hītat in vobis. Si quis aūt
ſpūm xp̄i nō hꝫ. hic nō eſt eiꝰ. Si aūt xp̄s in vobis eſt. corpꝰ qui
dem mortuū eſt ꝓpter peccatū. ſpūs xo viuit ꝓpter iuſtificatōēꝫ
qꝰ ſi ſpūs eius q̇ ſuſcitat ieſum a mortuis hītat in nobis. q̇ ſuſci-
tauit ieſuꝫ xp̄m a mortuis viuificat ⁊ mortalia corꝑa vr̄a ꝓpter
inhabitātē ſpūm eius in vobis Ergo frēs debitores ſumꝰ nō car
ni vt ſm carnē viuamꝰ Si em̄ ſm carnē vixeritꝭ moriemi. ſi āt
ſpū facta carnis mortificaueritis viuetis. Quicunqȝ em̄ ſpiritu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

dei agũtur. hi ſunt filij dei. Nõ em̃ accepiſtis ſpm̃ ſuitutis iterũ
in timore. ſꝫ accepiſtis ſpm̃ adoptõis filioꝝ dei in quo clamam⁹
abba pater. Ipe em̃ ſpũs teſtimoniũ reddit ſpũi nr̃o. ꝙ ſum⁹ filij
dei. Si aũt filij ⁊ heredes. heredes q̇dem dei. coheredes ãt xpi. ſi tñ
cõpatimur vt ⁊ ſimul ꝯglorificemur. Exiſtimo em̃ ꝙ non ſunt
ꝯdigne paſſiões hui⁹ tpis ad futurã gl'am q̃ reuelabitur in nob̓.
Nã expectatio creature reuelatõeꝫ filioꝝ dei expectat. Uanitati
em̃ creatura ſubiecta eſt nõ volens. ſꝫ propt̃ eũ q̇ ſubiecit eaꝫ in
ſpe. q2 ⁊ ip̃a creatura liberabitur a ſuitute corruptõis in liberta-
tẽ glorie filioꝝ dei. Scim⁹ em̃ ꝙ om̃is creatura ingemiſcit ⁊ ptu
rit vſqꝫ adhuc. Nõ ſolũ aũt illa. ſꝫ ⁊ nos ip̃i p̃micias ſpũs hñtes
⁊ ip̃i intra nos gemim⁹ adoptõeꝫ filioꝝ dei. expectãtes redem pti
onem corpis nr̃i. Spe em̃ ſalui facti ſumus. Spes aũt q̃ videt̃
nõ eſt ſpes. Nã qđ videt q̇s. q̇d ſperat? Si aũt ꝙ nõ videmus
ſperam⁹ p pacientiã expectamus. Silr̓ aũt ⁊ ſpũs adiuuat infir
mitatẽ nr̃am. Nã q̇d orem⁹ ſicut oportet neſcim⁹. ſꝫ ipſe ſpũs
poſtulat pro nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. Qui aũt ſcrutatur
corda. ſcit q̇d deſideret ſpũs. q2 ſm deum poſtulat pro ſctis. Sci
mus aũt qm̃ diligentib⁹ deũ om̃ia coopant̃ in bonũ. his q̇ ſm p-
poſitũ vocati ſunt ſancti. Nã q̇s p̃ſciuit ⁊ p̃deſtinauit ꝯformes
fieri imaginis filij ſui. vt ſit ip̃e p̃moge nit⁹ in multis fratribus.
Quos aũt p̃deſtinauit hos ⁊ vocauit. ⁊ q̇s vocauit hos ⁊ iuſtifi-
cauit. Quos autẽ iuſtificauit. illos ⁊ magnificauit. Quid ergo
dicemus ad hec? Si d̓s pro nob̓ q̇s ꝯtra nos? Qui etiaꝫ propꝛo
filio ſuo nõ pepcit d̓s. ſꝫ pro nobis om̃ib⁹ tradidit illũ. Quõ nõ
etiam cum illo omnia nobis donauit. Quis accuſabit aduerſus
electos dei? Deus qui iuſtificat. Quis eſt qui condemnet? Chri-
ſtus Jeſus qui mortuus eſt. immo qui ⁊ reſurrexit. qui ẽ ad dex-
terã dei. qui etiã interpellat pro nobis. Quis ergo nos ſepabit a
caritate xp̃i? Tribulatio an anguſtia an fames an nuditas an pe
riculum an perſecutio an gladius? ſicut ſcriptũ eſt. Quia propt̃
te mortificamur tota die eſtimati ſumus ſicut oues occiſionis.
ſed in his omnibus ſuperam⁹ propter eum qui dilexit nos. Cer
tus ſum em̃ quia neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ angeli neqꝫ principa
tus neqꝫ virtutes neqꝫ inſtantia neqꝫ futura neqꝫ fortitudo neqꝫ
altitudo neqꝫ profunduꝫ neqꝫ creatura alia poterit nos ſepare a
caritate dei que eſt in xp̃o ieſu domino noſtro ix
VEritatem dico in xp̃o Jeſu non mentior teſtimoniũ mihi

perhibent. conſcientia mea in ſpiritu ſancto. quoniam triſticia
eſt mihi magna et continuus doloꝛ coꝛdi meo. Optabam enim
egoipſe anathema eſſe a xp̄o pꝛo fratribus meis qui ſunt cognati
mei ſm̄ carnem qui ſunt iſraelite quoꝛū adoptio eſt filioꝝ. ⁊ glīa
⁊ teſtamētū ⁊ legiſlatio ⁊ obſequium ⁊ pꝛomiſſa quoꝝ patres ex q̊
bus eſt xp̄us ſm̄ carnē qui eſt ſuper om̄ia deus benedictus in ſe-
cula amē. Nō āt q̄ exciderit verbū dei. nō ei oēs q̇ ex circūciſiōe
ſt̄ iſrl' hi ſunt iſraelite. neque qui ſemen ſunt abꝛae omnes ſunt
filij. Sed in Iſaac vocabitur tibi ſemen. id eſt non qui filij car-
nis hi filij dei. Sed qui filij ſunt pꝛomiſſionis eſtimantur in ſe-
mine. Pꝛomiſſionis em̄ verbum hoc eſt ſm̄ hoc tempus veniaꝫ
et erit Sare filius. Non ſolum autē illa. ſed ⁊ Rebecca ex vno
concubitu habens geminos filios Iſaac patris noſtri. Cum em̄
nōduꝫ nati fuiſſent aut aliquid boni egiſſent aut mali. vt ſm̄ ele
ctionē pꝛopoſitū dei maneret. non ex operibus ſed ex vocāte di-
ctum eſt ei. quia maioꝛ ſeruiet minoꝛi ſicut ſcriptum eſt. Jacob
dilexi. Eſau autē odio habui. Quid ergo dicemus? Nunq̇d ini
quitas apud deum? Abſit. Moyſes enim dixit. Miſereboꝛ cui
miſertus ſum. ⁊ miſericoꝛdiam pꝛeſtabo cui miſereboꝛ. Igit̄ non
volentis neqꝫ currentis. ſed miſerentis eſt dei. Dicit em̄ ſcriptu
ra Pharaoni. quia in hoc ip̄m excitaui te. vt oſtendā in te virtu
tem meaꝫ. ⁊ vt annuncietur nomen meum in vniuerſa terra. er-
go cuius vult miſeretur. ⁊ quem vult indurat. Dicis itāqꝫ mi-
hi Quid adhuc queritur? Voluntati enim eius quis reſiſtit? O
hō tu qui es q̇ reſpondeas d̄o Nunquid dicit figmentum ei qui
ſe finxit. quid me feciſti ſic? An non habet poteſtatem figulus lu
ti ex eadem maſſa facere aliud quidem vas in honoꝛem. aliud ve
ro in contumeliam. q̄ ſi deus volens oſtendere iram ⁊ notam fa
cere potentiam ſuam ſuſtinuit in multa pacientia vaſa ire apta
in interitum. vt oſtenderet diuitias gloꝛie ſue in vaſa miſericoꝛ
die que pꝛeparauit in gloꝛiam. Quos ⁊ vocauit non ſolum ex iu
deis. ſed ⁊ ex gentibus. ſicut in Ozee dicit. Vocabo non plebeꝫ
meā. plebē meā. ⁊ nō dilectā dilectā. ⁊ nō miſcd̄iam ꝯſecutā mi
ſericoꝛdiā ꝯſecutā: Et erit in loco vbi dictū eſt eis nō plebs mea
vos: tibi vocabūtur filij dei viui Eſaias aūt clamat pꝛo iſrl' Si
fuerit numerus filioꝝ iſrael tanq̄ꝫ arena maris reliquie ſalue fiēt
Verbū em̄ ꝯſūmans ⁊ abbꝛeuians in eq̇tate. q̄ꝛ v̄bū bꝛeuiatū fa
cit dominꝰ ſuper terrā. Et ſicut p̄dixit Eſaias niſi d̄ns ſabaoth

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

reliquiſſet nobis ſemen. ſicut zodoma facti eſſem⁹ ⁊ ſicut gomor
ra ſiles fuiſſem⁹. Quid ergo dicem⁹ ꝙ gẽtes q̃ nõ ſectabãtur iu-
ſticiã apphenderũt iuſticiã. iuſticia aũt q̃ ex fide eſt. iſrl' ꝟo ſectã
do legẽ iuſticie in legẽ iuſticie nõ ꝑuenit. Quare? Quia nõ ex fi
de. ſʒ q̃i ex opib⁹. Offenderũt em̃ in lapidẽ offenſiõis ſicut ſcͥptũ
eſt. Ecce pono in ſyon lapidẽ offenſiõs ⁊ petrã ſcãdali. ⁊ om̃is
q̇ credit in eũ ꝯfundetur. x

Ratres volũtas quidẽ cordis mei ⁊ obſecratio ad deũ fit
ꝓ illis in ſalutẽ. Teſtimoniũ em̃ ꝑhibeo illis ꝙ emulatõʒ
quidẽ dei hñt. ſʒ nõ ſm ſciam. Ignorãtes em̃ iuſticiã dei. ⁊ ſuaʒ
querentes ſtatuere. iuſticie dei nõ ſtʒ ſubiecti. Finis em̃ legis xp̃us
ad iuſticiã omni credenti. Moyſes em̃ ſcͥpſit qm̃ iuſticiã que ex
lege eſt q̇ fecerit hõ viuet in ea. Que aũt ex fide eſt iuſticia ſic dt.
Ne dixeris in corde tuo. quis aſcendet in celũ. i. xp̃m deducere.
aut quis deſcẽdet in abyſſum. hoc eſt xp̃m a mortuis reuocare.
Sʒ q̇d dicit ſcͥptura. Prope eſt ꝟbum in ore tuo ⁊ in corde tuo.
Hoc eſt ꝟbũ fidei qð p̃dicamus. qꝛ ſi ꝯfitearis in ore tuo dñm ie
ſum. ⁊ in corde tuo credideris ꝙ ds illũ ſuſcitauit a mortuis. ſal
uus eris. Corde em̃ creditur ad iuſticiã. ore aũt ꝯfeſſio fit ad ſa-
lutẽ. Dicit em̃ ſcͥptura. Om̃is qui credit in illũ non ꝯfundetur.
Nõ em̃ eſt diſtinctio iudei ⁊ greci. Naʒ idẽ dñs oĩm. diues in
om̃s qui inuocant illũ. Om̃is em̃ quicũqʒ inuocauerit nomẽ do
mini ſaluus erit. Quõ ergo inuocabũt in quẽ nõ crediderũt? aut
quõ credent ei quẽ nõ audierũt? Quõ aũt audiẽt ſine p̃dicãte? q̃-
modo ꝟo p̃dicabũt. niſi mittãt? ſicut ſcͥptuʒ eſt. q̃ʒ ſpecioſi pedes
euangelizantiũ pacẽ. euangelizantiũ bona. Sʒ nõ om̃s obediũt
euangelio. Iſaias em̃ dicit. Dñe quis credidit auditui nr̃o? Er-
go fides ex auditu. audit⁹ aũt ꝑ ꝟbũ xp̃i. Sʒ dico. Nunquid nõ
audierunt? Et quidem. In omnem terram exiuit ſonus eorum.
⁊ in fines orbis terre verba eorum. Sed dico. Nunquid iſrael
non cognauit? Primus moyſes dicit. Ego ad emulationeʒ vos
adducam in omnem gentem. in gentem inſipientem. in irã vos
mittam. Iſaias autem audit ⁊ dicit. Inuentus ſum a non que-
rentibus me. palam apparui his qui me non interrogabãt. Ad
iſrael autem dicit. Tota die expandi manus meas ad populum
non credentem. ſʒ ꝯtradicentẽ mihi. xi

Ico ergo. Nunquid deus repulit populum ſuum? Abſit.
Nam et ego iſrahelita ſum ex ſemine Abraham de tribu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

beniamin. Non repulit deus plebem ſuam quam preſciuit. An
neſcitis in helia quid dicit ſcriptura. quemadmodum interpel-
lat deum aduerſum iſrl'? Domine ꝓphetas tuos occiderunt. alta
ria tua ſuffoderūt. ⁊ ego relictꝰ ſum ſolꝰ. ⁊ querūt animam me
am. Sed quid dicit illi diuinum reſpōſum? Reliqui mihi ſep-
tem milia viroꝝ. qui nō curuauerūt genua ante baal. Sic ergo
et in hoc tempore reliquie ſcd̄m electionem gratie dei ſalue facte
ſunt Si autem gr̄a iam nō ex operibꝰ. alioquin gratia iam non
eſt gratia. Quid ergo? Quod querebat iſrl' hoc nō eſt conſecutꝰ
electio autem cōſecuta eſt. ceteri vero excecati ſunt. ſicut ſcriptū
eſt. Dedit illis deꝰ ſpūm compunctiōis. oculos vt nō videant. et
aures vt non audiāt. vſqȝ in hodiernum diem. Et dauid d't. Fi
at menſa coꝝ coram ip̄is in laqueum ⁊ ī captionem ⁊ ī ſcandalū
et ī retributionem illis. Obſcurētur oculi eorum ne videant. ⁊
dorſum coꝝ ſemper incurua. Dico ergo Nunq̇d ſic offenderunt
vt caderēt? Abſit. Sed illorum delicto. ſalꝰ eſt gentibꝰ vt illos
emulētur. ꝙ ſi delictum illorum diuitie ſunt mundi. ⁊ diminu
tio eorum diuitie gētium. quātomagis plenitudo eorum? Uob
enim dico gentibꝰ. q̄ȝdiu quidem ego ſum gētium apoſtolꝰ. mi
niſterium meum honorificabo. ſiquomodo ad emulādum ꝓuo-
cem carnem meam. ⁊ ſaluos faciam aliquos ex ill'. Si em̄ amiſ
ſio eorum recōciliatio eſt mūdi. que aſſumptio niſi vita ex mor-
tuis. ꝙ ſi delibatio ſancta eſt. ⁊ maſſa. ⁊ ſi radix ſancta. et rami.
ꝙ ſi aliqui ex ramis fracti ſunt. tu autem cum oleaſter eſſes. mi
ſertꝰ es in illis. ⁊ ſociꝰ radicis ⁊ pinguedis oliue factus es. noli
gloriari aduerſus ramos. ꝙ ſi glorieris. non tu radicem portas
ſed radix te. Dicis ergo. Fracti ſunt rami vt ego inſerar. Bene
propter incredulitatem fracti ſunt. Tu autem fide ſtas. Noli
altum ſapere. ſed time. Si enim deꝰ naturalibus ramis nō pe-
percit. ne forte nec tibi parcat. Uide ergo bonitatem ⁊ ſeuerita-
tem dei. In eos quidem qui ceciderūt. ſeueritatem. in te autē bo
nitatem dei. ſi permanſeris in bonitate. alioquin ⁊ tu excideris.
Sed ⁊ illi ſi non permanſerint in incredulitate inſerentur. Po
tens eſt enim deus iterum miſerere illos. Nam ⁊ ſi tu ex natura
li exciſus es oleaſtro ⁊ contra naturam inſertꝰ es in bonam oliuā
quantomagis hi ſcd̄m naturam inſerentur ſue oliue? Nolo
em̄ vos ignorare fratres miſterium hoc. vt non ſitis vobiſipſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſapiētes. qꝛ cecitas ex ꝑte ꝯtingit in iſrl. donec plenitudo genti-
um intraret. ⁊ ſic omnis iſrl ſaluꝰ fieret. ſicut ſcriptum eſt. Ue-
niet ex ſyon. q̄ eripiat ⁊ euertat impietatem a iacob. Et hoc illis
a me teſtamētum. cum abſtulero pctā eorꝫ. Scđm euāgelium q̄-
dem inimici ꝓpter vos. ſcđm electionem autem cariſſimi ꝓpter
patres. Sine pnīa eñ ſunt dona ⁊ vocatio dei Sicut eñ aliqñ
et vos nō credidiſtis deo. nūc autem miam cōſecuti eſtis ꝓpter i-
credulitatem illorꝫ. ita ⁊ iſti nūc nō crediderūt in veſtram miam
vt ⁊ ipſi miſcdiam cōſequātur Cōcluſit eñ deꝰ omnia increduli-
tate. vt oīm miſereat. O altitudo diuitiarꝫ ſapie ⁊ ſcīe dei q̄ȝ in-
cōꝑhenſibilia ſunt iudicia eiꝰ ⁊ inueſtigabiles vie eiꝰ Quis eñ
cognouit ſenſum dñi. aut q̄s cōſiliariꝰ eiꝰ fuit? Aut quis ꝑor de-
dit illi. ⁊ retribuet ei? Quoniā ex ipſo ⁊ ꝑ ipm̄ ⁊ in ipſo ſunt oīa
Ipſi gloria in ſecula ſeculorꝫ amē Ca. xij.

OBſecro itaqȝ vos frēs ꝑ miam dei. vt exhibeatis corꝑa ve-
ſtra hoſtiam viuētem ſanctam deo placētem. rōnabile obſe-
quium veſtrꝫ. Et nolite cōformari huic ſeculo. ſȝ reformamini in
nouitate ſenſus vrī. vt ꝓbetis que ſit volūtas dei bona. ⁊ benepla-
cēs ⁊ ꝑfecta. Dico enim ꝑ grām q̄ data eſt mihi omnibꝰ qui ſūt
int vos. nō plꝰ ſapere q̄ȝ oportet ſaꝑe. ſed ſapere ad ſobrietatem.
vt vnicuiqȝ ſicut deꝰ diuiſit mēſuram fidei Sicut eñ in vno cor-
pore multa membra habemꝰ. omnia autem membra nō eundem
actum habēt. ita multi vnum corpꝰ ſumꝰ in chriſto. ſinguli autē
alter alteriꝰ membra. habētes autem donatiōes ſm grām q̄ da-
ta eſt nobis differētes. ſiue ꝓphetiam ſcđm rationem fidei: ſiue
miniſteriū in miſtrando. Siue qui docet ī doctrina. Qui exhor-
tat in exhortādo. Qui tribuit in ſimplicitate. Qui preeſt in ſo-
licitudie. q̄ miſeret ī hilaritate. Dilectio ſine ſimlatōe Odiētes
malū adherētes bono Caritatē fraternitat inuicē diligētes hōre in-
uicē preueniētes Solicitudie nō pigri. ſpū feruētes. dño ſuien-
tes. Spe gaudētes. in tribulatiōe patiētes. orōni inſtātes Ne-
ceſſitatibꝰ ſanctorꝫ cōmunicātes. hoſpitalitatem ſectātes Bñdi-
cite perſequentibꝰ vos Benedicite ⁊ nolite maledicere. Gaudete
cum gaudentibꝰ. flete cum flentibꝰ Idipſum inuicem ſentientes
non alta ſapiētes. ſed humilibꝰ conſentiētes. Nolite eſſe pruden-
tes apud voſmetipſos. Nulli malum ꝓ malo reddentes ꝓuiden-
tes bona. non tantum coram deo. ſed etiam coram omnibꝰ homi-
nibꝰ. Si fieri poteſt quod ex vobis eſt. cum omnibꝰ hominibus

pacem habentes. Non voſmetipſos defendentes chariſſimi. ſed
date locum ire. Scriptum eſt enim. Mihi vindictam. ⁊ ego re
tribuam dicit dominꝰ. Sed ſi eſurierit inimicꝰ tuus ciba illum
Si ſitit potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis conge
res ſuper caput eius. Noli vinci a malo. ſed vince in bonum ma
lum. ¶ Ca. xiij.

OMnis anima poteſtatibꝰ ſublimioribus ſubdita ſit Non
eſt enim poteſtas niſi a deo. Que autem ſunt a deo ordina-
ta ſunt. Itaqꝫ qui reſiſtit poteſtati. dei ordinationi reſiſtit. Qui
autem reſiſtũt. ipſi ſibi damnationem requirũt Nam principes
non ſunt timori boni operis. ſed mali. Uis autem nõ timere po
teſtatem: Bonum fac. ⁊ habebis laudem ex illa. Dei enim mi-
niſter eſt tibi in bonum. Si autem malum feceris tibi Non em̃
ſine cauſa gladium portat. Dei enim miniſter eſt vindex in iram
ei qui male agit. Ideoqꝫ neceſſitate ſubditi eſtote. nõ ſolum pro-
pter iram. ſed etiam propter conſcientiam. Ideo enim ⁊ tributa
preſtatis. Miniſtri enim dei ſunt. in hoc ipſum ſeruiẽtes. Red
dite ergo omnibꝰ debita. Cui tributum tributũ. cui vectigal ve-
ctigal. cui timorem timorem. cui honorem honorem. Nemini
quicq̃ꝫ debeatis. niſi vt inuicem diligatis. Qui em̃ diligit proxi
mum. legem impleuit. Nam nõ adulterabis. nõ occides. nõ fu
raberis. nõ falſum teſtimonium dices. nõ concupiſces rem pro-
ximi tui. ⁊ ſi quod eſt aliud mãdatum in hoc verbo inſtauratur.
diliges proximum tuũ ſicut teipſum. Dilectio proximi malum
non operatur. Plenitudo ergo legis dilectio. Et hoc ſcientes
tempꝰ. quia hora eſt iam nos de ſomno ſurgere. Nũc enim ꝓpi-
or eſt noſtra ſalus. q̃ꝫ cum credimus. Nox preceſſit. dies autem
appropinquauit. Abijciamꝰ ergo opera tenebrarũ ⁊ induamur
arma lucis. ſic vt in die honeſte ambulemus Non in cõmeſſati
onibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ. non in cubilibꝰ ⁊ impudicitijs. non in cõten
tione ⁊ emulatione ſed induimini dñm ieſum xp̃m. ⁊ carnis cu-
ram ne feceritis in deſiderijs. Ca. xiiij

INfirmũ autem in fide aſſumite. non ĩ diſceptationibꝰ cogi-
tationum. Aliꝰ enim credit manducare ſe omnia. Qui au-
tem ĩfirmꝰ eſt ſolus manducet Is qui manducat non manducã
tem non ſpernat. ⁊ qui nõ manducat manducãtem nõ iudicet.
Deus em̃ illud aſſumpſit. Tu quis es q̃ iudicas alienum ſeruũ:
Dño ſuo ſtat aut cadit. Stabit autem. Potens eſt em̃ deus ſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tuere illum. Nam aliꝰ iudicat diem inter diem. aliꝰ autem iudi
cat omnem diem. Unuſquiſqꝫ in ſuo ſenſu abundet. Qui ſapit
diem domino ſapit. ⁊ qui mãducat domino mãducat. Gratias
em̄ agit deo. Et qui nõ mãducat domino nõ manducat. ⁊ grãs
agit deo. Nõ enim noſtꝝ ſibi viuit. ⁊ nemo ſibi moꝛit. Siue em̄
viuimꝰ domino viuimꝰ. ſiue moꝛimur domino moꝛimur. Siue
ergo viuimꝰ ſiue moꝛimur. dñi ſumꝰ. In hoc em̄ chꝛiſtꝰ moꝛtu
us eſt ⁊ reſurrexit. vt ⁊ viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝛum dominetur. Tu au
tem quid iudicas fratrem tuum? aut tu quare ſpernis fratrem
tuum? Omnes enim ſtabimus ante tribunal dei. Scriptum eſt
enim Uiuo ego dicit dominꝰ. quoniam mihi flectetur omne ge
nu: ⁊ omnis lingua cõfitebitur deo. Itaqꝫ vnuſquiſqꝫ noſtrum
pꝛo ſe rationem reddet deo. Nõ ergo ampliꝰ inuicem iudicemꝰ.
ſed hoc iudicate magis. ne ponatis offendiculum fratri vel ſcan
dalum. Scio ⁊ cõfido in domino ieſu. quia nihil commune per
ipſum. niſi ei qui exiſtimat quid commune eſſe illi cõmune eſt.
Si enim pꝛopter cibum frater tuꝰ contriſtatur. iam non ſcdm
charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere. pꝛo quo chꝛi
ſtus moꝛtuꝰ eſt. Non ergo blaſphemetur bonum noſtrum. Nõ
eſt em̄ regnum dei eſca ⁊ potꝰ. ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudium ĩ ſpi
ritu ſancto. Qui em̄ in hoc ſeruit chꝛiſto. placet deo. ⁊ pꝛobatus
eſt hominibꝰ. Itaqꝫ que pacis ſunt. ſectemur. ⁊ que edificatiõis
ſunt inuicem cuſtodiamꝰ. Noli ꝓpter eſcam deſtruere opus dei
Omnia quidem ſunt mũda ſed malum eſt homini qui per offen
diculum mãducat. Bonum eſt nõ manducare carnem ⁊ nõ bi-
bere vinum. neqꝫ in quo frater tuꝰ offendit aut ſcãdalizatur aut
infirmatur. Tu fidem quam habes penes temetipſum. habe co-
ram deo. Beatꝰ qui nõ iudicat ſemetipſum in eo quod ꝓbat. qui
autem diſcernit ſi mãducauerit damnatus eſt. quia non ex fide.
Omne autem quod nõ eſt ex fide. peccatũ eſt Ca. xv.

Debemꝰ autem nos firmioꝛes inbecillitates infirmoꝛũ ſu-
ſtinere. ⁊ non nobis placere. Unuſquiſqꝫ veſtrum ꝓximo
ſuo placeat in bonum ad edificationẽ. Etenim xp̄us nõ ſibi pla
cuit ſ3 ſicut ſcriptum ẽ. impꝛoperia ĩpꝛoperãtium tibi ceciderũt
ſuꝑ me. Quecũqꝫ em̄ ſcripta ſunt. ad noſtram doctrinã ſcꝑta
ſunt. vt ꝑ patiam ⁊ ꝯſolationẽ ſcripturaꝝ ſpẽ habeãmꝰ Deꝰ aũt
patiẽtie ⁊ ſolarij det vob̄ idip̄m ſaꝑe in alterutꝝ ſm̄ ieſum xp̄m.
vt vnanimes vno oꝛe honoꝛificetis deum. ⁊ patrem dñi nr̄i ieſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

xp̄i. Propter qđ ſuſcipite inuicem. ſicut ⁊ xp̄s ſuſcepit vos ĩ hoc
norem dei. Dico em̄ xp̄m ieſum miſtr̄ fuiſſe circumciſiōis ꝓpter
veritatem dei ad ꝯfirmādas ꝓmiſſiōes patrum. gētes autem ſu
per miā honorare deum. ſicut ſcriptum eſt. Proptēa ꝯfitebor ti
bi in gentib⁹ domine. ⁊ nomĩ tuo cātabo. Et iterum dı̄t. Letami
ni gētes cum plebe eius. Et iter̄. Laudate oēs gentes dominū.
et magnificate eū om̄s ppl'i. Et rurſus iſaias ait. Erit radix ieſſe
et q̇ exurget regere gētes in eum gētes ſperabūt. De⁹ autem ſpei
repleat vos omni gaudio ⁊ pace in credendo. vt abundetis in ſpe
et virtute ſpūſſancti. Cert⁹ ſum autem frēs mei ⁊ ego ipſe de vob.
qm̄ ⁊ ipi pleni eſtis dilcōne. repleti omni ſcia. ita vt poſſitis alte
rutrum monere. Audaci⁹ autem ſcripſi vobis frēs ex pte. tanq̄
in memoriam vos reducēs. ꝓpter grām que data eſt mihi a deo
vt ſim miſter xp̄i ieſu in gentibus ſanctificās euāgelium dei. vt
fiat oñlatio gētium accepta ⁊ ſanctificata in ſpū ſancto. Habeo
igiť gloriam in xp̄o ieſu ad deum. Nō dum em̄ audeo aliq̇d loqui
eor̄ que p me nō efficit xp̄s in obediētiam gētium. ỽbo ⁊ factis ĩ
virtute ſignor̄ ⁊ ꝓdigior̄ in ỽtute ſpūſſancti. ita vt ab hirl'm p
circuitum vſq3 ad illyricum repleuerim euāgelium xp̄i. Sic au
tem p̄dicaui euāgelium hoc. nō vbi nominat⁹. eſt xp̄s. ne ſup ali
enum fundamētum edificarem. ſed ſicut ſcriptum eſt. Quī qui
bus nō eſt annūciatum de eo videbūt. ⁊ qui nō audierūt de eo in
telligēt. Propť qđ ⁊ impediebar plurimū venire ad vos. ⁊ ꝓhi
bit⁹ ſum vſq3 adhuc. Nūc vero vlteri⁹ locum nō habēs in his re
gionib⁹. cupiditatem autem habēs veniēdi ad vos ex multis iā
precedentib⁹ annis cum in hiſpaniā ꝓficiſci cepero. ſpero q̄ p̄te
riēs videā vos ⁊ a vobis deducar illuc. ſi vobis p̄mū ex pte fruit⁹
fuero. Nūc igiť ꝓficiſcar in hieruſalē miſtrare ſanctis. Proba
uerūt em̄ macedonia ⁊ achaia collationē aliquam facē in paupe
res ſanctor̄. qui ſunt in hierl'm. Placuit em̄ eis ⁊ debitores ſunt
eor̄. Nam ſi ſpūalium eor̄ particeps facti ſunt gētiles. debēt ⁊ ĩ
carnalib⁹ miſtrare eis. Hoc igiť cum cōſumauero ⁊ aſſignauero
eis fructum hūc. per vos ꝓficiſcar in hiſpaniam. Scio autē qm̄
veniēs ad vos in abundātia benedcōnis xp̄i veniam. Obſecro er
go vos frēs p dn̄m noſtrum ieſum xp̄m ⁊ p charitatem ſcĩ ſpūs
vt adiuuetis me in orōnib⁹ veſtris p me ad deum. vt liberer ab ĩ
fidelibus. qui ſunt in iudea. ⁊ obſequij mei oblatio accepta fiat in
hieruſalem ſanctis. vt veniam ad vos in gaudio p volūtatē de:

vt refrigerar vobiſcum. Deꝰ autem pacis ſit cum omnibus vo-
bis amen. Ca. xvi

Commēdo autem vob̄ phebem ſororem nr̄ām. que ē in mi
niſterio eccleſie. que eſt ī cenchris. vt eam ſuſcipiatis ī do
mino digne ſanctis. ⁊ aſſiſtatis ei in quocūqꝫ negocio veſtri indi
guerit. Etenim ipſa quoqꝫ aſtitit multis. ⁊ mihi ipi. Salutate
priſcam ⁊ aquilam adiutores meos in xp̄o ieſu. qui pro aīa mea
ſuas ceruices ſuppoſuerūt. quibꝰ non ſolum ego grās ago. ſed ⁊
cuncte eccleſie gētium ⁊ domeſtica eccīa eoꝝ. Salutate ephene-
tū dilectū mihi. q̇ eſt ꝑmitiuꝰ eccīe aſie in xp̄o ih̄u. Salutate ma
riam que multum laborabat ī vobis. Salutate andronicum et
iuliam cognatos ⁊ cōcaptiuos meos. qui ſunt nobiles ī apoſtol'
qui ⁊ ante me fuerūt in xp̄o ih̄u. Salutate ampliatum dilectiſſi
mū mihi in dn̄o. Salutate vrbanum adiutorē noſtrum in xp̄o
ih̄u ⁊ ſtachium dilectū meum. Salutate appellen ꝓbum ī xp̄o
Salutate eos qui ſunt ex ariſtoboli domo. Salutate herodionē
cognatum meum. Salutate eos q̇ ſunt ex narciſſi domo. q̇ ſunt
in domino. Salutate triphenam ⁊ triphoſam. que laborāt ī do
mīo Salutate parſidam cariſſimā. que multum laborauit in do
mino. Salutate ruffum electum ī domino. ⁊ matrem eiꝰ et me
am. Salutate aſineretum phlegontam hermen patrobam her-
man. ⁊ qui cum eis ſunt frēs. Salutate philologum ⁊ iuliā ne
reum ⁊ ſororem eiꝰ ⁊ olympiadem. omnes qui cum eis ſanctos.
Salutate inuicē oſculo ſancto. Salutāt vos oēs eccl'ie xp̄i Ro
go autem vos frēs. vt obſeruetis eos. qui diſſenſiōes ⁊ offendi-
cula ꝑter doctrinam quam vos didiciſtis faciūt ⁊ declinate ab il
lis. Huiuſcemodi eīn chriſto dn̄o noſtro nō ſeruiūt. ſed ſuo vē-
tri. ⁊ ꝑ dulces ſmones ⁊ benedictiōes ſeducūt corda innocenti
um. Veſtra eīn obedientia in omni loco diuulgata ē. Gaudeo igi
tur ī vobis. ſed volo vos ſapiētes eſſe ī bono ⁊ ſimplices ī malo.
Deꝰ autem pacis cōterat ſathanam ſub pedibꝰ veſtris velociter
Gratia dn̄i noſtri ieſu xp̄i vobiſcum. Salutat vos thimotheus
adiutor meꝰ. ⁊ lucius ⁊ iaſon ⁊ ſoſipater cognati mei. Saluto
vos ego tercius q̇ ſcripſi epiſtolam ī domino. Salutat vos ga
ius hoſpes meꝰ. ⁊ vniuerſe eccleſie. Salutat vos eraſtus archa
rius ciuitatis. ⁊ quartꝰ frater. Gratia domini noſtri ih̄u chriſti
cum omnibꝰ vobis. amē Ei autem qui potens eſt vos ꝯfirmare
iuxta euāgelium meum ⁊ predicationē ieſu xp̄i. ſcd̄m reuelatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

nem myſterij temporib⁹ eternis taciti. quod nūc patefactum eſt per ſcripturas ꝓphetarum ſm̄ p̄ceptum eterni dei ad obeditionē̄ fidei cunctis gentib⁹ cogniti ſoli ſapiēti deo p ieſum xp̄m. cui ho nor ꝛ gloria in ſecula ſeculoꝝ amen

¶ Explicit ep̄la pauli ad romanos. Incipit prolog⁹ in p̄mā ep̄lam ad corinthios.

Epiſtola prima ad corinthios mltas cauſas diuerſaſqꝫ complectit. Quarum partē relatiōe fratrum cognouit apoſtol⁹. Partim ipſoꝝ corinthioꝝ ſunt litteris indicate. Nōnullas vero pro officij ſui cura. aut ordinat aut emēdat. ex varijs curationib⁹ medetur diuerſa infirmitate languentib⁹. Nam apud eos primū curatur offenſionis vicium. quod multi pſeudo apoſtoloꝝ vnitatem intulerūt ſcindentes eccīe vt ꝓprij nominis facerēt ſectatores quod his exprobrauit verbis apoſtol⁹. Hoc autem dico quod vnuſq̄ſqꝫ veſtruꝫ dicit. Ego quidem ſum pauli. ego autem apollo. ego vero cephe ego autem xp̄i. Et ob h̄ q̄dē hoꝝ ſe dicit facere nominū mentionem. vt multomagis erubeſcāt id ſe facere ſub falſoꝝ apoſtoloꝝ nominib⁹ quod etiam ſi ſub petri ꝛ pauli ſiēt nomīe diſpliceret. Secūda cauſa ei⁹ inducitur. qui paterne oblit⁹ reuerētie vxoreꝫ ſibi nō erubuit facere de nouerca. Quod facin⁹ licet fornicationem appellauerit apoſtol⁹ tamen ita cōdem nauit. vt in vltionē facti auctorem talis operis diabolo iudicauerit deputādum impoſita iudiciorum ꝛ litium tercia queſtione Quarto loco matrimoniorum iura tractātur his. Quinto loco virgitatis conſiliū velut e vicino cōiungitur. Sexto loco de eſcarum licētia diſputatur. Septimo atqꝫ octauo loco de attondēdo viris ꝛ mulieribus velādo capite ac ſacramētorum cōmunione precipit. Nono loco emulatio que diuerſitate donorum ſpiritalium naſcebatur ſub exemplo membrorum ꝛ corporis caſtigatur. Decimo reſurrectiōis ſpes multis ꝛ argumētis ꝛ rationibus approbatur. Ultimo de colligēdis ad neceſſitatem ſanctorum nominis charitatis cura vel edificatio cultui imponitur. Interſeruntur his pauce que aut vt quibuſdam videtur pendēt ex ſuperiorib⁹. aut habent licet proprias tamen paruulas actiones.

¶ Explicit prologus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

¶ Incipit argumentum.

COrinthij ſunt achaici. ⁊ hi ſimilit̃ ab apoſtolo audierũt
verbum veritatis ⁊ ſubuerſi ſunt multifarie a falſis apo
ſtolis. Quidam a philoſophie ṽboſa eloquẽtia. alij ſecta
legis iudaice inducti ſunt. Hos reuocat apoſtolꝰ ad veram fidẽ
et euãgelicam ſapientiam. ſcribens eis ab epheſo per thimotheũ
diſcipulum ſuum.

¶ Explicit argumẽtum Incipit epiſtola ad Corinthios prima. Capitulũ primũ

PAulus vocatꝰ apoſtolꝰ ieſu xp̄i ꝑ volũtatem dei
et ſoſthenes frater eccie dei que eſt corinthi ſan-
ctificatis in xp̄o ieſu vocatis ſanctis cum omni
bus qui inuocãt nomẽ dñi noſtri ieſu xp̄i in oĩ
loco ipoꝝ ⁊ noſtro. Gratia vobis ⁊ pax a deo pa
tre noſtro ⁊ dño ieſu xp̄o. Grãs ago deo meo ſꝑ
pro vobis in gr̃a dei que data eſt vobis in xp̄o ihu. quia in oĩbus
diuites facti eſtis in illo in omni ṽbo ⁊ in omni ſciẽtia. ſicut teſti
monium xp̄i ꝯfirmatum eſt in vobis. ita vt nihil vobis deſit in
vlla gr̃a. expectãtibus reuelationem dñi noſtri ihu xp̄i qui ⁊ con
firmabit vos vſqꝫ in finem ſine crimĩe in die aduentꝰ dñi noſtri
ihu xp̄i. Fidelis deꝰ per quem vocati eſtis in ſocietatem filij eius
ihu xp̄i dñi noſtri Obſecro autem vos frẽs per nomẽ dñi noſtri
ihu xp̄i vt idip̄m dicatis omnes. ⁊ nõ ſint in vobis ſciſmata Si
tis ergo perfecti in eodem ſenſu. ⁊ in eadem ſcĩa. Significatuꝫ
eſt em̃ mihi de vobis frẽs mei ab his qui ſunt cloes. quia cõten-
tiones ſunt inter vos. Hoc autem dico quod vnuſquiſqꝫ veſtꝝ
dicit. Ego quidem ſum pauli. ego autem appollo. ego ṽo cephe
ego autem xp̄i. Diuiſus eſt xp̄s? Nunqd paulꝰ crucifixꝰ eſt ꝓ vo
bis. aut in nomĩe pauli baptizati eſtis? Grãs ago deo meo ꝙ ne
minem veſtrum baptizaui. niſi criſpum ⁊ gaium. ne quis dicat
ꝙ in nomĩe meo baptizati eſtis. Baptizaui autem ⁊ ſtephane do
mũ. ceterum neſcio ſi quem alium veſtrum baptizauerim Non
em̃ miſit me xp̄s baptizare ſꝫ euãgelizare. nõ in ſapĩa ṽbi vt non
euacuet̃ crux xp̄i Uerbum em̃ crucis pereũtibꝰ quidem ſtulticia
eſt. his autem q̇ ſalui fiũt. id eſt nobis dei ṽtus eſt. Scriptũ eſt
em̃. Perdam ſapĩam ſapiẽtium. ⁊ prudẽtiam prudẽtium repro
babo. Ubi ſapiẽs. vbi ſcriba. vbi inq̇ſitor. huiꝰ ſeculi? Nõne ſtul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tam fecit deus ſapiētiam hu⁹ mūdi. Nā q2 in dei ſapiētia non
ↄgnouit mūdus p ſapiam deū. placuit deo p ſtulticiā pdicatio-
nis ſaluos facere credētes. Qm̄ ꝛ iudei ſigna petūt. ꝛ greci ſapi
entiā querūt. Nos aūt pdicam⁹ xp̄m crucifixū. iudeis qdē ſcan
dalū. gētib⁹ aūt ſtulticiā. ipis aūt vocatꝫ iudeis atqꝫ grecꝫ xp̄m
dei virtutē ꝛ dei ſapiam. Quia qd ſtultū eſt dei. ſapia eſt hoib⁹
ꝛ qd infirmū eſt dei. forti⁹ eſt hoib⁹. Videte em̄ vocatōeꝫ vrām
frēs. q2 nō multi ſapiētes ſm carnē. nō multi potētes. nō mlti
nobiles. ſed q ſtulta ſūt mūdi elegit ds. vt ↄfundat ſapiētes ꝛ in
firma mūdi elegit ds vt ↄfundat fortia. ꝛ ignobilia mūdi ꝛ con
temptibilia elegit ds ꝛ ea q nō ſūt. vt ea que ſūt deſtrueret. vt nō
glorief omīs caro in ↄſpectu eius. Ex ipo aūt vos eſtꝫ i xp̄o ieſu
q fact⁹ eſt nob ſapia ꝛ iuſticia ꝛ ſctificatio ꝛ redemptio. vt quē-
admodū ſcp̄tū eſt. q gliaf. i dn̄o glief. ij

ET ego cū veniſſem ad vos frēs veni. nō i ſublimitate ſmo
nis aut ſapie. annūcians vob teſtimoniū xp̄i. Nō em̄ iudi
caui me ſcire aliqd int vos niſi ieſum xp̄m ꝛ hūc crucifixū. ꝛ ego
in infirmitate ꝛ timore ꝛ tremore multo fui apud vos. ꝛ ſermo
me⁹ ꝛ pdicatio mea. nō in pſuaſibilib⁹ hūane ſapie vbis. ſꝫ i oſtē
ſiōe ſpūs ꝛ vtutꝫ. ꝛ fides vra nō ſit in ſapia hoim. ſꝫ in vtute dei
Sapiam aūt loqmur int pfectos. Sapiam vo nō hui⁹ ſeculi:
neqꝫ pncipū hui⁹ ſeculi q deſtruūtur. ſed loqmur dei ſapiam i mi
miſterio que abſcondita eſt. quā pdeſtinauit deus ante ſecula i glo
riā nrām quā nemo pncipū hui⁹ ſeculi cognouit. Si em̄ cogno
uiſſent: nunqꝫ dominū glie crucifixiſſent. Sicut ſcp̄tum eſt. qd
oculus non vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois aſcēdit. que
ppauit ds his q diligunt illum. Nobis autē reuelauit ds p ſpi
ritū ſuum. Spiritus em̄ omnia ſcrutatur etiam pfunda dei.
Quis em̄ ſcit hominū q ſunt hois. niſi ſpūs hominis q in ipe eſt
Ita ꝛ que dei ſunt nemo cognouit niſi ſpūs dei. Nos autem nō
ſpm̄ hui⁹ mundi accepimus. ſꝫ ſpm̄ q ex deo eſt. vt ſciamus que
a deo donata ſūt nobis. que ꝛ loqmur non in doctis humane ſapi
entie vbis. ſꝫ in doctrina ſpūs. ſpiritualibus ſpiritualia compa-
rantes. Animalis autem homo non pcipit ea que ſunt ſpūs dei
Stulticia em̄ eſt illi ꝛ non poteſt intelligere. quia ſpiritualiter
examinatur. Spiritualis autem iudicat om̄ia. ꝛ ipe a nemīe iu
dicatur. ſicut ſcriptum eſt. Quis cognouit ſenſum domini? aut
qs inſtruxit eū? Nos āt ſenſum xp̄i habemus. iij

ET ego fratres non potui vobis loqui quaſi ſpiritualibus
ſꝫ quaſi carnalibus. Tanquã paruulis in xp̄o lac vob̄ po-
tum dedi non eſcam. Nondum eñ poteratis intelligere. ſꝫ nec
nũc quidem poteſtis. Adhuc eñ carnales eſtis. Cum eñ ſit in-
ter vos zelus ⁊ ꝯtentio. nonne carnales eſtis. ⁊ ſm hoīem ambu-
latis? Cum eñ quis dicat. ego quidem ſum pauli. aliꝰ aũt. ego
apollo: nonne hoīes eſtis? Quid igiť eſt apollo? Quid ꝟo paulꝰ
Miniſtri eiꝰ cui crediditis. Et vnicuiqꝫ ſicut dñs dedit. Ego
plantaui. apollo rigauit. ſed deꝰ incremẽtũ dedit. Itaqꝫ neqꝫ qui
plantat eſt aliquid neqꝫ q̇ rigat. ſꝫ q̇ incrementũ dat deus. Qui
plantat aũt ⁊ q̇ rigat vnum ſunt. Unuſquiſqꝫ aũt propriã mer-
cedẽ accipiet ſm ſuũ laborẽ Dei eñ ſumꝰ adiutores. Dei agricul-
tura eſtis. Dei edificatio eſtis. Scd̄m grãm dei q̄ data eſt mihi.
vt ſapiens architectꝰ fundamentũ poſui. aliꝰ autẽ ſupedificat.
Unuſq̄ſqꝫ aũt videat q̄uo ſupedificet. Fundamentũ eñ aliud ne-
mo p̄t ponẽ p̄ter id qđ poſitũ ē. qđ eſt xp̄s ieſus Si q̇s aũt ſuper
edificat ſupra fundamẽtũ hoc auꝝ argentũ lapides p̄cioſos ligna
fenũ ſtipulã. vniuſcuiuſqꝫ opꝰ manifeſtũ erit. Dies eñ domini
declarabit quia in igne reuelabitur. ⁊ vniuſcuiuſqꝫ opꝰ quale ſit.
ignis probabit. Si cuiꝰ opus manſerit qđ ſupedificauit. merce-
dem accipiet. Si cuiꝰ opus arſerit detrimentũ patietur. ip̄e autẽ
ſaluus erit. ſic tamen quaſi per ignem. Neſcitis quia templum
dei eſtis. ⁊ ſp̄us dei habitat in vobis? Si quis autẽ templum dei
violauerit diſpdet illũ deus. Templũ eñ dei ſanctũ eſt. qđ eſtis
vos. Nemo ſe ſeducat. Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe
in hoc ſeculo. ſtultus fiat vt ſit ſapiens. Sapientia eñ huiꝰ mũ-
di ſtulticia eſt apud deum. Scriptũ eſt eñ Comp̄hendã ſapien-
tes in aſtucia eorum. Et iterum. Deus nouit cogitatões ſapien-
tiũ. qm̄ vane ſunt. Nemo itaqꝫ glorietur in homibꝰ. Om̄ia eñ
veſtra ſunt. ſiue paulus ſiue apollo ſiue cephas ſiue mũdꝰ ſiue vi-
ta ſiue mors ſiue p̄ſ̄tia ſiue futura. Om̄ia eñ vr̄a ſunt. vos aũt
xp̄i. xp̄us aũt dei.
iiij
SIc nos exiſtimet homo vt miniſtros xp̄i. ⁊ diſpenſatores
miniſteriorũ dei. Hic iã q̄ritur int̄ diſpenſatores. vt fidel̄
quis inueniatur. Mihi aũt pro minimo eſt. vt a vobis iudicer.
aut ab hũano die. Sꝫ neqꝫ meip̄m iudico. Nihil eñ mihi con-
ſcius ſum. ſꝫ nõ in hoc iuſtificatus ſum. Qui aũt iudicat me do-
minus eſt. Itaqꝫ nolite ante tempus iudicare. quoadusqꝫ veni-

at dominus qui ⁊ illuminabit abſcondita tenebrarũ. ⁊ manifeſ
ſtabit conſilia cordiũ. ⁊ tunc laus erit vnicuiq; a deo. Hec autē
fratres transfiguraui in me ⁊ apollo propter vos. vt in vobis di
ſcatis ne ſupra q̃ ſcriptum eſt vnus aduerſus alterum infletur
pro alio. Quis enĩ te diſcernit? Quid autē habes quod non ac
cepiſti? Si autē accepiſti. quid gloriaris quaſi non acceperis. Iã
ſaturati eſtis. iam diuites facti eſtis Sine nobis regnatiſ Et vti
nam regnetis. vt ⁊ nos vobiſcũ regnemus. Puto enĩ deus nos
apoſtolos nouiſſimos oſtendit tanq̃ morti diſſeminatos. q̃ ſpe
ctaculũ facti ſum⁹ mũdo ⁊ angelis ⁊ hominibus Nos ſtulti pro
pter xp̃m. vos aũt prudentes in xp̃o. Nos infirmi. vos aũt for
tes. Vos nobiles. nos aũt ignobiles. Vſq; in hanc horã. ⁊ eſu
rimus ⁊ ſitimus ⁊ nudi ſumus ⁊ colaphis cedimur ⁊ inſtabiles
ſumus ⁊ laboramus operantes manibus noſtris. Maledicimur
⁊ benedicimus. Perſecutionē patimur. ⁊ ſuſtinemus. Blaſphe
mamur. ⁊ obſecramus. Tanq̃ purgamenta huius mundi facti
ſumus omniũ peripſima vſq; adhuc. Non vt confundam vos
hec ſcribo. ſed vt filios meos cariſſimos moneo. Nam ſi decem
milia pedagogorum habeatis in chriſto. ſed non multos patres
Nam in xp̃o Ieſu per euangelium ego vos genui. Rogo ergo
vos imitatores mei eſtote ſicut ⁊ ego xp̃i. Ideo miſi ad vos Ty
motheum qui eſt filius meus cariſſimus. ⁊ fidelis domino. qui
vos commone faciat vias meas. que ſunt in xp̃o ieſu. ſicut vbiq;
in omni eccleſia doceo. Tanq̃ non venturus ſim ad vos. ſic in
flati ſunt quidam. Veniam autem ad vos cito ſi dominus vo
luerit ⁊ cognoſcam non ſermonem eorũ qui inflati ſunt ſed vir
tutem. Non enim in ſermone eſt regnum dei. ſed in virtute.
Quid vultis in virga veniã ad vos. an in caritate ⁊ ſpiritu mã
ſuetudinis?

v

OMnino auditur inter vos fornicatio. ⁊ talis fornicatio
qualis nec inter gentes ita vt vxorem patris ſui aliquis ha
beat. Et vos inflati eſtis ⁊ non magis luctum habuiſtis. vt tol
latur de medio veſtrum. qui hoc opus fecit Ego quidem abſens
corpore. preſens autem ſpiritu. Iam iudicaui vt preſens cum q̃
ſic operatus eſt in nomine domini noſtri Ieſu xp̃i. congregatis
vobis et meo ſpiritu cum virtute domini Iheſu. tradere hu
iuſmod hominem Sathane in interitum carnis. vt ſpiritus
ſaluus ſit in die domini noſtri Iheſu Chriſti. Non eſt bo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

na gloriatio veſtra. Neſcitis quia modicum fermentum totam
maſſam corrumpit. Expurgate vetus fermentuꝫ vt ſitis noua
conſperſio ſicut eſtis azimi. Etenī paſcha noſtrū immolatus eſt
xp̄us. Itaqꝫ epulemur non in fermento veteri neqꝫ in fermento
malicie ⁊ nequicie: ſꝫ in azimis ſinceritatis et veritatis. Scripſi
enī vobis in epiſtola ne ꝯmiſceamini fornicarijs. Non vtiqꝫ for
nicarijs huius mundi aut auaris aut rapacibꝰ aut idolis ſuienti
bus: alioqͥn debueratis de hoc mundo exijſſe. Nunc autēꝫ ſcripſi
vobis non cōmiſceri. Si is qui frater nominatur inter vos eſt
fornicator. aut auarꝰ aut idolis ſuiens aut maledicus. aut ebrio
ſus aut rapax: cū hmōi nec cibū ſumere. Quid enī mihi de his q̊
foris ſtꝫ iudicare? Nonne de his q̊ intus ſunt vos iudicatis Na
eos q̊ foris ſtꝫ d̄s iudicabit. Auferte malū ex vobiſipis vi.
Audet aliq̊s vr̄m habens negociū aduerſus alterꝫ. iudicari
apud iniquos: ⁊ nō apud ſanctos? An neſcitis qm̄ ſancti
de hoc mundo iudicabunt? Et ſi in vobis iudicabitur mundus:
indigni eſtis q̊ de minimis iudicetis. Neſcitis qm̄ angelos iudi
cabimus? quātomagis ſecularia. Secularia igitur iudicia ſi ha
bueritis ꝯtemptibiles qui ſtꝫ in eccleſia illos ꝯſtituite ad iudicā
dum. Ad verecundiam enim veſtram dico. Sic nō eſt int̄ vos
ſapiēs q̊ſqꝫ q̊ poſſit iudicare int̄ frēm ſuum: ſꝫ frater cum fratre
iudicio ꝯtendit. ⁊ hoc apud infideles Jam q̊dem omnino delictuꝫ
eſt in vobis: quia iudicia ſtꝫ int̄ vos. Quare non magis iniuriā
accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniu
riam facitis ⁊ fraudatis: ⁊ hoc fratribꝰ An neſcitis. quia iniqui
regnum dei non poſſidebunt. Nolite errare: neqꝫ fornicarij. ne
que idolis ſeruientes. neque adulteri. neque molles. neque ma
ſculorum concubitores neqꝫ fures neqꝫ auari neqꝫ ebrioſi neqꝫ
maledici neqꝫ rapaces regnū dei poſſidebunt. Et hec aliquā do
quidē fuiſtis: ſed abluti eſtis. ſed ſanctificati eſtis. ſed iuſtificati
eſtis in nomine domini noſtri ieſu xp̄i: ⁊ in ſpiritu dei noſtri. Om
nia mihi licent: ſed non omnia mihi expediunt. Omnia mihi li
cent. ſed ego ſub nullius redigar poteſtatate. Eſca ventri ⁊ ven
ter eſcis. deus autem ⁊ hunc ⁊ hanc deſtruet. Corpus autem nō
fornicationi ſed domino. ⁊ dominus corpori. Deus vero ⁊ domi
nū ſuſcitauit. ⁊ nos ſuſcitabit per virtutem ſuam. Neſcitis quo
niam corpa veſtra mēbra ſunt xp̄i. Tollens ergo mēbra xp̄i. fa
ciam membra meretricis. Abſit. An neſcitis qm̄ qui adheret

meretrici vnuꝫ corpus efficiť? Erunt em̄ inq̄t duo in carne vna
Qui aūt adheret dn̄o. vn⁹ ſpūs eſt. Fugite fornicatōem Omne
em̄ peccatū qd̓cūqꝫ fecerit hō. extra corp⁹ ē. q̇ aūt fornicať. i cor-
pus ſuū peccat. An neſcitis qm̄ mēbra vr̄a templū ē ſpūs ſcti q̇
in vob̄ ē quē habetis a deo ꝛ nō eſtis vr̄i. Empti em̄ eſtis precio
magno. glificate ꝛ portate deū in corpe vr̄o vij.
DE quibus autem ſcpſiſtis mihi. bonū eſt homī mulierē nō
tangē. Propť fornicationē aūt vnuſq̄ſqꝫ ſuā vxorē habe-
at. ꝛ vnaqueqꝫ ſuū virū hēat. Uxori vir debitū reddat. ſilr autē
ꝛ vxor viro. Mulier ſui corpis ptātem non hꝫ. ſꝫ vir. ſilr autē
ꝛ vir ſui corpis ptātē nō hꝫ. ſꝫ mulier. Nolite fraudare inuiceꝫ
niſi forte ex ꝯſenſu ad tp̄s. vt vacetis oratōi. ꝛ iteꝝ reuertimī ī id
ip̄m. ne tēptat vos ſathanas propť incōtinētiam veſtrā Hoc āt
dico ſm indulgētiam. nō ſm impiū. Uolo aūt oēs hoīes eſſe ſi-
cut meip̄m. Sꝫ vnuſquiſqꝫ propriū donū hꝫ ex deo. ali⁹ q̇dē ſic.
ali⁹ vero ſic. Dico aūt nō nuptis ꝛ viduis. bonū eſt illis ſi ſic per
mā ſerint: ſicut ꝛ ego. ꝙ ſi nō ſe ꝯtinēt: nubant. Meli⁹ eſt ei nu
bere q̄ꝫ vri. His āt qui matrimonio iūcti ſunt precipio. non ego
ſꝫ dn̄s. vxorē a viro nō diſcedere. ꝙ ſi diſceſſerit. manere innup-
tam aut viro ſuo recōciliari. Et vir vxorē nō dimittat. Nā ce-
teris dico ego nō dn̄s. Si q̇s frater vxorē hꝫ infidelē. ꝛ hec con
ſentit habitare cū illo. nō dimittat illā. Et ſi q̄ mulier hꝫ virum
infidelē. ꝛ hic ꝯſentit habitare cum illa ꝛ nō dimittat virū Sā-
ctificatus ē em̄ vir infidelis ꝑ mulierē fidelē. ꝛ ſanctificata ē mu
lier infidelis ꝑ virū fidelē. Alioq̇n filij veſtri immūdi eſſent. nūc
aūt ſancti ſunt. ꝙ ſi infidelis diſcedit. diſcedat. Non em̄ ſuḃiecti
ſubiect⁹ eſt frater aut ſoror in eiuſmodi. In pace vocauit vos de⁹
Unde em̄ ſcis mulier ſi virū ſaluū facies: aut vnde ſcis vir ſi mu
lierē ſaluā facies: Niſi vnicuiqꝫ ſicut diuiſit dn̄s. Unūquēqꝫ
ſicut vocauit d̓s ita ambulet. ꝛ ſicut in omnibus eccleſijs doceo
Circūciſus aliquis vocatus eſt nō adducat preputiū. In prepu
tio aliq̇s vocatus eſt nō circūcidať. Circūciſio nihil eſt. ꝛ prepu-
tiū nihil eſt. ſed obſeruatio mādatoꝝ dei. Unuſquiſqꝫ in qua vo
catione vocatus eſt in ea permaneat. Seruus vocatus es nō ſit
tibi cure. Sed ꝛ ſi potes fieri liber magis vtere. Qui enim do-
mino vocatus eſt ſeruus libertus eſt domini. Similiter qui li-
ber vocatus eſt. ſeruus eſt xp̄i. Precio empti eſtis. nolite fieri
ſerui hominū. Unuſquiſqꝫ ergo in quo vocatus eſt frater. i hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

permaneat apud deum. De virginibus autem preceptum domi
ni non habeo. ↄſiliū autem do tanq̄ꝫ miſericordiam conſecutus
a deo vt ſim fidelis. Exiſtimo em̄ hoc bonum eſſe propter inſtan/
tem neceſſitatem. quoniā bonū eſt homini hic eſſe. Alligatus es
vxori. noli querere ſolutionē. Solutus es ab vxore: noli querē
vxorem. Si autē accepis vxorem. nō peccaſti. ⁊ ſi nupſerit ỽgo
nō peccauit. Tribulationē tamen carnis habebunt huiuſmodi.
Ego autem vobis parco. Hoc itaqꝫ dico fratres. Tempus bre
ue eſt. Reliquū eſt. vt ⁊ qui habent vxores. tanquā nō habentes
ſint. ⁊ qui flent tanq̄ꝫ non flentes. ⁊ qui gaudent tanq̄ꝫ non gau
dentes. ⁊ qui emunt tanquā non poſſidentes. ⁊ qui vtuntur hoc
mundo tanq̄ꝫ nō vtantur. Preterit em̄ figura huius mundi. vo
lo autem vos ſine ſollicitudine eſſe. Qui ſine vxore eſt ſollicitus
eſt que domini ſunt. quomodo placeat deo. Qui autē cum vxore
eſt. ſollicitus eſt que ſunt mundi. quomodo placeat ml̄ieri ⁊ diui
ſus eſt. Et mulier innupta et virgo cogitat q̄ domini ſunt vt ſit
ſancta corpore ⁊ ſpiritu. Que autē nupta ē: cogitat que ſūt mū
di q̄uo placet viro. Porro hoc ad vtilitatem noſtram dico. non
vt laqueum vobis iniȷ́ciā. ſed ad id quod honeſtum eſt. ⁊ qđ fa/
cultatem prebeat ſine impedimento dominū obſecrandi. Si q̊s
autē turpē ſe videri exiſtimat ſuper virgine ſua. ꝙ ſit ſuperadul/
ta ⁊ ita oportet fieri quod vult faciat. Non peccat. ſi nubat: nā
q̊ ſtatuit in corde ſuo firmus non habens neceſſitatem. poteſtatē
autē habens ſue volūtatis ⁊ hoc iudicauit in corde ſuo ſuare vir
ginitatem ſuā. benefacit. Igit̄ ⁊ qui mr̄monio iungit ỽginē ſu/
am benefacit ⁊ qui non iungit melius facit. Mulier alligata eſt
legi. quanto tempore vir eius viuit. ꝙ ſi dormierit vir eius. libe
rata eſt a lege. Cui autē vult nubat tm̄ in domino. Beatior aūt
erit ſi ſic permanſerit ſm̄ meū ↄſiliū. Puto aūt ꝙ ⁊ ego ſpiritūꝫ
dei habeam.

vi ij

DE his autēꝫ que idolis ſacrificantur ſcimus. quia omnes
ſcientiā habemus. Scientia inflat. caritas vero edificat.
Si quis autem ſe exiſtimat ſcire aliquid nōdum cognouit queꝫ
admodum oporteat euꝫ ſcire. Si quis autem diligit deum. hic
cognitus eſt ab eo. De eſcis autēꝫ que idolis immolantur ſcimꝰ
quia nihil eſt idolum in mundo. ⁊ ꝙ nullus deus niſi vnus. Nā
⁊ ſi ſunt qui vocantur diȷ́. ſiue in celo ſiue in terra. ſiquidem ſunt
diȷ́ multi ⁊ domini multi nobis tamen vnus pater ex quo om̄ia

⁊ nos in illo. ⁊ vnus dominus Jeſus chriſtus per quem omnia
⁊ nos per ipſum. Sed non in omnibus eſt ſcientia. Quidaȝ au
tem cum conſcientia vſq; nunc idoli. quaſi idolatitũ manducãt.
⁊ conſcĩa ipſorum cum ſit infirmata polluitur. Eſca autẽ nos
non commendat deo. Neq; enim ſi manducauerimus abunda/
mus: neq; ſi non manducauerimus deficiemus. Uidete autem
ne forte hec licentia veſtra offendiculum fiat infirmis. Si eniȝ
quis viderit eum qui habet ſcientiam in idolo recumbentem. nõ
ne conſcientia eius cum ſit infirma edificabitur ad manducan/
dum idolatita? Et peribit infirmus in tua conſcientia frater ꝑ/
pter quem chriſtus mortuus eſt. ſic autem peccantes in fratres
⁊ percutientes conſcientiam eorum infirmam in xp̄m peccatis.
Quapropter ſi eſca ſcandalizat fratrem meum. nõ manducabo
carnem in eternum. ne fratrẽ meum ſcandalizem. ix

NOn ſum liber? Non ſum apoſtol⁹? Nonne chriſtũ Jeſum
dominum noſtrum vidi? Nonne opus meum vos eſtis
in domino? Et ſi alijs non ſum apoſtolus ſed tamen vobis ſum.
Nam ſignaculum apoſtolatus mei vos eſtis in domino. Mea
defenſio apud eos qui me interrogant hec eſt. Nunquid non ha
bemus poteſtatem manducandi ⁊ bibendi? Nunquid non habe
mus poteſtatem ſororem mulierem circuncidendi. ſicut ⁊ cete/
ri apoſtoli domini ⁊ cephas? Aut ego ſolus aut barnabas nõ ha
bemus poteſtatem hoc operandi? Quis militat ſuis ſtipendijs
vnquam? Quis plantat vineam. ⁊ de fructu eius non edit? quis
paſcit gregem. ⁊ de lacte gregis non manducat? Nunquid ſecũ/
dum hominem hec dico? An ⁊ lex hec non dicit. Scriptum eſt
enim in lege moyſi. Non alligabis os boui trituranti. Nunq̃d
de bobus cura eſt deo? An propter vos vtiq; hec dicit? Non pro
pter nos ſcripta ſunt. quoniã debet in ſpe qui arat arare. ⁊ q̃ tri/
turat in ſpe fructus percipiendi Si nos vobis ſpiritualia ſemĩa
uimus. magnum eſt ſi nos carnalia vr̃a metamus? Si alij pote
ſtatis veſtre ꝑticipes ſunt. quare non potius nos. Sed non vſi
ſumus hac poteſtate. ſed omnia ſuſtinemus ne quod offẽdicu/
lum demus euangelio chriſti. Neſcitis quoniam qui in ſacrario
operãtur. q̃ de ſacrario ſunt edũt. Et q̃ altario deſeruiũt cũ alta/
rio ꝑticipãt. Ita ⁊ dñs ordinauit his qui euangeliũ annunciãt
de euangelio viuere. Ego autem nullo horum vſus ſum. Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

autem ſcripſi hec. vt ita fiant in me. Bonum eſt enī mihi magis
mori. q̄ꝫ vt gloriā meā quis euacuet. Nam etſi euangelizauero.
nō eſt mihi gloria. Neceſſitas enī mihi incumbit. Ue enī mihi
eſt ſi nō euāgelizauero. Si enī volens hec ago mercedem habeo.
ſi aūt inuitus. diſpēſatio mihi credita eſt. Que eſt ergo merces
mea vt euangeliū predicans. ſine ſumptu ponā euangeliū. vt nō
abutar poteſtate mea in euangelio. Nam cū liber eſſem ex omni-
bus. omniū me ſuū feci. vt plures lucrifacerem. Et factus ſum
iudeis tanq̄ꝫ iudeus vt iudeos lucrarer. His qui ſub lege ſunt q̄-
ſi ſub lege eſſeꝫ cum ip̄e non eſſem ſub lege. vt eos q̇ ſub lege erāt
lucrifacerem. his qui ſine lege erant tanq̄ꝫ ſine lege eſſem. cū ſine
lege dei nō eſſem. ſed in lege eſſem x̄pi. vt lucri facerem eos qui ſi
ne lege erant. Factus ſum infirmis infirmus vt infirmos lucri
facerem. Om̄ia om̄ibus fact⁹ ſum. vt om̄s facerem ſaluos Om
nia autē facio propter euāgelium. vt ꝑticeps eius efficiar. Ne-
ſcitis ꝙ hi q̇ in ſtadio currunt. om̄s quidem currunt. ſed vn⁹ ac
cipit brauiū. Sic currite vt comp̄hendatis Omnis autē qui in
agone contendit ab omnibus ſe abſtinet. ⁊ illi quidem vt corru-
ptibilem coronam accipiant. nos autē incorruptam. Ego auteꝫ
ſic curro non quaſi in incertum. ſic pugno non quaſi aerem ver-
berans. ſed caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutem redigo. ne for
te cum aliꝭs p̄dicauerim ip̄e reprobus efficiar x

Nolo enī vos ignorare fratres. qm̄ p̄res noſtri omnes ſub
nube fuerunt ⁊ omnes mare tranſierunt. ⁊ om̄es in moyſe
baptizati ſunt in nube ⁊ in mari ⁊ omnes eandem eſcam ſpirita-
lem manducauerunt. ⁊ om̄s eundem potum ſpiritualē biberūt.
Bibebant autem de ſpiritali ꝯſequente eos petra. petra aūt erat
x̄p̄us. Sed nō in pluribus eorū beneplacitū eſt deo. Nā ꝓſtrati
ſunt in deſerto. Hec aūt in figura facta ſunt nr̄i. vt nō ſim⁹ cōcu-
piſcentes maloꝝ ſicut ⁊ illi ꝯcupierunt. Neqꝫ idolatre efficiamī
ſicut q̇dam ex ip̄is. quē admodū ſcriptū eſt. Sedit populus mā
ducare ⁊ bibere. ⁊ ſurrexerunt ludere. Neqꝫ fornicemur ſicut q̇-
dam ex ip̄is fornicati ſunt. ⁊ ceciderunt vna die viginti tria mi-
lia. Neqꝫ temptemus x̄pm ſicut quidam eorum temptauerunt
⁊ a ſerpentibus perierunt. Neqꝫ murmurraueritis ſicut quidam
eorum murmurauerunt ⁊ perierunt ab exterminatore. Hec om
nia in figura contingebant ill'. ſcripta ſunt āt ad correptōꝫ no
ſtrā. in quos fines ſc'lorum deuenerunt Itaqꝫ q̇ ſe exiſtimat ſtare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

videat ne cadat. Temptatio vos nõ apprehendat niſi humana
Fidelis autem deꝰ eſt qui nõ patieť vos temptari ſupra id quod
poteſtis. ſʒ faciet etiam cum temptatiõe pͥuentum vt poſſitis ſu
ſtinẽ. Propť quod chariſſimi mihi. fugite ab ydolorũ cultura.
Ut prudentibꝰ loquor. vos ipſi iudicate qď dico. Calix benedicti
onis cui benedicimꝰ. nõne cõicatio ſanguinis xp̄i eſt? Et panis
quem frangimꝰ nonne participatio corpis dñi eſt. Qm̄ vnꝰ pa-
nis ⁊ vnum corpꝰ multi ſumꝰ. omnes q̄ de vno pane ⁊ de vno ca
lice participamꝰ. Uidete iſrl' ſcd̄m carnem. Nõne qui edũt ho-
ſtias. pticipes ſunt altaris? Quid ergo Dico ꝙ idolis immolatũ
ſit aliquid. aut quod idolum ſit aliq̄d? Sed que immolãt gẽtes
demoniis immolãt. ⁊ nõ deo. Nolo autem vos ſocios fieri demo
nioꝝ. Quia nõ poteſtis calicem dñi bibere. ⁊ calicem demonioꝝ
nõ poteſtis mẽſe dñi pticipes eſſe ⁊ mẽſe demonioꝝ. An emula
mur dominum? Nunq̄d fortiores illo ſumꝰ Omnia mihi licẽt
ſed nõ omnia expediũt. Omnia mihi licẽt. ſed nõ edificãt. Ne
mo quod ſuũ eſt querat. ſʒ quod alteriꝰ Omne qď in macello ve
nit mãducate. nihil interrogãtes pp̄ter ꝯſciam. Dñi eſt terra ⁊
plenitudo eiꝰ. Si q̄s vocat vos infideliũ ad cenam ⁊ vultis ire.
omne qď vobis apponiť mãducate. nihil interrogãtes pp̄ter cõ
ſciẽtiam. Si q̄s autem dixerit hoc immolatitiũ eſt idolis. noli-
te manducare pp̄ter illum q̄ indicauit ⁊ pp̄ť ꝯſciam. Cõſciam
autẽ dico ñ tuam ſʒ alteriꝰ Ut quid eñi libertas mea iudicať ab
aliena ꝯſcia? Si ego cum gr̄a participo quid blaſphemor p eo ꝙ
gr̄as ago. Siue ergo mãducatis ſiue bibitis. vel aliud q̄d faci-
tis. omnia ĩ gloria dei facite. Sine offenſiõe eſtote iudeis ⁊ gẽti
bꝰ ⁊ eccľe dei. ſicut ⁊ ego p omnia omnibꝰ placebo. nõ querẽs qď
mihi vtile eſt. ſʒ qď multis. vt ſalui fiãt Ca. xi.

IMitatores mei eſtote. ſicut ⁊ ego xp̄i. Laudo autem vos
frẽs. ꝙ p omnia mei memores eſtis. ⁊ ſicut tradidi vobis
precepta mea tenetis. Uolo autem vos ſcire. ꝙ õnis viri caput
xp̄s eſt. caput autem mulieris vir caput vero xp̄i deus. Omnis
vir orãs aut pphetãs velato capite. deturpat caput ſuũ Omnis
autẽ mulier orãs aut pphetãs nõ velato capite deturpat caput
ſuũ. Unum eſt eñi ac ſi decalueť. Nam ſi nõ velať mulier. tonde
atur. Si vero turpe eſt mulieri tõderi aut decaluari velet caput
ſuũ. Uir quidem nõ debet velare caput ſuũ quoniã imago ⁊ glo
ria dei eſt. mulier autem gloria viri eſt. Non eñi vir ex muliere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

eſt. ſed mulier ex viro. Etenī non eſt creatꝰ vir ꝓpter mulierem.
ſed mulier ꝓpter virum. Ideo debet mulier velamen habere ſuꝑ
caput ſuū. ⁊ ꝓpter angelos. Uerūtamen neqꝫ vir ſine muliere.
neqꝫ mulier ſine viro in dn̄o. Nam ſicut mulier de viro. ita et
vir per mulierem. Omnia autē ex deo. Uoſipſi iudicate. decet
mulierē nō velatā orare deum Nec ipſa natura docet vos Quet
vir quidē ſi comam nutriat. ignominia eſt illi. mulier v⸗ro ſi co
mā nutriat glīa eſt illi. quoniā capilli pro velamine ei da ti ſunt
Siquis autem videt̄ cōtencioſus eſſe nos talez ↄſuetudinem nō
habemꝰ. neqꝫ eccīa dei. Hoc autez p̄cipio nō laudās. q̄ nō in me
liꝰ. ſed in deteriꝰ cōuenitis. Primū quidem ↄuenientibꝰ vobis in
eccleſia. audio ſciſſuras eſſe int̄ vos ex ꝑte credo. Nam oportꝫ ⁊
hereſes eſſe. vt ⁊ qui ꝓbati ſunt manifeſti fiāt ī vobis. Cōuenien
tibꝰ ergo vobis ī vnum. iam nō eſt dominicā cenam manducare
Unuſquiſqꝫ eñ ſuam cenam p̄ſumit ad mādu cādum. Et alius
quidem eſurit. alius autem ebriꝰ eſt. Nunqd domos nō habetis
ad mādu cādum ⁊ bibēdum? Aut ecciam dei ↄtemnitis ⁊ cōfun
ditis eos q̇ nō habēt. Quid dicam vobis? Laudo vos. in hoc nō
laudo. Ego eñ accepi a dn̄o qđ ⁊ tradidi vobis. qm̄ dominꝰ ih̄s
in qua nocte tradebat̄ accepit panem ⁊ grās agēs fregit ⁊ dixit.
Accipite ⁊ mādu cate. Hoc eſt corpꝰ meum qđ ꝓ vobis tradet̄.
Hoc facite ī meam cōmemorationem. Similit̄ ⁊ calicem poſt⸗
q̄ꝫ cenauit dicēs Hic calix nouū teſtamētum ī meo ſanguīe Hoc
facite quotiēſcūqꝫ bibetis. in meam cōmemorationem Quotiēſ
cūqꝫ eñ mādu cabitis panem hūc. ⁊ calicem bibetis. mortem do
mini annūciabitis donec veniat. Itaqꝫ quicūqꝫ mādu cauerit pa
nem. ⁊ biberit calicem dn̄i indigne reꝰ erit corꝑis ⁊ ſanguis dn̄i
Probet autē ſeipm̄ homo. ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de calice bibat
Qui eñ mādu cat ⁊ bibit īdigne iudicium ſibi mādu cat ⁊ bibit
nō diiudicās corpꝰ domini. Ideo int̄ vos multi. infirmi ⁊ imbe
cilles ⁊ dormiūt multi. Qꝫ ſi noſmetip̄os diiudicaremꝰ. nō vti
qꝫ iudicaremur. Dum iudicamur autē a dn̄o corripimur. vt nō
cum hoc mundo damnemur Itaqꝫ frēs mei cum cōuenitis ad
mandu cādum inuicē expectate. Siquis autem eſurit domi mā
ducet. vt nō in iudicium ↄueniatis. Cetera autem cum venero
diſponam. Ca. xij.

DE ſpiritalibꝰ autem nolo vos ignorare fratres. Scitis au
tem quoniam cum gētes eſſetis ad ſimulacra muta. prout

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio. ꝙ nemo in ſpū dei
loquens dicit anathema ieſu. Et nemo poteſt dicere dominꝰ ihs
niſi in ſpū ſancto. Diuiſiones vero gratiarum ſunt. idem autem
ſpūs. Et diuiſiōes miniſtrationū ſunt. idem autem dominꝰ. Et
diuiſiones operationum ſunt. idem vero deus qui operatur om-
nia in omnibꝰ. Unicuiqȝ autem datur manifeſtatio ſpūs ad vti
litatem. Alij quidem per ſpūm datur ſermo ſapiētie. alij autem
ſermo ſciē ſcdm eundem ſpūm. Alteri fides in eodem ſpiritu. alij
gratia ſanitatum in vno ſpū. Alij operatio ꝟtutum alij prophe-
tia. alij diſcretio ſpirituū. alij interpretatio ſermonum. Hec au
tem omnia operatur vnꝰ atqȝ idem ſpūs. diuidens ſingulis ꝓut
vult. Sicut enim corpꝰ vnum eſt ⁊ membra habet multa. om-
nia autem membra corporis cum ſint multa. vnum tamen cor-
pus ſunt. ita ⁊ chriſtꝰ. Etenim in vno ſpū omnes nos in vnum
corpꝰ baptizati ſumꝰ ſiue iudei ſiue gētiles ſiue ſerui ſiue liberi. et
omnes in vno ſpū potati ſumus. Nam ⁊ corpus non eſt vnum
membrum. ſed multa. Si dixerit pes quoniam nō ſum manꝰ.
nō ſum de corpore. nū ideo nō eſt de corpore? Et ſi dixerit auris.
quoniam nō ſum oculus. nō ſum de corpore. nū ideo nō eſt de cor
pore? Si totum corpꝰ oculus. vbi auditus? Si totum auditꝰ.
vbi odoratꝰ? Nunc autem poſuit deus membra. vnumquodqȝ
eorum ī corpore ſicut voluit. Q; ſi eſſent omnia vnum membꝝ.
vbi corpꝰ? Nunc autem multa quidem membra. vnum autem
corpus. Nō poteſt aut dicere. oculus manui. opera tua nō indi
geo. aut iterum caput pedibus. nō eſtis mihi neceſſarij. Sȝ mul
tomagis que videntur membra corporis infirmiora eſſe. neceſſa
riora ſunt. Et que putamus ignobiliora membra eſſe corporis.
his honorem abundātiorem circūdamꝰ. Et que inhoneſta ſunt
noſtra abūdantiorem honeſtatem habēt. Honeſta autem noſtra
nullius egēt. Si deꝰ temperauit corpus. ei cui deerat abūdātio-
rem tribuēdo honorem. vt nō ſit ſciſma ī corpore. ſed in idipm
pro inuicem ſollicita ſint membra. Et ſiquid patit̃ vnum mem
brum. compatiūtur omnia membra. ſiue gloriatur vnum mem
brorum. congaudent omnia membra. Uos autem eſtis corpus
xp̄i. ⁊ membra de mēbro. Et quoſdā quidē poſuit deꝰ in eccīa. p̄-
mū aplos. ſcdo ꝓphetas. tercio doctores deī ꝟtutes. exīde grā-
tias curationum opitulationes gubernationes genera linguarū
interpretationes ſermonum. Nunquid omnes apli. Nunquid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

omnes ꝓphete? Nunq̇d omnes doctores? Nunq̇d omnes ṽtu-
tes? Nunquid oīs grām habēt curationū? Nunq̇d omnes lin
guis loquūtur? Nūquid oīs interp̄tant̃? Emulamini autē cha
riſmata meliora. Et adhuc excellētiorem viam vobis demon-
ſtro.

Capi. xiij.

SI linguis hoīm loquar ⁊ angeloꝝ. charitatē autem nō ha
beam. factꝰ ſum velut es ſonās aut cymbalum tinniēs Et
ſi habuero ꝓphetiam ⁊ nouerim myſteria omnia ⁊ oēm ſciam. ⁊
ſi habuero oēm fidem. ita vt mōtes trāſferam. charitatem autē
nō habuero nihil ſum Et ſi diſtribuero ī cibos paupeꝝ omnes fa
cultates meas. ⁊ ſi tradidero corpꝰ meum. ita vt ardeam. charita
tem autem nō habuero nihil mihi ꝓdeſt. Charitas patiēs eſt be
nigna eſt. Charitas nō emulat̃. nō agit perperam. nō inflat̃ non
ambitioſa nō querit q̄ ſua ſunt. Nō irritat̃ non cogitat malum
nō gaudet ſuꝑ iniquitate. cōgaudet autem veritati. Oia ſuffert
omnia credit omnia ſperat oia ſuſtinet. Charitas nunq̄ꝫ excidit
Siue ꝓphetie euacuabunt̃. ſiue lingue ceſſabūt. ſiue ſcia deſtrue
tur. Ex ꝑte eñ cognoſcimꝰ ⁊ ex ꝑte ꝓphetamꝰ. Cum autem ve-
nerit q̇d perfectum eſt. euacuabit̃ qd ex ꝑte eſt. Cum eſſem ꝑuu
lus loquebar vt ꝑuulꝰ. ſapiebam vt paruulꝰ. cogitabā vt paruu
lus. Quādo autem factꝰ ſum vir euacuaui q̄ erāt paruuli. Vide
mus nūc ꝑ ſpeculum ī enigmate. tūc autē facie ad faciem. Nūc
cognoſco ex ꝑte. tūc autem cognoſcam. ſicut ⁊ ꝯgnitꝰ ſum Nūc
autem manēt fides ſpes charitas tria hec maior autem horum ē
chariias

Ca. xiiij.

SEctamī charitatem. emulamī ſpiritalia magis autē vt ꝓ
phetetis. Qui eñ loquit̃ lingua. nō hominibꝰ loquit̃. ſꝫ deo.
Nemo eñ audit. Spūs autem loquit̃ myſteria. Nam qui pro
phetat hominibꝰ loquit̃ ad edificationem ⁊ exhortationem ⁊ cōſo
lationem. Qui loquit̃ lingua ſemetip̄m edificat. Volo autē om
nes vos loqui linguis. magis autem ꝓphetare. Nam maior eſt
qui ꝓphetat q̄ꝫ qui loquit̃ linguis. niſi forte interp̄tet̃. vt eccl'ia
edificationem accipiat. Nūc autem frēs ſi venero ad vos liguis
loquēs. quid vobis ꝓdero. niſi vobis loquar aut ī reuelatiōe aut
in ſcia aut in ꝓphetia aut in doctrina. Tamen que ſine aīa ſunt
vocem dātia ſiue tibia ſiue cithara. niſi diſtinctiōem ſonituū de
derint. q̄uo ſciet̃ id quod canit̃ aut quod citharizat̃ Etenim ſi in
certam vocem det tuba. quis parabit ſe ad bellum? Ita ⁊ vos ꝑ

linguam. niſi manifeſtū ſermonē dederitis. quomodo ſcietur id
quod dicitur. Eritis em̄ in aera loquentes. Tam multa vt pu-
ta linguarū ſunt in hoc mundo. ⁊ nihil ſine voce eſt. Si ergo ne
ſciero virtutē vocis ero ei cui loquar barbarus. ⁊ qui loquit̃ mi-
hi barbarus. Sic ⁊ vos quoniā emulatores eſtis ſpirituū ad edi
ficationē eccleſie. querite vt abundetis. Et ideo qui loquitur lin
gua. oret vt interpretetur. Nam ſi orem lingua. ſpūs meꝰ orat.
mens autem mea ſine fructu eſt. Quid ergo eſt? Orabo ſpiritu.
orabo ⁊ mente. Pſallam ſpiritu. pſallam ⁊ mente. Ceterū ſi bene
dixerit ſpūs. quis ſupplet locū ideote? Quomō dicet amen ſuper
tuam benedictionē? Quoniā quid dicas neſcit. Nam tu q̇dem
bene gratias agis. ſed alter non edificatur. Gratias ago deo meo
ꝙ omniū veſtrum lingua loquor. Sed in eccleſia volo q̇nq; ver
ba ſenſu meo loqui. vt ⁊ alios inſtruam. q̄z decem milia verborū
in lingua. Fratres nolite pueri effici ſenſibus. ſed malicia paruu
li eſtote. ſenſibus autem perfecti eſtote. In lege enim ſcriptū eſt.
Quoniā in alijs linguis ⁊ in labijs alijs loquar populo huic. et
nec ſic exaudient me dicit dominus. Itaq; lingue in ſignū ſunt
non fidelibus ſꝫ infidelibus. prophetie autē non infidelibus ſꝫ fi-
delibus. Si ergo conueniat vniuerſa eccl'ia in vnū. ⁊ omnes lin-
guis loquantur. intrent autem ideote aut infideles nonne dicēt.
quid inſanitis? Si autem om̄s prophetent. intret aūt quis infi
delis vel ideota conuincitur ab om̄ibus. diiudicat̃ ab omnibus.
Occulta enim cordis eius manifeſta fiunt. ⁊ ita cadens in faciē
adorabit deum. pronuncians ꝙ vere deus in vobis ſit. Quid er-
go eſt fratres? Cū ꝯuenitis vnuſq̇ſq; veſtrū pſalmū habet. doctri
nam hꝫ. apocalipſim hꝫ. linguā hꝫ. interp̄tationem hꝫ. om̄ia ad
edificationem fiant. Siue lingua quis loq̇tur ſm̄ duos. aut vt
multū tres ⁊ ꝑ ptes. ⁊ vnus interp̄tet̃. Si aūt non fuerit inter-
pres. taceat in eccleſia. ſibi autē loquat̃ ⁊ deo. Prophete aūt duo
aut tres dicant. ⁊ ceteri dijudicent. Qd̓ ſi alij reuelatū fuerit ſe
denti. prior taceat. Poteſtis em̄ om̄es ꝑ ſingulos prophetare. vt
om̄s diſcant ⁊ om̄s exhortentur. Et ſpūs prophetarū prophetis
ſubiecti ſunt Non em̄ diſſenſionis eſt deꝰ. ſꝫ pacis. ſicut ⁊ in om
nibus eccleſijs ſanctorū doceo. Mulieres in eccleſijs taceāt. Nō
em̄ ꝑmittit̃ eis loqui. ſed ſubditas eſſe. ſicut ⁊ lex dicit. Si quid
autē volunt diſcere domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt em̄
mlieri loq̇ in eccl'ia. An a vobis v̄bū dei ꝓceſſit. aut in vos ſolos

ꝓuenit Si quis videtur propheta eſſe aut ſpiritualis. ꝯgnoſcat
que ſcribo vob. qꝛ dñi ſunt mãdata Si qͥs ãt ignorat ignorabit
Jtaqꝫ emulamini prophetare et loqͥ linguis nolite prohibere Om
nia aũt honeſte ⁊ ſm ordinẽ fiant in vobis. xv

NOtum autẽ vobis facio fratres euãgelium qđ predicaui
vobis. qđ ⁊ accepiſtis in quo ⁊ ſtat ſꝑ qđ et ſaluamini. qua
ratione ꝑdicauerim vobis ſi tenetis. niſi fruſtra credidiſtis. Tra
didi em̃ vobis in primis quod ⁊ accepi. qm̃ xp̃us mortuus eſt ꝓ
peccatis noſtr s ſm ſcripturas. ⁊ quia ſepultus eſt. ⁊ quia reſur
rexit tercia die ſm ſcripturas. ⁊ quia viſus eſt cephe . ⁊ poſt hoc
vndecim. Deinde viſus eſt plus q̃ꝫ quingentis fratribus ſimul.
ex quibus multi manent vſqꝫ adhuc. quidã aũt dormierunt. De
inde viſus eſt iacobo. deinde apoſtolis omnibus. Nouiſſime aũt
omniũ tanq̃ꝫ ab ortiuo viſus eſt ⁊ mihi. Ego em̃ ſum mimꝰ apo
ſtoloꝝ qͥ nõ ſum dignus vocari ap̃lus. qm̃ ꝑſecutꝰ ſum eccleſiaꝫ
dei. Gratia autem dei ſuꝫ id quod ſum. ⁊ gratia eius in me vacua
nõ fuit. ſed abundantius illis omnibus laboraui. Non ego aũt
ſed gratia dei mecum Siue enim ego ſiue illi ſic predicamus.
⁊ ſic credidiſtis. Si autem xp̃us predicatur. ꝙ reſurrexit a mor
tuis. q̃uo quidã dicunt in vobis. qm̃ reſurrectio mortuorum nõ
eſt? Si autẽ reſurrectio mortuoꝝ nõ eſt. neqꝫ xp̃s reſurrexit. Si
aũt xp̃us nõ reſurrexit. inanis eſt ꝑdicatio noſtra. inanis eſt fides
noſtra. Jnuenimur autẽ ⁊ falſi teſtes dei. qm̃ teſtimoniũ diximꝰ
aduerſus deũ ꝙ ſuſcitauit xp̃m. quẽ nõ ſuſcitauit. ſi mortui nõ re
ſurgunt. Nam ſi mortui nõ reſurgũt neqꝫ xp̃us reſurrexit. ꝙ ſi
xp̃us nõ reſurrexit. vana ẽ fides veſtra. Adhuc em̃ eſtis in pecca
tis vr̃is. Ergo ⁊ qui dormierũt in xp̃o. perierũt. Si ĩ hac vita tm̃
in xp̃o ſꝑantes ſumꝰ. miſerabiliores ſumꝰ oĩbꝰ hoĩbꝰ. Nũc autẽ
xp̃us reſurrexit a mortuis pͥmicie dormientiũ. qm̃ qͥdem ꝑ hoĩeꝫ
mors. ⁊ ꝑ hoĩem reſurrectio mortuoꝝ. Et ſicut in adã oẽs mo-
riũtur. ita ⁊ in xp̃o oẽs viuificabũtur. vnuſqͥſqꝫ ãt in ſuo ordine
pͥmicie xp̃us. deinde hi qͥ ſunt xp̃i: qͥ in aduẽtu eiꝰ crediderũt. De-
inde finis cũ tradiderit regnũ deo ⁊ patri. cũ euacuauerit oẽm pͥn
cipatũ ⁊ ptãtẽ ⁊ ṽtutẽ. Oportꝫ ãt illũ regnare. donec ponat om
nes inimicos ſub pedibꝰ eiꝰ Nouiſſime ãt inimica deſtruet mors
Om̃ia em̃ ſubiecit ſub pedibus eiꝰ Cũ ãt dicat oĩa ſubiecta ſunt
ei. ſine dubio ꝑter eũ qui ſubiecit ei oĩa. Cũ aũt ſubiecta fuerint

illi oīa. tūc ⁊ ipē filiꝰ ſubiectꝰ erit illi. q̇ ſubiecit ſibi oīa. vt ſit d̄s
oīa in om̄ibꝰ. Alioq̄n q̇d faciēt. q̇ baptizant̄ ꝑ mortuis. Si oīn-
no mortui nō reſurgūt. vt q̇ ⁊ baptizātur ꝑ ill'? Ut q̇d ⁊ nos pi
clitamur oī hora? Quotidie morior propt̄ vrām gl'iam fratres.
quā habeo in xp̄o Jeſu dn̄o nr̄o. Si ſm̄ hoiēm ad beſtias pugna
ui epheſi. q̇d mihi ꝓdeſt ſi mortui nō reſurgūt. Mādu cemus et
bibamꝰ. cras eīn moriemur. Nolite ſeduci. Corrūpūt mores bo
nos colloq̄a mala. Euigilate iuſti. ⁊ nolite peccare. Jgnorantiā
eīn dei q̇dā hn̄t. Ad reuerentiā vobis loq̈r. Sz dicat aliq̇s. q̄uo
reſurgūt mortui. q̄li aūt corꝑe venient? Jnſipiēs tu. qd̄ ſemias
nō viuificat̄. niſi ꝑ̇us moriat̄. Et qd̄ ſemias? Nō corpꝰ qd̄ futu
rū eſt ſemias ſz nudū granū. vtputa tritici. aut alicuiꝰ ceterorū.
Deꝰ aūt dat illi corpꝰ ſicut vult. ⁊ vnicuiq̧ ſeminū propriū cor-
pus. Nō om̄is caro eadē caro. ſz alia hoīm alia pecoꝝ alia volu
crū alia aūt piſciū. Et corꝑa celeſtia ⁊ corꝑa terreſtria. Sz alia
q̇dē celeſtiū gl'ia alia āt terreſtriū. alia claritas ſolis alia claritas
lune ⁊ alia claritas ſtellaꝝ. Stella eīn a ſtella differt in claritate
ſic ⁊ reſurrectio mortuoꝝ. Seminat̄ in corruptiōe. Semiatur
in ignobilitate. ſurget in gloria. Semiatur ī infirmitate. ſurget
in virtute. Semiatur corpus aīale. ſurget corpꝰ ſpūale. Si eſt
corpꝰ aīale eſt ſpūale. ſicut ⁊ ſcriptū eſt. Factꝰ eſt ꝑ̇mꝰ hō Adam
in animā viuentem. nouiſſimus adam in ſpiritū viuificantem.
Sed non prius quod ſpirituale eſt ſed quod animale. deinde qd̄
ſpirituale. Primus homo de terra terrenus. ſecundus homo de
celo celeſtis. Qualis terrenus tales ⁊ terreni. Et qualis celeſtꝫ.
tales ⁊ celeſtes. Jgitur ſicut portauimus imaginem terreni. por
temus ⁊ imaginē celeſtis. Hoc autem dico fratres. quia caro et
ſanguis regnū dei poſſidere. nō pn̄t. neq̧ corruptio incorruptelā
poſſidebit. Ecce miſteriū vob̄ dico. oēs q̇dē reſurgemꝰ. ſz n̄ oēs
immutabimur. Jn momento in ictu oculi in nouiſſima tuba.
Canet enim tuba et mortui reſurgent incorrupti. et nos immu
tabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptelā
et mortale hoc induere immortalitatem. tunc fiet ſermo qui ſcri
ptus eſt. Abſorta eſt mors in victoria. Ubi ē mors victoria tua
Ubi eſt mors ſtimulus tuus. Stimulus autem mortis pecca
tū eſt. v̄tus autē pecati lex. Deo āt grās q̇ dedit nobis victoriaz
per dominum noſtrum Jheſum chriſtuz. Jtaq̧ fratres mei dile

cti ſtabiles eſtote et immobiles: abundantes in omni opere dñi
ſemp: ſcientes q labor veſter nõ ẽ ianis ĩ dño xvi.
DE collectis aũt que fiũt in ſcõs: ſicut ordinaui in eccle-
ſijs galathie: ita et vos facite per vnam ſabbati. Unuſ-
quiſqz veſtrũ apud ſe reponat. recondẽs qd ei bñplacuerit: vt
nõ cũ venero tunc collecte fiant. Cum autẽ pñs fuero: quos p-
baueritis p eplãs. hos mittã pferre grãm veſtrã in irlm. Q̄ ſi
dignũ fuerit vt ego eã. mecũ ibũt. Ueniã aũt ad vos. cũ macedo
niã ptrãſiero. Nã macedoniã ptrãſibo. Apud vos ãt forſitã ma
nebo. l' etiã hyemabo. vt vos me deducatis q̃cũqz iero. Nolo enĩ
vos modo in tranſitu videre. Spero enĩ me aliquãtulum tẽpo
ris manere apud vos ſi domin⁹ permiſerit. Permanebo antem
epheſi vſqz ad pentecoſten. Oſtium. n. mihi apertũ eſt magnũ
et euidẽs et aduerſarij multi. Si autem venerit timotheus. vi-
dete vt ſine timore ſit apud vos. Opus. n. domini opaẗ ſicut et
ego. Ne quis ergo illũ ſpernat. Deducite autem illũ in pace. vt
veniat ad me. Expecto enim illum cum fratrib⁹. De apollo aũt
fratre vobis notum facio qm̃ multum rogaui eum. vt veniret
ad vos cum fribus. ⁊ vtiqz non fuit voluntas eius vt nunc ve-
niret. Ueniet autem cum ei vacuũ fuerit. Uigilate. ſtate in fide
viriliter agite ⁊ confortamini. omnia enim veſtra in caritate fi-
ant. Obſecro autem vos fratres. noſtis domũ ſtephane ⁊ fortu-
nati ⁊ achaici. quoniã ſunt primicie achaie. ⁊ in miniſteriũ ſan-
ctorum ordinauerunt ſeipos. vt vos ſubditi ſitis eiuſmodi ⁊ oĩ
cooperanti ⁊ laboranti. Gaudeo autẽ in preſentia ſtephane ⁊ for-
tunati ⁊ achaici. quoniã id quod vobis deerat. ipſi ſuppleuerũt.
Refecerunt eñ ⁊ meum ſpiritum ⁊ veſtrum. Cognoſcite ergo
que eiuſmodi ſunt. Salutant vos omnes eccleſie aſie. Salu-
tant vos in domino multum aquila ⁊ priſca cum domeſtica ſua
eccleſia. apud quos ⁊ hoſpitor. Salutant vos omnes fratres.
Salutate inuicem in oſculo ſancto. Salutatio mea manu pau-
li. Si quis non amat dominũ noſtrum Ieſum xp̃m ſit anathe-
ma maranatha. Gratia domini noſtri Ieſu xpĩ vobiſcum. Cari-
tas mea cum omnibus vobis in xp̃o Ieſu. Amen.

Explicit Epiſtola Pauli ad Corinthios prima.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

¶ Incipit prologus in ſecundam epiſtolam ad Corinthios.

IN ſecũda ad corinthios epiſtola quaſi in parte ſuperiori poſt tribulationem ſuarum relatões reddit cauſas quare ad eos ſecũdo nõ ierit qm̃ nõ leui mutatione cõſilij feciſſe ſe aſſerit. ſed ne aduentu ſuo triſticiã incurreret. cum in peccato permanere diſcipl'os reppeiſſet. Deinde poſt agnitos fruct⁹ penitentie recõſiliat cum eccl'ie. quem ĩ prima ꝓpter fornicationem a cõſortio ſanctoꝝ iuſſerat amoueri. Tercio cõtra pſeudo apoſtolos officij ſui dignitatem tuetur: et noui teſtamenti miniſtros tãto anteire gratia oſtẽdit. quanto euãgelium eſt lege preſtãtius Immoratur etiam ĩ cauſa iſta plurimum quam breuiter ĩ prima cõtigerat. vt prompto ac libenti animo neceſſaria preſentis vite nõ habentibus largiãtur. ⁊ vtilitate ſpũalis cõmercij commutẽt pñtia cum futuris. atqꝫ abũdantia ſua ſanctorum inopiam ſuppleãt. vt viciſſim eorum inopia ſanctorum abundãtia ſuppleatur In fine repetit quod ſuperius cõtra pſeudo apoſtolos egerat. ⁊ iactationem eoꝝ predicationeſqꝫ de ſe glorioſas vel collata antiquitate generis vel cathalogo iniuriarum. ac periculorum ſuorum euacuat dicitqꝫ eos operarios ſubdolos qui ad imitationem ſathane trãſfigurent in apoſtolos chriſti ſub predicationis ſpe lucra pecuniaria queqꝫ ſectantes.

¶ Incipit argumentum.

POſt actam a corinthijs pñtiam cõſolatoriam ſcribit eis epiſtolam apoſtolus a troade per titum. ⁊ collaudãs eos. hortatur ad meliora cõtriſtatus quidem eos. ſed emendatos oſtendens.

¶ Explicit argumẽtum. Incipit epiſtola pauli ad corinthios ſecũda. Capitulũ primũ.

PAulus apoſtolus chriſti ieſu per voluntatem dei. ⁊ thimotheus frater eccleſie dei que eſt corinthi cum omnibus ſanctis qui ſunt in vniuerſa achaia. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ domino ieſu chriſto. Benedictus domin⁹ deus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

et pater dn̄i noſtri ieſu xp̄i. pater miaꝝ ⁊ deꝰ totius ꝯſolationis.
qui cōſolat̃ nos in omni tribulatiōe noſtra. vt poſſimꝰ et ip̄i ꝯſo
lari eos qui ī omni preſſura ſunt ꝑ exhortationem. qua exhorta-
mur ⁊ ip̄i a deo. qm̄ ſicut abundāt paſſiones xp̄i ī nobis ita ⁊ per
xp̄m abūdat cōſolatio noſtra. Siue autem tribulamur ꝓ veſtra
exhortatiōe ⁊ ſalute. ſiue cōſolamur ꝓ veſtra cōſolatione. ſiue ex
hortamur ꝓ veſtra exhortatiōe ⁊ ſalute. qui operat̃ tolerantiam
earūdez paſſionum quas ⁊ nos patimur. vt ſpes noſtra firma ſit
pro vobis. ſciētes qm̄ ſicut ſociȷ̄ paſſionum eſtis. ſic eritis ⁊ ꝯſo
latiōis. Nō enim volumꝰ ignorare vos fratres de tribulatōe no
ſtra que facta eſt ī aſia. quoniam ſupra modum grauati ſumꝰ ſu-
pra v̄tutem. ita vt tederet nos etiam viuere. Sed ip̄i in nobiſip̄is
reſpōſum mortis habuimꝰ. vt nō ſimus fidētes in nobis. ſed in
deo qui ſuſcitat mortuos. q̇ de tātis periculis nos eripuit ⁊ eruit
in quem ſperamꝰ. qm̄ ⁊ adhuc eripiet adiuuātibus ⁊ vobis ī ora-
tione ꝓ nobis. vt ex multaꝝ ꝑſonis faciem eiꝰ que nobis eſt do-
nationis per multos grē agātur pro nobis. Nam gloria noſtra
hoc eſt teſtimonium ꝯſciē noſtre. ꝙ ī ſimplicitate cordis ⁊ ſince
ritate dei ⁊ nō in ſapiā carnali. ſꝫ in grā dei cōuerſati ſumꝰ in hoc
mūdo. abundātius autem ad vos. Non em̄ alia ſcribimꝰ vobis
q̄ꝫ que legiſtis ⁊ cognouiſtis. Spero autem ꝙ vſqꝫ ī finem cog
noſcetis. ſicut ⁊ cognouiſtis nos ex ꝑte. quia gloria veſtra ſumꝰ
ſicut ⁊ vos noſtra ī die dn̄i noſtri ieſu xp̄i. Et hac cōfidentia vo-
lui priꝰ venire ad vos vt ſecūdam grām haberetis. ⁊ ꝑ vos trāſi
rem ī macedoniam. ⁊ iteꝝ a macedonia venirem ad vos. ⁊ a vob̄
deduci ī iudeam. Cum ergo hoc voluiſſem. nunq̇d leuitate vſus
ſum? Aut que cogito ſm̄ carnem cogito. vt ſit apud me. ē ⁊ nō?
Fidelis aūt deus. quia ſmo noſter q̇ fuit apud vos. nō eſt ī illo ē
et nō. ſed eſt ī illo ē. Dei em̄ filiꝰ ieſus xp̄s. qui ī vobis ꝑ nos pre
dicatꝰ eſt. ꝑ me ⁊ ſiluanū ⁊ thimotheum. nō fuit ī illo ē ⁊ nō. ſed
eſt ī illo fuit. Quotq̄t em̄ promiſſiōes dei ſunt. ī illo eſt. Ideo et
per ip̄m amē dico ad gloriam veſtrā. Qui autez ꝯfirmat nos vo
biſcū ī xp̄o. ⁊ q̇ vnxit nos deꝰ ⁊ q̇ ſignauit nos ⁊ dedit pignꝰ ſp̄us
in cordibꝰ noſtris. Ego āt teſtem deum inuoco ī aīam meam. ꝙ
parcēs vobis nō veni vltra corinthū. nō qꝛ dominamur fidei ve
ſtre. ſꝫ adiutores ſumꝰ gaudiȷ̄ vr̄i. Nā fide ſtatis. .ii.

STatui aūt hoc ip̄m apud me. ne iteꝝ in triſticia venirē ad
vos. Si em̄ ego cōtriſto vos. ⁊ q̇s eſt q̇ me letificet. niſi q̇

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

cōtriſtat ex me: Et hoc ipm̄ ſcripſi vobis. vt nō cum venero tri-
ſticiam ſup̱ triſticiam habeam de quib⁹ oportuerat me gaudere.
cō fidens i omnib⁹ vobis. quia meum gaudium oīm veſtrum eſt
Nam ex multa tribulatiōe ꝛ anguſtia cordis ſcripſi vobis p̱ mul-
tas lachrymas nō vt cōtriſtemini. ſꝫ vt ſciatis quam charitatē
habeam ab undātius i vobis. Siq̇s autem cōtriſtauit me. non
me cōtriſtauit. ſed ex p̱te. nō vt onerem oēs vos. Sufficit illi q̇
eiuſmodi ē obiurgatio hec. que fit a plurib⁹. ita vt ecōtrario ma-
gis donetis ꝛ cōſolemī. ne forte abundātiori triſticia abſorbeat.
qui eiuſmodi ē. Propt̄ quod obſecro vos. vt ꝯfirmetis i illum
charitatem. Ideo eīm ꝛ ſcripſi vobis. vt cognoſcam experimētū
veſtrum. an in omnib⁹ obedietes ſitis Cui autem aliq̇d donaſtis
et ego Nam ꝛ ego qḋ donaui ſiq̇d donaui p̱pter vos in perſona
xp̄i. vt nō circūueniamur a ſathana. Nō eīm ignoram⁹ cogitatio
nes ei⁹. Cum veniſſem aūt troādem p̱pter euāgelium xp̄i. ꝛ oſti
um mihi aptum eſt in domino. nō habui requiē ſpūi meo. eo ꝙ
n̄ inuenerim titum frēm meum ſꝫ vale faciēs eis. p̱fectus ſum i
macedoniā. Deo autem grās. qui ſemp̱ triūphat nos i xp̄o ihū ꝛ
odorem noticie ſue manifeſtat p̱ nos i omni loco. qꝛ xp̄i bonus
odor ſum⁹ deo in his q̇ ſalui fiūt. ꝛ in his qui pereūt. Alijs q̇dē
odor mortis i mortem. alijs autem odor vite i vitam. Et ad hec
quis tam idone⁹: Nō eīm ſum⁹ ſicut plurimi adulterātes v̄bum
dei. ſed ex ſinceritate. ſicut ex deo corā deo in xp̄o loq̇mur iij

Incipimus iterū noſmetipſos cōmendare Aut nūquid ege
m⁹. ſicut quidā cōmēdaticijs ep̄lis ad vos. aut ex vobis:
Epiſtola nr̄a vos eſtis ſcripta i cordib⁹ noſtris que ſcitur ꝛ legi
tur ab omnib⁹ homib⁹ manifeſtati qm̄ ep̄la eſtis xp̄i miſtrata a
nobis ꝛ ſcripta nō atramēto ſꝫ ſpū dei viui. nō in tabulis lapide
is ſꝫ in tabulis cordis carnalib⁹. Fiduciā aūt talē hēm⁹ p̱ xp̄m
ad deū. nō ꝙ ſufficiētes ſum⁹ cogitare aliq̇d a nobis q̄ſi ex nobis
ſed ſufficiētia nr̄a ex deo eſt. Qui ꝛ idoneos nos fecit miſtros no
ui teſtamēti. nō lr̄a ſed ſpū. Littera eīm occidit. ſpūs autē viuifi
cat. Qꝫ ſi miſtratio mortis lrīs deformata i lapidib⁹ fuit in glo
ria. ita vt n̄ poſſēt intēdere filij i iſrl̄ in faciem moyſi p̱pt̄ gloriā
vult⁹ eius que euacuat quomodo nō magis miſtratio ſpūs erit
in gloria: Nam ſi miſtratio damnatōis in gloria eſt. multo ma
gis abundat miſterium iuſticie in gloria. Nam nec glorificatū
eſt quod claruit i hac parte p̱pter excellentem gloriam. Si eīm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quod euacuatur ꝑ gloriam eſt. multomagis quod manet in glo
ria eſt. Habētes igitͬ talem ſpem. multa fiducia vtimur. Et nō
ſicut moyſes ponebat velamen ſuper faciem ſuam. vt non inten
derēt filij iſrl̄ in faciem eiꝰ. quod euacuatͬ. ſed obtuſi ſunt ſenſus
eorum. Uſqꝫ in hodiernum diem idipm̄ velamē in lectione ve
teris teſtamēti manet nō reuelatum quoniam i xp̄o euacuatur.
ſed vſqꝫ in hodiernum diem cum legitͬ moyſes velamen poſitū
eſt ſuper cor eorum. Cum autem cōuerſus fuerit ad deum. aufe-
retur velamē. Dominꝰ autem ſpūs eſt. Ubi autem ſpūs domi-
ni ibi libertas. Nos vero omnes reuelata facie. gloriam domini
ſpeculātes in eādem imaginem trāſformamur a claritate in cla
ritatem tanqꝫ a dn̄i ſpū. Ca. iiij.

Ideo habētes amminiſtrationem iuxta quod miſcdiam cōſe
cuti ſumus nō deficimus ſed abdicamꝰ occulta dedecoris.
nō ambulātes in aſtutia. neqꝫ adulterātes verbum dei. ſed ī ma
nifeſtatione veritatis commēdantes noſmetipōs ad omnem cō-
ſciētiam hominum coram deo. Qꝫ ſi etiam optum eſt euangeliū
noſtrum. ī his qhi pereūt eſt optum. in quibꝰ deus huiꝰ ſeculi ex-
cecauit mētes infidelium. vt nō fulgeat illumiatio euāgelij glo-
rie xp̄i qui eſt imago dei. Nō em̄ noſmetipōs predicamꝰ. ſed ie-
ſum xp̄m dominum noſtꝝ. Nos autem ſeruos veſtros ꝑ ieſum.
qm̄ deus q̇ dixit de tenebris lucem ſplēdeſcere. ipe illuxit in cor-
dibꝰ noſtris ad illuminationē ſciētie claritatis dei in facie xp̄i ie-
ſu Habemꝰ autem theſaurum iſtum ī vaſis fictilibꝰ. vt ſublimi
tas ſit virtutis dei ⁊ nō ex nobis. In omnibꝰ tribulationem pati
mur. ſed non anguſtiamur. Aporiamur. ſed non deſtituimur.
Perſecutionem patimur. ſed nō delinquimur. Humiliamur. ſꝫ
nō cōfundimur. Deijcimur. ſed non perimꝰ. Semꝑ mortifica-
tionem ieſu xp̄i in corꝑe noſtro circūferētes. vt ⁊ vita ieſu maiꝼe
tur in cordibꝰ noſtris. Semꝑ em̄ nos q̇ viuimꝰ in mortē tradi-
mur ꝑpter ieſum vt ⁊ vita ieſu manifeſtetͬ in carne nr̄a mortali
Ergo mors ī nobis oꝑatͬ. vita autem ī vobis Hn̄tes aūt eūdem
ſpm̄ fidei ſicut ſcriptū eſt. Credidi ꝑptͤ qđ locutꝰ ſum ⁊ nos cre-
dimꝰ. ꝑptͤ qđ ⁊ loqͥmur ſciētes qm̄ qui ſuſcitauit ieſum. ⁊ nos
cum ieſu ſuſcitabit ⁊ cōſtituet vobiſcū. Oia em̄ ꝑptͤ vos vt gr̄a
abundās ꝑ multos gr̄aꝝ actiōe abūdet in gl̄ia dei. Proptͤ qđ nō
deficimꝰ Sed licet is q̇ foris ē noſter hō corrūpatͬ. tn̄ his qui in
tus eſt renouatur de die in diem. Id enim quod in preſenti eſt

momētaneum ⁊ leue tribulatōis noſtre. ſupra modum in ſubli-
mitate eternum glorie pondꝰ operat̄ in nobis. nō cōtemplātibꝰ
nobis q̄ vident̄ ſed que nō vident̄. Que eñ vident̄ tēporalia ſunt
que autem nō vident̄ eterna ſunt Ca. v.

SCimꝰ eñ qm̄ ſi terreſtris domꝰ noſtra huꝰ habitatiōis diſ-
ſoluat̄. qꝛ edificationem ex deo habemꝰ domum nō manufa
ctam ſꝫ eternam ī celis. Nam ⁊ in hoc ingemiſcimꝰ habitationē
nrām que de celo ē ſupindui cupiētes. ſi tamē veſtiti ⁊ nō nudi i
ueniamur. Nam ⁊ qui ſumꝰ in hoc tabernaculo īgemiſcimꝰ gra-
uati. i. eo qꝛ nolumꝰ expoliari ſꝫ ſupueſtiri vt abſorbeat̄ qd̄ mor-
tale ē a vita. Qui autem efficit nos ī hocipm̄ deꝰ. qui dedit nob
pignꝰ ſpūs. Audiētes igit̄ ſemꝑ ⁊ ſcientes. quoniam dum ſumꝰ
in hoc corpore. peregrinamur a dn̄o. Per fidem eñ ambulemꝰ ⁊
nō per ſpem. Audemꝰ autem ⁊ bonam volūtatem habemꝰ magis
peregrinari a corpe ⁊ pn̄tes eſſe ad dominū. ⁊ ideo cōtendimꝰ ſi-
ue abſentes ſiue pn̄tes placere illi. Omnes eñ nos manifeſtari
oportet an̄ tribunal xp̄i. vt referat vnuſquiſqꝫ ꝓpria corpis pro-
ut geſſit. ſiue bonum ſiue malum. Sciētes ergo timorem dn̄i ho
minibꝰ ſuademꝰ. deo autem manifeſti ſumꝰ Spero autē ⁊ in cō
ſciētijs veſtris manifeſtos nos eſſe. Nō iterum cōmendamꝰ nos
vobis. ſꝫ occaſionē damꝰ vobis glorificādi ꝓ nobis. vt habeatis
ad eos q̊ in facie gloriātur ⁊ nō in corde. Siue eñ mente excedi
mꝰ deo. ſiue ſobrij ſumꝰ vobis. Charitas eñ xp̄i vrget nos exiſti-
mātes hoc. qm̄ ſi vnꝰ pro omnibꝰ mortuus eſt chriſtꝰ. ergo om-
nes mortui ſunt. Et ꝓ omnibꝰ mortuus eſt chriſtꝰ. vt ⁊ qui vi-
uūt iam nō ſibi viuāt. ſed ei qui pro ipſis mortuꝰ eſt ⁊ reſurrexit
Itaqꝫ nos ex hoc neminem nouimꝰ ſcd̄m carnem. Etſi cognoui
mus ſcd̄m carnem chriſtum. ſed nūc iam nō nouimus. Siqua
ergo in xp̄o noua creatura eſt vetera trāſierunt. ⁊ ecce facta ſunt
omnia noua. Omnia autem ex deo qui nos reconciliauit ſibi per
chriſtum. ⁊ dedit nobis miſterium recōciliationis. Qm̄ quidem
deꝰ erat in xp̄o mūdum recōciliās ⁊ ſibi. nō reputās illis delicta
ipſorum ⁊ poſuit ī nobis v̄bum reconciliatiōis. Pro xp̄o ergo le
gatione fungimur tanq̄ꝫ deo exhortāte per nos. Obſecramꝰ pro
chriſto recōciliamini deo. Eum qui nō nouerat pctm̄ pro nobis
pctm̄ fecit. vt nos efficeremur iuſticia dei ī ipſo Ca. vi

ADiuuātes autem exhortamur ne in vacuū grām dei recipia
tis. Ait enim. Tempore accepto exaudiui te. ⁊ in die ſalu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tis adiuui te. Ecce nūc tempus acceptabile. ecce nunc dicit ſalu
tis. Nemini dātes vllam offenſionem. vt nō vituperetur mini
ſterium noſtrum. ſed ī omnibus exhibeam⁹ noſmetipos. ſicut dei
miniſtros. In multa patiētia in tribulationib⁹ in neceſſitatibus
in anguſtijs ī plagis in carceribus ī ſeditionibus ī laboribus in
vigilijs ī ieiunijs ī caſtitate ī ſciētia in lōganimitate ī ſuauitate
in ſpū ſancto ī charitate nō ficta in verbo veritatis ī virtute dei
Per arma iuſticie a dextris ꝛ a ſiniſtris. Per gloriam ꝛ ignobili
tatem per infamiam ꝛ bonam famam. Ut ſeductores ꝛ veraces
ſicut q̇ igti ꝛ ꝯgniti. Quaſi moriētes ꝛ ecce viuim⁹ vt caſtigati
et nō mortificati Quaſi triſtes ſemper autē gaudētes ſicut egen
tes. multos autē locupletātes. tanq̄ nihil habētes ꝛ omnia poſ
ſidētes. Os noſtrum patet ad vos o corinthij. cor noſtrum dila
tatum eſt. Nō anguſtiamini in nobis. anguſtiamini autem ī vi
ſcerib⁹ veſtris. Eandem autem habētes remunerationem tanq̄
filijs dico. dilatami ꝛ vos. Nolite iugum ducere cum infideli-
bus. Que em̄ participatio iuſticie cum iniquitate. aut que ſocie
tas luci ad tenebras? Que autem cōuentio xp̄i ad belial? Aut q̄
pars fideli cum īfideli. Qui autem cōſenſus templo dei cum ido
lis. Uos em̄ eſtis templum dei viui. ſicut dicit deus. quoniam ī
habitabo in illis ꝛ inambulabo īter eos ꝛ ero illorum deus. ꝛ ipſi
erūt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum ꝛ ſepa-
mini dicit dominus. ꝛ immūdum ne tetigeritis. ꝛ ego recipam
vos ꝛ ero vobis in patrem. ꝛ vos eritis mihi ī filios ꝛ filias. di
cit domin⁹ omnipotēs Ca. vij

HAs ergo habētes promiſſiōes chariſſimi mūdem⁹ nos ab
omni inquinamēto carnis ꝛ ſpūs. perficiētes ſanctificatio
nem in timore dei. Capite nos. Neminem leſimus. neminē cor
rumpimus. neminem circūuenim⁹. Nō ad cōdemnationem ve
ſtram dico. Predixi enim ꝙ ī cordibus noſtris eſtis ad cōmori
endum ꝛ ad cōuiuēdum. Multa mihi fiducia eſt apud vos ml'
ta mihi gloriatio ꝑ vobis Repletus ſum cōſolatione. ſuperabū-
do gaudio ī omni tribulatiōe noſtra. Nam ꝛ cum veniſſemus ī
macedoniam. nullam requiem habuit caro noſtra ſed omnē tri
bulationem paſſi ſumus Foris pugne intus timores. Sed qui
cōſolatur humiles cōſolatus eſt nos deus ī aduētu titi. Non ſo
lum autem ī aduentu eius. ſed etiam in cōſolatione qua cōſola-
tus eſt in vobis. referens nobis veſtrum deſiderium veſtrum fle

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tum veſtram emulationem ꝓ me. ita vt magis gauderem. Quo
niam ⁊ ſi cōtriſtaui vos in epiſtola. non me penitet. Et ſi peni-
teret videns ꝙ epiſtola illa ⁊ ſi ad horam vos contriſtauit. nunc
gaudeo. nō quia cōtriſtati eſtis. ſed quia cōtriſtati eſtis ad peni-
tētiam. Cōtriſtati em̄ eſtis ſcd̓m deum. vt in nullo detrimētum
patiamini ex nobis. Que em̄ ſcd̓m deum triſticia eſt. penitētiaꝫ
in ſalutem ſtabilem operatur. ſeculi autem triſticia mortem ope
ratur. Ecce enim hocipſum ſcd̓m deum cōtriſtari vos quātam ī
vobis operatur ſollicitudinem. ſed defenſionem ſed indignatio-
nem ſed timorem ſed deſiderium ſed emulationem. ſed vindictā
In omnibꝰ exhibuiſtis vos tam incōtaminatos eſſe negocio. Igi
tur ⁊ ſi ſcripſi vobis nō propter eum qui fecit iniuriam. nec pro
pter eum qui paſſus eſt. ſed ad manifeſtādam ſollicitudinem no
ſtram quam habemꝰ pro vobis coram deo. Ideo cōſolati ſumus.
In cōſolatione autem noſtra abundātius magis gauiſi ſumꝰ ſu
per gaudio titi. quia refectꝰ eſt ſpiritus eiꝰ ab omnibus vobis Et
ſiquid apud illum de vobis gloriatus ſum. nō ſum cōfuſus ſꝫ ſi
cut omnia vobis ī veritate locuti ſumus. ita ⁊ gloriatio noſtra q̄
fuit ad titum veritas facta eſt. Et viſcera eius abundātius ī vo
bis ſunt. reminiſcētis omnium veſtrum obediētiam. quomodo
cum timore ⁊ tremore excepiſtis illum. Gaudeo. ꝙ in omnibꝰ cō
fido in vobis. Ca. viij

Otam autem facimꝰ vobis fratres gratiam dei que data ē
in eccl̄ijs macedonie. ⁊ ꝙ ī multo expimēto tribulatōis abū
dātia gaudij ipſoꝝ fuit. ⁊ altiſſima paupꝑtas eorum abūdauit in
diuitias ſimplicitatis eorum. Quia ſcd̓m ꝟtutem teſtimonium
illis reddo. ⁊ ſupra ꝟtutem volūtarij fuerūt. cum multa exhorta
tiōe obſecrātes nos gratiam ⁊ cōmunicationem miniſterij quod
fit ī ſanctos. Et nō ſicut ſperauimꝰ. ſed ſemetipſos dederūt. ꝑmū
dn̄o. deīde nobis ꝑ volūtatem dei. ita vt rogaremꝰ titum. vt quē
admodum cepit ita ꝑficiat ī vobis etiam grām iſtam. Sꝫ ſicut
in omnibꝰ abūdatis fide ⁊ ſermōe ⁊ ſcia ⁊ ī omni ſollicitudīe. īſu
per ⁊ charitate veſtra ī nos vt ⁊ ī hac gratia abūdetis. Nō quaſi
imperās dico. ſed ꝑ alioꝝ ſollicitudinem etiam veſtre charitatis
ingenium bonum comprobās. Scitis em̄ grām dn̄i nr̄i ihu xp̄i
qm̄ ꝓpter vos egenꝰ factus ē. cum eſſꝫ diues. vt illiꝰ inopia vos
diuites eſſetis. Et cōſilium ī hoc do Hoc em̄ vobis vtile eſt q̇ nō
ſolū facē ſꝫ ⁊ velle cepiſtis ab āno ꝑore Nūc ꝟo ⁊ facto ꝑficite vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quemadmodum promptꝰ eſt animꝰ volũtatis. ita ſit ⁊ ꝑficiendi
ex eo qd̓ habetis. Si em̃ volũtas ꝓmpta eſt ſm id qd̓ habet ac-
cepta eſt. nõ ſm id qd̓ nõ habet. Nõ em̃ vt alijs ſit remiſſio. vo
bis atẽm tribulatio. ſꝫ ex equalitate in p̃nti tp̃e vr̃a abundãtia
illoꝝ inopiam ſuppleat. vt ⁊ illoꝝ abundãtia vr̃e inopie ſit ſup-
plemẽtum. vt fiat equalitas ſicut ſcriptũ eſt. Qui multum nõ
abũdauit ⁊ q̇ modicum nõ minorauit. Grãs autem ago deo qui
dedit eãdem ſolicitudinem ꝓ vobis ĩ corde titi. qm̃ exorationem
quidem ſuſcepit. ſꝫ cum ſolicitior eſſꝫ. ſua volũtate ꝓfectꝰ eſt ad
vos. Miſimꝰ etiam cum illo frẽm noſtꝝ. cuiꝰ laus eſt in euãge-
lio ꝑ om̃es eccĩas. Nõ ſolum autem. ſꝫ ⁊ ordinatꝰ eſt ab eccleſijs
comes peregrinatiõis noſtre ĩ hãc grãm que miſtrat̃ a nobis ad
dñi gloriam. ⁊ deſtinatã volũtatem nrãm. Deuitãtes hoc. ne q̇s
nos vitupet in hac plenitudĩe. que miſtrat̃ a nobis ĩ dei gloriam
Prouidemꝰ em̃ bona nõ ſolum coram deo. ſꝫ etiam coram hoibꝰ
Miſimꝰ autem cum illis ⁊ frẽm noſtꝝ quem ꝓbauimꝰ in mul-
tis ſepe ſollicitum eſſe. nũc autem multo ſolicitiorem cõfidentia
multa ĩ vobis. ſiue ꝓ tito qui eſt ſociꝰ meus ⁊ ĩ vobis adiutor. ſi
ue frẽs nr̃i apoſtoli eccleſiaꝝ gl'ie xp̃i. Oſtẽſionem ergo q̃ eſt cha
ritatis veſtre ⁊ noſtre glorie ꝓ vobis. in illos oſtẽdite in faciem
eccleſiarum

Ca. ix.

Nam de miſterio qd̓ fit in ſanctos. ex abundãti eſt mihi ſcri
bere vobis. Scio em̃ ꝓmptum aĩm veſtꝝ ꝓ quo de vobis
glorior apud macedones. qm̃ ⁊ achaia parata eſt ab ãno p̄terito.
et veſtra emulatio ꝓuocauit plurimos. Miſimꝰ autem frẽs vt
ne qd̓ gloriamur de vobis euacuet̃ in hac pte. vt quemadmoduꝫ
dixi parati ſitis ne cuꝫ venerit macedones mecum. ĩuenerit vos
imparatos. erubeſcamus nos. vt non dicamꝰ vos in hac ſubſtan
tia. Neceſſariũ ergo exiſtimaui rogare frẽs vt p̄ueniãt ad vos.
et p̄parẽt repromiſſam benedictionẽ hãc paratã eſſe ſic quaſi bñ
dcõem. nõ quaſi auariciam. Hoc autem dico. Qui parce ſemi-
nat parce ⁊ metet. ⁊ qui ſemĩat in benedcõibꝰ de bñdcõibus ⁊
metet. Unuſquiſqꝫ ꝓut deſtinauit ĩ corde ſuo. nõ ex triſticia aut
ex neceſſitate. Hilarem aũt datorem diligit deꝰ. Potẽs eſt autẽ
deꝰ omnem grãm abũdare facere in vobis. vt in omnibꝰ ſemper
oẽm ſufficiẽtiam habẽtes abũdetis in omne opꝰ bonũ. ſicut ſcri-
ptum eſt Diſperſit dedit pauperibꝰ iuſticia eiꝰ manet in ſeculum
ſeculi. Qui autem ammiſtrat ſemẽ ſeminãti. ⁊ panem ad man-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ducandum preſtabit. Et multiplicabit ſemen veſtrum. Et au
gebit incrementa frugum iuſticie veſtre. vt in omnibus locu/
pletati abūdetis in oēm ſimplicitatē. q̄ opatur ꝑ nos grārū̄ actio
nē deo. Qm̄ miniſteriū hui⁹ officij non ſolū ſupplet ea que deſūt
ſanctis. ſ; etiā abundat ꝑ multas grāꝝ actiones in domino ꝑ p/
bationē miniſterij huius. glificantes deū in obediētia ꝯfeſſionis
veſtre in euāgelio xp̄i. ꝛ ſimplicitate ꝯicatōnis vr̄e in illos ꝛ in
oīs. ꝛ in ipoꝝ obſecratōe ꝓ vobis. deſiderantiū vos ꝓpter emi/
nentem grām dei in vobis. Gratias ago deo ſuper inenarrabili
dono eius.

IPſe aūt ego Paulus obſecro vos ꝑ manſuetudinē ꝛ mo/
deſtiā xp̄i. q in facie q̇dem humilis ſū; inter vos abſens au
tem ꝯfido in vobis. Rogo āt vos ne preſens audeam ꝑ eā ꝯfidē
tiā qua exiſtimor audere in quoſdā. q̇ arbitrantur vos tanq̄; ſm
carnē ambulem⁹. In carne em̄ ambulantes. nō ſm carnē milita
mus. Nā arma militie noſtre nō carnalia ſed potētia dei ad de/
ſtructionē munitionū. ꝯſilia deſtruētes ꝛ omē; altitudinē extol
lentē ſe aduerſus ſciētiā dei ꝛ ī captiuitatē redigētes omnē intel
lectum in obſequium xp̄i. et in ꝓmptu habētes vlciſci omnē in
obediētiā. cū inpleta fuerit veſtra obediētia. Que ſm faciē ſunt
videte. Si q̇s confidit ſibi xp̄i ſe ēē. hoc cogitet iteꝝ apud ſe. q̇a
ſicut ipſe xp̄i eſt ita et nos. Nam et ſi amplius aliquid gliatus
fuero de ptāte noſtra quā dedit nobis dn̄s ī edificatiōem et nō in
deſtructiōem veſtram. nō erubeſcā. Ut autē nō exiſtimer tanq̄;
terere vos per epl̄as. qm̄ quidem epl̄e inquiūt graues ſunt ꝛ for/
tes. pn̄tia autē corporis infirma. et ſermo contemptibil'. hoc co
gitet qui eiuſmōi eſt. quia quales ſumus verbo per epl̄as abſen/
tes. tales et pn̄tes in facto Nō em̄ audemus inſerere aut compa
rare nos quibuſdam qui ſeipſos cōmēdāt. ſed ipſi in nobis noſ/
metipſos metiētes. et cōꝑantes noſmetipſos nobis. Nos autē
nō in immēſum gloriabimur. ſed ſecūdum menſurā regule qua
menſus eſt nobis deus mēſuram ꝑtingēdi vſq; ad vos. Nō eīm
quaſi nō ꝑtingentes ad vos ſuperextendētes nos. Uſq; ad vos
enim peruenimus in euāgelio criſti. nō in immēſum gloriātes ī
alienis laboribus. Spem aūt hn̄tes creſcentis fidei veſtre in vo
bis magnificari ſm regulā noſtrā abūdātia. etiā ī illa que vltra
vos ſunt euangelizare. nō in aliena regl'a in his q̄ preparata ſūt
gloriari. Qui aūt gloriatur in domino glorietur. Non em̄ qui

ſeipm cõmendat ille probat' eſt. ſʒ quẽ de' cõmendat. xi.
Utinã ſuſtineretis modicũ q̃d inſipientie mee. ſʒ τ ſuppor-
tate me. Emulor enim vos dei emulatõe. deſpondi em vos
vni viro virginẽ caſtã exhibere xpo. Timeo ãt ne ſicut ſſpens ſe-
duxit euã aſtutia. ita corrũpãtur ſenſus veſtri. τ excidãt a ſimpli
citate q̃ eſt in xpo. Nã ſi is q̇ venit. aliũ xpm p̃dicat. quẽ nõ p̃di
cauim'. aut aliũ ſpm accipitis quẽ nõ accepiſtiſ. aut aliđ euãge-
liũ qđ nõ recepiſtiſ. recte pateremini. Exiſtimo em nihil me mi-
nus feciſſe Nã. τ ſi imperit' ſmõe. ſʒ nõ ſcia. In omib' aũt ma
nifeſt' ſum vob Aut nũquid peccatũ feci meipm humilians. vt
vos exaltemini? Qm̃ gratꝫ euãgelium dei euãgelizaui vobis. alias
eccleſias expoliaui accipiẽs ſtipẽdia ad miſteriũ veſtrũ. τ cũ eẽꝫ
apud vos τ egerem. nulli oneroſus fui. Nã qđ mihi deerat ſup
pleuerũt fratres. q̇ venerũt a macedonia. τ in omibus ſine onere
me vob ſeruaui τ ſeruabo. Eſt veritas xpi in me. quoniam hec
gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaie. Quare?
Quia non diligo vos. Deus ſcit. Quod autem facio et faciam.
vt amputem occaſionem eorum. qui volunt occaſionem. vt in
quo gloriantur inueniantur ſicut τ nos. Nam eiuſmodi pſeudo
apoſtoli ſunt operarij ſubdoli. tranſfigurantes ſe in apl'os xpi. Et
non mirũ. Ipe em ſathanas trãſfigurat ſe in angelũ lucis. Nõ
eſt eſt ergo magnũ ſi miſtri eius tranſfigurentur. velut miniſtri
iuſticie quoꝝ finis erit ſm opa ipoꝝ. Iteꝝ dico. ne quis me pu-
tet inſipientẽ. Alioq̃n velut inſipiẽtem accipite me. vt τ ego mo
dicũ q̇d glorier. Qđ loquor. non loquor ſm deũ. ſʒ quaſi in inſi
pientia. in hac ſubſtãtia glie. Qm̃ multi glõriãtur ſm carnem.
τ ego gloriabor. Libenter em ſuffertis inſipientes. cũ ſitis ipi ſa
pientes. Suſtinetis em ſi quis vos in ſeruitutẽ redigit. ſi q̃s de-
uorat. ſi quis accipit. ſi quis extollitur. ſi quis in faciem vos ce-
dit. Scdm ignobilitatem dico. quaſi nos infirmi fuerimus in
hac parte in quo quis audet. in inſipiẽtia dico audeor τ ego. He-
brei ſũt τ ego. Iſrahelite ſunt τ ego. ſemen abrae ſunt τ ego Mi
niſtri xpi ſunt τ ego. Ut minus ſapiens dico. plus ego. In labo
ribus plurimis in carcerib' abundãtius. in plagis ſupra moduꝫ
in mortibus frequenter. A iudeis q̃nquies quadragenas. vna
minus accepi Ter virgis ceſus ſum. ſemel lapidat' ſum. ter nau
fragium feci. Nocte τ die in profundum maris fui. In itineri-

bus ſepe periculis fluminum periculis. latronum periculis. ex ge
nere. periculis ex gentibus ꝑiculis in ciuitate. periculis in ſolitu
dine periculis in mari. periculis in falſis fratribus. In labo-
re eterūna. in vigilijs multis. In fame et ſiti in ieiunijs multis
In frigore ⁊ nuditate. preter illa que extrinſecus ſunt. inſtantia
mea q̄tidiana ſollicitudo omniū eccleſiarū. Quis infirmat. ⁊ ego
non infirmor? Quis ſcandalizatur. ⁊ ego non vror? Si gloria-
ri oportet. que infirmitatis mee ſunt gloriabor. Deus ⁊ pater do
mini noſtri Jeſu chriſti ſcit. qui eſt benedictus in ſecula. ꝙ non
mentior. Damaſci prepoſitus gentis arethe regis cuſtodiebat ci
uitatem damaſcinorum. vt me comprehenderet ⁊ per feneſtram
in ſporta dimiſſus ſum per murum. ⁊ ſic effugi manus eius.

Capitulū. xij.

SI gloriari oportet non expedit quidem. Ueniam autem
ad viſiones ⁊ reuelationes domini. Scio hoīez in xp̄o an̄
annos quattuordecim ſiue in corpore ſiue extra corpus neſcio.
Deus ſcit. raptum huiuſmodi vſqꝫ ad tercium celum. Et ſcio
huiuſmodi hominem ſiue in corpore ſiue extra corpus neſcio. de
us ſcit. quomodo raptus eſt in paradiſum. et audiuit archana
verba. que non licet homini loqui. Pro huiuſmodi gloriabor.
pro me autem nichil niſi in infirmitatibus meis Naꝫ ⁊ ſi volue
ro gloriari. non ero inſipiens. Ueritatem enim dicam. Parco
autem ne quis me exiſtimet ſupra id quad videt in me. Aut au-
dit aliquid ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat me.
Datus eſt mihi ſtimulus carnis mee angelus ſathane. vt me co-
laphizet. Propter quod ter dominum rogaui: vt diſcederet a
me: ⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in in-
firmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibꝰ
meis. vt inhabitet in me virtus chriſti Propter quod placeo mi
hi in infirmitatibus meis. in contumelijs. in neceſſitatibus. in
perſecutionibus. in anguſtijs pro chriſto. Cum enim infirmor.
tunc potens ſum. Factus ſum inſipiens. vos me coegiſtis. Ego
enim a vobis debui commendari. Nihil enim minus feci ab his
qui ſunt ſupra modum apoſtoſtol. . Tam et ſi nichil ſum. ſigna
tamen apoſtolatus mei ctu ſunt uper vos in omni patiētia
ſignis. ⁊ prodigij s. ⁊ virtutibus Quid eſt enim quod mi-
nus habuiſtis pre ceteris eccleſijs. niſi quod ego ip̄e nō grauaui

nō grauaui vos? Donate mihi hāc iniuriā. Ecce tercio hoc parꝰ
ſum venire ad vos ⁊ non ero grauis vobis. Nō em̄ q̄ro q̄ veſtra
ſunt ſed vos. Nec em̄ debent filij parentibꝰ thezaurizare. ſed pa
rentes filijs. Ego aūt libentiſſime impendā ⁊ ſupimpendar ego
ip̄e pro aībꝰ veſtris licet plus vos diligēs. minꝰ diligar. Sʒ eſto
Ego vos nō grauaui. ſʒ cū eſſem aſtutus dolo vos cepi. Nunq̇d
ꝑ aliquē eoꝝ quos miſi ad vos circūueni vos? Rogaui titū ⁊ mi
ſi cū illo fratrē. Nunq̇d titus vos circūuenit? Nōne eodē ſpiri
tu ambulauimꝰ? Nonne eiſdē veſtigijs? Olim putatis ꝙ excu/
ſemus nos apud vos? Corā deo in xp̄o loq̇mur. Om̄ia em̄ cariſ/
ſimi propt̄ edificatōeʒ vr̄ām. Timeo em̄ ne forte cū venero. nō
quales volo inueniā vos ⁊ ego inueniar a vobis q̄lem nō vultis
ne forte ꝯtentōes emulatōes animoſitates diſſenſiones detractio
nes ſuſuratōes inflationes ſeditōes ſint inter vos. Ne iterū cuʒ
venero humiliet me d̄s apd̄ vos. ⁊ lugeā multos ex his q̇ an̄ pec
cauerūt ⁊ nō egerūt pn̄iam ſuꝑ immundicia ⁊ fornicatiōe ⁊ im/
pudicicia quā geſſerunt xiij.

Ecce tercio hoc venio ad vos. vt in ore duoꝝ vel triū teſti/
um ſtabit om̄e verbū. Predixi em̄ ⁊ p̄dico. vt preſens vob̄
⁊ nūc abſens his q̇ ante peccauerunt ⁊ ceteris oībus. qm̄ ſi vene
ro iteꝝ nō parcā. An experimentū q̄rit̄ eiꝰ q̇ in me loq̇tur xp̄us
Qui in vobis nō infirmat̄. ſʒ potens eſt in vobis. Nā ⁊ ſi cruci
fixꝰ eſt ex infirmitate. ſʒ viuit ex veritate dei. Naʒ ⁊ nos infirmi
ſumus in illo. ſed viuemꝰ cū eo ex virtute dei in nobis Vos met
ip̄os temptate. non eſtis in fide. ip̄i vos ꝓbate: An non cogno/
ſcitis voſmetip̄os. q2 xp̄us ieſus in vobis eſt. Niſi forte reprobi
eſtis. Spero aūt ꝙ cognoſcitis. q2 nos non ſumꝰ reprobi. Ora
mus autē deū vt nihil mali faciatis. non vt nos ꝓbati pareamꝰ
ſed vt vos qd̄ bonū eſt facitis. Nos autē vt reprobi ſimꝰ. Non
poſſumus em̄ aliq̇d aduerſus veritatē. ſʒ ꝓ veritate. Gaudemꝰ
em̄ qm̄ nos infirmi ſumꝰ. vos autē potentes eſt̄. Hoc ⁊ oramꝰ
veſtrā ꝯſūmationē. Ideo em̄ hec abſens ſcribo. vt nō preſens du
riꝰ agā ſm̄ ptātem quā dominꝰ dedit mihi in edificatōem ⁊ non
ī deſtructionē. De cetero fratres gaudete ꝑfecti eſtote. exhortami
ni. idem ſapite. Pacem habete. ⁊ deꝰ pac̄ ⁊ dilectōis erit vobiſ/
cum. Salutate inuicē in oſculo ſancto. Salutant vos omnes
ſācti. Grā dn̄i noſtri ieſu xp̄i ⁊ charitas dei ⁊ cōmunicatio ſp̄ūs
ſancti ſit cū omnibꝰ vobis. Amen.

Explicit epl'a pauli ad Corinthios ſecūda
Incipit Argumentū in epl'aȝ ad Galathas

GAlathe ſunt greci. Hi verbū veritatis primū ab apl'o ac-
ceperūt. ſȝ poſt diceſſum eius temptati ſunt a falſis apl'is
vt in legē ⁊ circūciſionē verterētur. Hos apl's reuocat ad fidem
veritatis: ſcribens eis ab epheſo.

Explicit argumentū. Incipit epl'a pau li ad Galathas. Caplm̄ p̄mū.

PAulus apoſtolus nō ab hoīb⁹ neqȝ ꝑ hoīem. ſȝ
ꝑ ieſum xp̄m ⁊ deū patrē q̇ ſuſcitauit eū a mor-
tuis. ⁊ q̇ mecū ſunt oīs fratres eccl'ijs galathie
Gratia vob' ⁊ pax a deo pr̄e nr̄o ⁊ dn̄o ieſu xp̄o q̇
dedit ſemetip̄m pro pctis noſtris. vt eripet nos
de p̄nti ſecl'o nequā ſm voluntatē dei ⁊ pris no
ſtri. cui eſt gl'ia in ſcl'a ſcl'oꝝ amē Miror ꝙ ſic tā cito trāſferemī
ab eo q̇ vos vocauit in grām xp̄i in aliud euangeliū. qd̓ nō eſt ali
ud niſi ſunt aliq̇ qui vos ꝯturbāt. ⁊ volūt ꝯuertere euangelium
xp̄i. Sȝ licet nos aut angelus de celo euangelizet vob' preterquā
qd̓ euāgelizauim⁹ vobis anathema ſit. Sicut p̄dixim⁹ ⁊ iterū di
co. ſi q̇s vobis euāgelizauerit. p̄ter id qd̓ accepiſtis. anathema ſit
Modo eīm hominibus ſuadeo. an deo? An quero hominibus placere
Si adhuc hoībus placerē. xp̄i ſeruus nō eſſem. Notū eīm vobis
facio fratres euangeliū qd̓ euangelizatū eſt a me. quia nō eſt ſm
hoīem. Neqȝ eīm ego ab hoīe accepi illud neqȝ didici: ſȝ per reue
lationē ieſu xp̄i. Audiſtis eīm ꝯuerſationē meā aliquando in iu-
daiſmo. qm̄ ſupra modū perſequebar eccl'iam dei. ⁊ expugnabaȝ
illā. ⁊ proficiebā in iodaiſmo ſupra multos coetaneos meos ī ge
nere meo. abundantius emulator exiſtens paternarū meaꝝ tra-
ditionū. Cum autem placuit ei qui me ſegregauit ex vtero mr̄is
mee. ⁊ vocauit per gratiam ſuam. vt reuelaret filiū ſuum in me.
vt euangelizarem illum in gentibus. continuo non acquieui car
ni ⁊ ſanguini. neqȝ veni hieroſolymā ad anteceſſores meos apo-
ſtolos. ſed abij in Arabiam. ⁊ iterum reuerſus ſum damaſcum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Deinde poſt annos tres veni hieroſolymā videre petrū. ⁊ manſi
apud eū diebus quindecim. Aliū autē apoſtolorꝫ vidi nemineꝫ
niſi iacobū frēm dn̄i. Que āt ſcribo vob: ecce corā deo: qꝛ nō mē
tior. Deinde veni in ꝑtes ſyrie ⁊ cilicie. Eram autē ignot⁹ facie
eccleſijs iudee. q̄ erant in xp̄o. Tm̄ aūt auditū hēbant. q̄m̄ q̇ ꝑſeq̄
batur nos aliquādo. nūc euāgelizat fidē quā aliqando expugna-
bat. ⁊ in me clarificabāt deū ij

DEinde poſt annos q̄ttuordecim iterū aſcendi hieroſolymā
cū barnaba. aſſumpto ⁊ tito. Aſcendi aūt ſm̄ reuelationē
⁊ ꝯtuli cū illis euangeliū qd̄ p̄dico in gentib⁹. Seorſum autem
his qui videbātur aliq̇d eſſe. ne forte in vacuū currerē aut cucur-
riſſem. Sꝫ neqꝫ Titus q̇ mecū erat. cū eſſet gentilis cōpulſus ē
circūcidi. ſed propt̄ ſubintroductos falſos fratres qui ſibi ītroie
rūt explorare libertatē noſtrā quā habem⁹ in xp̄o ieſu. vt nos in
ſuitutē redigerent. Quibus neqꝫ ad horam ceſſimus ſubiectio-
ni. vt veritas euāgelij ꝑmaneat apud vos. Ab his aūt qui vide-
bātur eſſe aliquid quales aliquādo fuerint nihil mea intereſt. de
us em̄ ꝑſonā hoīs nō accipit. Mihi em̄ qui videbātur eſſe aliq̇d
nihil ꝯtulerūt ſed econtra Cum vidiſſent ꝙ creditū eſt mihi euā
geliū preputij. ſicut ⁊ petro circūciſionis qui em̄ opatus ē petro
in apoſtolatū circūciſionis opatus eſt ⁊ mihi int̄ gentes. ⁊ cū co-
gnouiſſent grām que data eſt mihi. iacob⁹ ⁊ cephas ⁊ ioannes : q̇
videbant̄ columne eſſe . dextras dederunt mihi ⁊ barnabe ſocieta-
tis. vt nos in gentes. ip̄i aūt in circūciſionē tm̄. vt pauperuꝫ me
mores eſſemus; Qd̄ etiā ſollicitus fui hoc ip̄m facere; Cum aūt
veniſſet petrus antiochiā in faciem ei reſtiti . quia rep̄henſibilis
erat. Prius enim q̄ꝫ venirent quidam ab iacobo cum gentibus
edebat. Cum autem veniſſent detrahebat ⁊ ſegregabat ſe. timēs
eos qui ex circūciſione erant. Et ſimulationi eius conſenſerunt
ceteri iudei . ita vt ⁊ barnabas duceretur ab eis in illam ſimula-
tionem. Sed cum vidiſſem ꝙ non recte ambularent ad verita-
tem euāgelij. dixi cephe coram om̄ibus. Si tu cum iudeus ſis.
gentiliter viuis ⁊ non iudaice. quomodo gentes cogis iudaizare
Nos natura iudei ⁊ non ex gentibus peccatores. Scientes autē
ꝙ non iuſtificatur homo ex operibus legis. niſi per fideꝫ ieſu xp̄i
⁊ nos in Jeſu credimus vt iuſtificemur ex fide xp̄i. ⁊ non ex ope
ribus legis. Propter quod ex operibus legis non iuſtificabitur
omnis caro. ꝙ ſi querentes iuſtificare in xp̄o inuenti ſumus ⁊ ip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſi peccatores. nunquid xp̄us peccati miniſter eſt? Abſit. Si enī
que deſtruxi iterum. hec reedifico. preuaricatorem me conſtituo.
Ego enī per legem legi mortuus ſum. vt deo viuam. xp̄o confix
us ſum cruci. Uiuo autem iam non ego. viuit vero in me xp̄us
q̄ autem nunc viuo in carne. in fide viuo filij dei. qui dilexit me.
ꝛ tradidit ſeip̄m pro me? Non abijcio gratiam dei. Si enim per
legem iuſticia. ergo gratis xp̄us mortuus eſt iij

INſenſati galathe quis vos faſcinauit non obedire verita-
ti? Ante quorum oculos xp̄us ieſus proſcriptus eſt. ꝛ in
vobis crucifixus. Hoc ſolum a vobis volo diſcere ex operibus le-
gis ſpiritum accepiſtis. an ex auditu fidei? Sic ſtulti eſtis. vt
cum ſpiritu ceperitis. nunc carne conſūmamini Tanta paſſi eſtis
ſine cauſa. ſi tamen ſine cauſa. Qui ergo tribuit vobis ſpiritum
ꝛ operatur virtutes in vobis ex operibus legis: an ex auditu fi-
dei. Sicut ſcriptum eſt. abraham credidit deo. ꝛ reputatum eſt
illi ad iuſticiam. Cognoſcite ergo. quia qui ex fide ſunt. hi ſunt
filij abrae. Prouidens autem ſcriptura. quia ex fide iuſtificat gē
tes deus. preuunciauit abrahe. quia benedicentur in te omnes
gentes. Igitur qui ex fide ſunt benedicentur cum fideli abrahā.
Quicūq; ex operibus legis ſunt: ſub maledicto ſunt. Scriptū
eſt enim: Maledictus omnis qui non permanſerit in omnibus:
que ſcripta ſunt in libro legis. vt faciat ea. Quoniam autem in
lege nemo iuſtificatur apud deum Manifeſtum eſt. quia iuſtus
ex fide viuit. Lex autem non eſt ex fide. ſ; qui fecerit ea viuet ī il
lis. xp̄us nos redemit de maledicto legis. factus pro nobis male
dictum. quia ſcriptum eſt. Maledictus omnis qui pendet in li
gno. vt in gentibus benedictio abrahe fieret in chriſto Jeſu. vt
pollicitactionem ſpiritus accipiamus per fidem. Fratres ſcd̄m
hominem dico. tamen hominis confirmatum teſtamentū nemo
ſpernit aut ſuperordinat. Abrahe dicte ſunt promiſſiones ꝛ ſe-
mini eius. Non dicit ꝛ ſeminibus quaſi in multis. ſed quaſi in
vno ꝛ ſemini tuo qui eſt xp̄s. Hoc autē dico teſtamentū confir-
matū a deo q̄ poſt quadringentos ꝛ triginta annos facta eſt lex.
nō irritū facit ad euacuandā ꝑmiſſionē. Nā ſi ex lege hereditas
iā nō ex ꝑmiſſiōe. Abrahe aūt ꝑ repromiſſionē donauit ds̄. q̄d
igit̄ lex? Propt̄ tranſgreſſionē poſita eſt. donec veniret ſemē cui
promiſerat: ordinata per angelos in manu mediatoris. Media-
tor autem vnius non eſt. Deus autem vnus eſt. Lex ergo ad-

uerſus promiſſa dei? Abſit. Si eñi data eſſet lex que poſſet viui-
ficare vere ex lege eſſet iuſticia. Sꝫ ꝯcluſit ſcͤptura oīa ſub pctō
ret ꝓmiſſio ex fide ieſu xp̄i daretur credentibꝰ. Prius aūt q̄ꝫ veni
ret fides: ſub lege cuſtodiebamur. ꝯcluſi in eā fidē que reuelan-
da erat. Itaqꝫ lex pedagogus noſter fuit in xp̄o. vt ex fide iuſtifi-
cemur. At vbi venit fides. iam non ſumus ſub pedagogo. Om
nes enim filij dei eſtis per fidem que eſt in xp̄o ieſu. Quicūqꝫ eñi
in xp̄o baptizati eſtis xp̄m induiſtis. Nō eſt iudeus neqꝫ grecꝰ.
non eſt ſeruus neqꝫ liber. non eſt maſculus neqꝫ femina. Omnes
eñi vos vnū eſtis in xp̄o ieſu. Si autē vos xp̄i. ergo ſemen abrae
eſtis ſꝫm ꝓmiſſiōeꝫ heredes. iiij

Dico autē quanto tempore heres paruulus eſt. nihil differt
a ſeruo. cum ſit dominus omniū. ſed ſub tutoribus ⁊ acto
ribus ē vſqꝫ ad p̄finitū tp̄s a patre. Ita ⁊ nos cū eſſemus paruu
li ſub elementis mundi huius eramꝰ ſuientes. At vbi venit ple
nitudo tp̄is miſit deꝰ filiū ſuū factū ex muliere factū ſub lege. vt
eos q̄ ſub lege erāt redimeret. vt adoptionē filioꝝ reciperemus.
Quia autem eſtis filij dei. miſit deus ſp̄m filij ſui in corda vr̄a cla
mantē. abba pater. Itaqꝫ iā non eſt ſuus ſed filius. q ſi. filius ⁊
heres per deū. Sꝫ tunc quidaꝫ ignorantes deum his qui natura
non ſunt dij ſeruiebatis. Nūc aūt cū ꝯgnoueritis deū immo ꝯgniti
ſitis a deo q̄uo ꝯuertimini iterū ad infirma ⁊ egena elementa qui
bus denuo ſuire vultis? Dies obſuatis ⁊ menſes ⁊ tempora ⁊ an
nos. Timeo vos. ne forte ſine cauſa laborauerim in vobis. Eſto
te ſicut ego. quia ⁊ ego ſicut vos. Fratres obſecro vos. nihil me
leſiſtis. Scitis autem quia per infirmitatē carnis euangelizaui
vobis iam pridem. ⁊ temptationem veſtram in carne non ſpre-
uiſtis. ſed ſicut angelum dei excepiſtis me ſicut xp̄m ieſum. Ubi
eſt ergo beatitudo veſtra? Teſtimoniū eñi perhibeo vobis. quia ſi
fieri poſſet oculos veſtros eruiſſetis ⁊ dediſſetis mihi. Ergo ini-
micus vobis factus ſum verum dicens vobis? Emulantur vos
non bene. ſed excludere vos volunt: vt illos emulemini. Bonuꝫ
autem emulamini in bono ſemper. ⁊ non tantum cum preſens
ſum apud vos. Filioli mei quos iterum parturio. donec formet
xp̄us in vobis. Uellem autem eſſe apd̄ vos mō ⁊ mutare vocem
meā q̄m nō ꝯfundor ī vob̄. Dicite mihi q̄ ſub lege vultiſ eſſe. Le
gem nō legiſtis? Scriptū eſt eñi q̄m abraam duos filios habuit
vnū de ancilla. ⁊ vnū de libera. Sꝫ is q̄ de ancilla ſcd̄m carnem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

natꝰ eſt. qui autem de libera per repromiſſionem. Que ſunt ꝑ al-
legoriam dcã. Hec enim ſunt duo teſtamẽta. Unum quidem ĩ
mõte ſyna ĩ ſeruitutem generãs que eſt agar. Syna em̃ mõs eſt
in arabia. qui ꝯiunctꝰ eſt ei. que nũc eſt hirl'm. ⁊ ſeruit cum filijs
ſuis. Jlla autem que ſurſum eſt hieruſalem. libera eſt. que ẽ ma-
ter noſtra Scriptum eſt em̃. Letare ſterilis que nõ paris. erum
pe ⁊ clama que nõ parturis. quia multi filij deſerte magis q̃ȝ eiꝰ
que habet virum. Nos autem fratres ſcd̃m iſaac ꝓmiſſionis fi-
lij ſumus. Sed quomodo tũc is qui ſcd̃m carnem natꝰ fuerat. ꝑ
ſequebat̃ eum qui ſcd̃m ſpũm. ita ⁊ nũc. Sȝ quid d̃t ſcriptura?
Ejice ancillam ⁊ filium eius Nõ em̃ heres erit filiꝰ ancille cum
libere filio. Jtaqȝ fratres nõ ſumus ãcille filij ſȝ libere. qua liber
tate xp̃s nos liberauit. ❡ Ca. v.

STate ⁊ nolite iterũ iugo ſeruitutis cõtineri. Ecce ego pau
lus dico vobis qm̃ ſi circumcidamĩ chriſtꝰ vobis nihil pro
derit. Teſtificor ãt rurſus oĩ homĩ circumcidẽti ſe. qm̃ debitor
eſt vniuerſe legis faciẽde. Euacuati eſtis a chriſto. Qui ĩ lege iu
ſtificamĩ a gr̃a excidiſtis. Nos em̃ ſpũ ex fide ſpem iuſticie expe-
ctamꝰ. Nam in xp̃o ieſu neqȝ circumciſio aliquid valet neqȝ pre
pucium. ſed fides que per charitatem operat̃. Currebatis bene.
Quis vos faſcinauit veritati nõ obedire. Nemini cõſenſeritis.
Perſuaſio hec nõ eſt ex eo qui vocauit vos. Modicum fermen-
tum totam maſſam corrumpit Ego ꝯfido de vobis ĩ domino. ꝙ
nihil aliud ſapietis. Qui autem cõturbat vos. portabit iudiciũ
quicũqȝ eſt ille. Ego autem fratres ſi circumciſionem adhuc pre
dico. quid adhuc perſecutionem patior Ergo euacuatum eſt ſcã
dalum crucis. Utinam abſcindãtur qui vos cõturbãt Uos em̃
in libertatem. vocati eſtis fratres tãtum. ne libertatem ĩ occaſio
nem detis carnis. ſed per charitatem ſpũs ſeruire inuicem. Om
nis em̃ lex in vno ſermone implet̃. diliges proximum tuũ ſicut
teipſm̃. Q' ſi inuicem mordetis ⁊ comedetis videte ne ab inuicem
cõſumamĩ. Dico autẽ ĩ chriſto. Spũ ambulate. ⁊ deſideria car
nis nõ perficietis. Caro em̃ cõcupiſcit aduerſus ſpũm. ſpũs au-
tem aduerſus carnem. Hec em̃ ſibi ĩuicem aduerſant̃. vt nõ que
cũqȝ vultis illa faciatꝭ. Qȝ ſi ſpũ ducimĩ. nõ eſtis ſub lege. Ma
nifeſta autem ſunt opera carnis. que ſunt fornicatio immũdicia
impudicitia luxuria. idolorum ſeruitꝰ veneficia inimicitie cõten
tiones. emulatiões. ire. rixe. diſſenſiões. ſecte. inuidie. homicidia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ebꝛietates. cōmeſſationes. ⁊ his ſimilia. que pꝛedico vobis ſicut
pꝛedixi. quoniam qui talia agunt regnum dei non cōſequentur.
Fructus autem ſpūs eſt charitas gaudium pax patiētia benigni
tas bonitas lōganimitas manſuetudo fides modeſtia cōtinētia.
Aduerſus huiuſmodi nō eſt lex. Qui autem ſunt xpi carnē ſuaꝫ
crucifixerūt cum vicijs ⁊ cōcupiſcētijs. Si ſpū viuimꝰ. ſpū am
bulemꝰ. Nō efficiamur inanis glorie cupidi. inuicem ꝓuocā-
tes. īuicem īuidētes Ca. vi.

FRēs ⁊ ſi ꝑoccupatꝰ fuerit hō ī aliq̄ delicto. vos q̄ ſpiritales
eſtis huiōi īſtruite in ſpū lenitatis. cōſiderās teipſum. ne ⁊
tu tempteris. Alter alteriꝰ onera poꝛtate. ⁊ ſic adimplebitis le-
gem xpi. Nam ſiquis exiſtimat ſe aliquid eſſe cum nihil ſit. ipſe
ſe ſeducit. Opꝰ autem ſuum pꝛobet vnuſquiſqꝫ. ⁊ ſit ī ſemetipō
tātum gloꝛiam habebit. ⁊ nō in altero. Unuſquiſqꝫ em̄ onus ſu
um poꝛtabit. Cōmunicet autem is qui cathetizat verbo ei. qui
ſe cathetizat ī omnibꝰ bonis. Nolite errare. deꝰ non irridet. Que
em̄ ſemīauerit homo. hec ⁊ metet. Quoniam qui ſeminat ī carne
ſua. de carne ⁊ metet coꝛruptionem. qui autem ſeminat in ſpū. de
ſpū metet vitam eternam. Bonum autem faciētes nō deficiamꝰ:
tempoꝛe em̄ ſuo metemꝰ non deficiētes. Ergo dum tempꝰ habe-
mus. operemur bonum ad omnes. maxime auteꝫ ad domeſticos
fidei. Uidete qualibꝰ litteris ſcripſi vobis mea manu. Quicūqꝫ
em̄ volunt placere in carne. hi cogūt vos circumcidi. tātum vt
crucis chꝛiſti perſecutionem nō patiātur. Neqꝫ em̄ qui circum
cidūtur. legē cuſtodiūt. ſed volunt vos circumcidi. vt ī carne ve
ſtra gloꝛiētur. Mihi autem abſit gloꝛiari. niſi in cruce domini
noſtri ieſu chꝛiſti. per quem mihi mundus crucifixus eſt. ⁊ ego
mundo. In ipō em̄ ieſu neqꝫ circumciſio aliquid valet neqꝫ pre-
pucium. ſed noua creatura. Et quicūqꝫ hāc regulam ſecuti fue-
rint. pax ſuper illos ⁊ miſericoꝛdia ⁊ ſuper iſrahel dei. De cetero
nemo mihi moleſtus ſit. Ego em̄ ſtigmata dn̄i ihu ī coꝛpoꝛe poꝛ
to. Gratia dn̄i nr̄i ihu xpi cum ſpū veſtro frēs amē

¶ Explicit epiſtola pauli ad galathas. Inci-
pit argumētum ī epl̄am ad epheſios.

Epheſij ſunt aſiani. Hi accepto ꝟbo veritatis. perſtiterūt ī
fide. Hos collaudat apoſtolꝰ ſcribens eis a roma de carcere
per tychicum diaconem ¶ Explicit argumētum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Incipit epiſtola Pauli ad epheſios

Capitulum primum.

PAulus apoſtolus chriſti iħu per volūtatem dei
omnibus ſanctis qui ſunt epheſi ⁊ fidelibus in
chriſto iħu. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre ve-
ſtro ⁊ domino iħu chriſto. Benedictus deus et
pater domini noſtri iħu chriſti. qui benedixit
nos in omni benedictione ſpiritali in celeſtibus in chriſto. ſicut
elegit nos in ipo ante mundi cōſtitutionem. vt eſſemus ſancti ⁊
immaculati in cōſpectu eius ī charitate. Qui predeſtinauit nos
in adoptionem filiorum. per ieſum chriſtum in ipſum ſcd̄m pro
poſitum volūtatis ſue in laudem glorie gratie ſue. in qua gratifi
cauit nos in dilecto filio ſuo. in quo habemꝰ redemptionem pec-
catorum ſcd̄m diuitias gratie eius. que ſuperabūdauit in nobis
in omni ſapientia ⁊ prudentia vt notum faceret nobis ſacramen
tum volūtatis ſue ſcd̄m beneplacitum eius· quod propoſuit ī eo
diſpenſatione plenitudinis temporum inſtaurare omnia ī chri:
ſto que in celis. ⁊ que in terra ſunt in ipo. In quo etiam nos ſor
te vocati ſumꝰ predeſtinati ſcd̄m propoſitum eius. qui operatur
omnia ſcd̄m cōſilium voluntatis ſue vt ſimus in laudem glorie
eius nos qui ante ſperauimꝰ in chriſto. In quo ⁊ vos cum audiſ
ſetis verbum veritatis euāgelium ſalutis veſtre. in quo ⁊ creden
tes ſignati eſtis ſpiritu promiſſionis ſancto. qui eſt pignus here
ditatis noſtre in redemptionem acquiſitionis ī laudem glorie ip
ſius. Propterea ⁊ ego audiēs fidem veſtram. que eſt in chriſto ie
ſu: ⁊ dilectionem in omnes ſanctos. non ceſſo gratias agēs pro
vob. memoriam veſtri faciēs ī orōnibꝰ meis vt deꝰ dn̄i noſtri iħu
xp̄i pater glorie det vob ſpūm ſapīe ⁊ reuelatōis ī agnitionem eiꝰ
illumiatos oculos cordis veſtri vt ſciatis. que ſit vocatōis eiꝰ ⁊
q̄ diuitie glorie hereditatꝫ eiꝰ in ſcīs. ⁊ q̄ ſit ſpes ſuperuenīēs ma
gnitudo ꝟtutis eiꝰ in nos. qui credimꝰ ſm̄ operationem potētie
virtutis eiꝰ. quam operatꝰ eſt ī chriſto. ſuſcitās illum a mortuis
et ꝯſtituēs ad dexteram ſuam ī celeſtibꝰ ſupra oēm pricipatum ⁊
poteſtatem ⁊ ꝟtutem ⁊ dn̄ationē. ⁊ omne nomē qd̄ noīat nō ſo-
lū in hoc ſeculo. ſꝫ etiā in futuro. ⁊ oīa ſubiecit ſub pedibꝰ eiꝰ Et
ip̄m dedit caput ſupra oēm ecclīam. q̄ eſt corpꝰ ipſius. ⁊ plenitu-
do eius. qui oīa in omnibꝰ adimplet.

Ca. ij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ET vos cum eſſetis mortui ĩ delictis ⁊ peccatis veſtris in q̄
bus aliquã do ambulaſtis ſcd̃m ſeculum mũdi huiꝰ. ſcd̃m
pricipez poteſtatis aeris huiꝰ. ſpũs qui nũc operatur ĩ filios dif
fidẽtie. ĩ quibus ⁊ nos omnes aliquã do cõuerſati ſumus ĩ deſide
rijs carnis noſtre faciẽtes volũtatem carnis ⁊ cogitationum. et
eramꝰ natura filij ire ſicut ⁊ ceteri. Deꝰ autem qui diues eſt ĩ mi
ſericordia. ꝓpter nimiam charitatez ſuam qua dilexit nos. ⁊ cũ
eſſemꝰ mortui peccatis cõuiuificauit nos in xp̃o. cuiꝰ gratia eſtis
ſaluati. ⁊ conreſuſcitauit. ⁊ cõſedere fecit celeſtibꝰ in xpo ieſu. vt
oſtenderet ĩ ſeculis ſuꝑueniẽtibus abundãtes diuitias gr̃e ſue ĩ
bonitate ſuꝑ nos in xpo ieſu. Gratia eñ eſtis ſaluati ꝑ fidem. et
hoc nõ ex vobis. Dei eñ donum eſt. nõ ex operibꝰ. vt ne q̇s glo-
rietur. Ipſiꝰ eñ ſumus factura creati ĩ chriſto ieſu ĩ operibus bo
nis. que prepauit deꝰ vt ĩ illis ambulemꝰ. Propter quod memo
res eſtote ꝙ aliquã do vos qui gentes eratis ĩ carne qui dicebami
ni preputium ab ea que dicit᷑ circumciſio ĩ carne manufacta qui
eratis illo ĩ tempore ſine xp̃o alienati a cõuerſatione iſrl' ⁊ hoſpi
tes teſtamẽtoruz ꝓmiſſiõis ſpem nõ habẽtes. ⁊ ſine deo ĩ hoc mũ
do. Nũc autem ĩ xp̃o ieſu vos qui aliquando eratis longe. facti
eſtis ꝓpe ĩ ſanguĩe xp̃i. Ipſe eñ eſt pax noſtra qui fecit vtraqz
vnum ⁊ medium parietem macerie ſoluens inimicicias in carne
ſua. legem mãdatorum decretis euacuans vt duos condat in ſe
metipſum in vnum nouũ hominem faciẽs pacem. vt recõciliãs
ambos ĩ vno corpore deo per crucem interficiẽs inimicitias ĩ ſe
metipſo. ⁊ veniẽs euãgelizauit pacem vobis qui longe fuiſtis ⁊
pacem his qui prope. q̃m per ip̃m habemꝰ acceſſum ambo ĩ vno
ſpũ ad patrem. Ergo iam nõ eſtis hoſpites ⁊ aduene ſed eſtis ci
ues ſanctorum ⁊ domeſtici dei ſuperedificati ſuper fundamen-
tum apoſtolorum ⁊ ꝓphetarum ipſo ſummo ãgulari lapide xp̃o
ieſu. in quo omnis edificatio cõſtructa creſcit ĩ templum ſanctũ
in domino In quo ⁊ vos coedificamini in habitaculum dei ĩ ſpi
ritu ſancto.

Ca. iij

HUiꝰ rei gratia ego paulꝰ vinctꝰ xp̃i ieſu pro vob̃ gentibꝰ. ſi
tamẽ audiſtis diſpẽſationem gratie dei que data eſt mihi ĩ
vob̃. quoniam ſm reuelationem notum mihi factum ẽ ſacramẽ
tum ſicut ſupra ſcripſi in breui prout poteſtis legẽtes intelligi-
re prudẽtiam meam ĩ miniſterio xp̃i. qd̓ alijs generationibꝰ nõ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

eſt agnitũ filijs hoim̃. ſicuti nũc reuelatũ eſt ſanctis apl'is eius ⁊
prophetis in in ſpũ eſſe gentes coheredes ⁊ concorporales ⁊ com
ꝑticipes ꝓmiſſionis in xp̃o ieſu ꝑ euãgeliũ cuiꝰ factꝰ ſum ego mi
niſter ſm̃ donũ grẽ dei que data ẽ mihi ſm̃ opatõez virtutis eius
Mihi enĩ oim̃ ſctõꝝ minimo data eſt gr̃a hec in gentibꝰ euãgeliza
re inueſtigabiles diuitias xp̃i ⁊ illũiare oĩs q̃ ſit diſpẽſatio ſacra
mẽti abſcõditi a ſeculis in deo q̇ oĩa creauit. vt innoteſcat ꝑncipi
bus ⁊ ꝑtãtibꝰ in celeſtibꝰ ꝑ eccl'iam multiformis ſapia dei. ſm̃ ꝑ
finitõez ſcl'oꝝ quã fecit in xp̃o ieſu dño nr̃o. in q̃ hẽmꝰ fiduciã et
acceſſum in ꝯfidẽtia ꝑ fidẽ eꝰ Propt̃ qd̓ peto ne deficiatis ĩ tribu
latõibꝰ meis ꝓ vob̓ q̃ ẽ gl'a vr̃a Huiꝰ rei gr̃a flecto genua mea ad
patrẽ dñi nr̃i ieſu xp̃i. ex q̃ oĩs paternitas in cel' ⁊ in t̃ra noĩatur.
vt det vobis ſm̃ diuitias gl'ie ſue ꝟtutem. corroborari ꝑ ſp̃m eiꝰ
in interiori hoĩe xp̃m hitare ꝑ fidẽ in cordibꝰ vr̃is in charitate ra
dicati ⁊ fundati. vt poſſitis ꝯphendẽ cũ oibꝰ ſctis. q̃ ſit latitudo
⁊ lõgitudo ⁊ ſublimitas ⁊ ꝓfundũ. Scire etiã ſupeminẽtez ſcie
charitẽ xp̃i. vt impleamĩ in oẽm plenitudinẽ dei. Ei aũt q̃ potẽs
eſt oĩa facẽ ſupabũdãter q̃z petimꝰ aut intelligimꝰ ſm̃ ꝟtutẽ que
opat̃ in nob̓. ipi gl'ia in eccl'ia ⁊ in xp̃o ieſu in oẽs generatões ſcl'i
ſeculoꝝ amen. iiij.

OBſecro itaq̃z vos ego vinctꝰ in dño vt digne ambuletꝭ vo
catõe qua vocati eſtis cũ oĩ hũilitate ⁊ mãſuetudine. cũ pa
cientia ſupportãtes inuicẽ in charitate. Sollicati ſuare vnitatẽ
ſpũs in vinculo pacis. Unũ corpꝰ ⁊ vnꝰ ſpũs. ſicut vocati eſtis
in vna ſpe vocatõis vr̃e. vnꝰ dñs ⁊ vna fides. vnũ baptiſma. vnꝰ
ds̃ ⁊ pater oim̃. q̇ ſuꝑ oẽs ⁊ ꝑ oĩa ⁊ in oibꝰ nobis. Unicuiq̃z aũt
noſtrũ data ẽ gr̃a. ſm̃ mẽſurã donatõis xp̃i Propt̃ quod ⁊ dicit
Aſcẽdẽs in altũ captiuã duxit captiuitatẽ. dedit dona hoibꝰ. ꝙ
aũt aſcẽdit q̇d eſt: niſi q2 ⁊ deſcẽdit. ip̃e eſt q̇ aſcẽdit ſuꝑ oĩes ce
los vt adimpleret oĩa Et ip̃e dedit quoſdã q̇dẽ apl'os. q̇ſdã aũt ꝓ
phetas. alios ꝟo euãgeliſtas. alios aũt paſtores ⁊ doctores ad cõ
ſumatõez ſctõꝝ in opꝰ miniſterij in edificatõez corꝑis xp̃i donec oc
curramus oĩs in vnitatẽ fidei ⁊ agnitõis filij dei in virũ ꝑfectũ
in mẽſura etatis plenitudinis xp̃i. vt iã nõ ſimꝰ ꝑuuli fluctuan-
tes ⁊ circũferamur oĩ vento doctrine in neq̇cia hoim̃ in aſtutia
ad circũuentõez erroris. Ueritatẽ ãt faciẽtes in charitate creſca
mus in illo ꝑ oĩa q̇ ẽ caput xp̃us ex q̃ totũ corpꝰ cõpactũ ⁊ ꝯnexũ
ꝑ oẽm iuncturã ſummiſtratõis ſm̃ opatõem in menſurã vniuſ-

cuiuſqꝫ mēbri augmētum corporis facit ī edificacionē ſui ī cha-
ritate. Hoc igitur dico ⁊ teſtificor in dn̄o. vt iam nō ambuletis
ſicut ⁊ gētes ambulabāt in vanitate ſenſus ſui tenebris obſcura-
tū habentes ītellectū. alienati a vita dei per ignorātiā que eſt in
illis ꝓpter cecitatē cordis ipſorū qui deſpātes ſemetipſos tradi-
derūt impudicicie ī operatiōem immūdicie omnis: in auariciā.
Uos autē nō ita didiciſtis xp̄m: ſi tamē illum audiſtis. ⁊ in ip-
ſo edocti eſtis. ſicut eſt veritas ī iheſu Deponite vos ſm̄ priſtinā
cōuerſātionē veterē hominē. qui corrūpitur ſm̄ deſideria erroris
Renouami autē ſpū mētis veſtre. ⁊ induite nouū hominē. qui
ſecūdū deū creatꝰ eſt ī iuſticia ⁊ ſcītate veritatis. Propt̄ qđ depo-
nētes mēdaciū. loq̄mi veritatē vnuſquiſqꝫ cum ꝓximo ſuo. qm̄
ſumꝰ īuicē mēbra. Iraſcimi ⁊ nolite peccare. Sol non occidat
ſupra iracūdiam veſtram Nolite locū dare diabolo Qui furabat̄
iā non furetur. magis autē laboret operando manibꝰ ſuis qđ bo-
nū ē. vt habeat vnde tribuat neceſſitatē paciēti. Ois ſermo ma-
lus ex ore veſtro nō procedat. ſꝫ ſi q̇s bonꝰ ad edificacionē fidei.
vt det gratiā audiētibus. Et nolite cōtriſtare ſpm̄ ſāctū dei. in q̄
ſignati eſtis in die redemptiōis. Ois amaritudo ⁊ ira ⁊ indig-
natio ⁊ clamor ⁊ blaſphemia tollatur a vobis cū omni malicia.
Eſtote aūt inuicē benigni miſericordes donātes inuicez. ſicut ⁊
deꝰ in xp̄o donauit vobis v

EStote ergo imitatores dei. ſicut filij cariſſimi. ⁊ ambula-
te in dilectione. ſicut ⁊ xp̄s dilexit nos. ⁊ tradidit ſemetip-
ſum pro nobis oblationē ⁊ hoſtiā deo in odorē ſuauitatis. Forni-
catio aūt ⁊ om̄is immundicia aut auaricia nec nominet̄ in vob.
ſicut decet ſanctos. aut turpitudo aut ſtultiloquium aut ſcurrili-
tas que ad rem non pertinet. ſed magis gratiarū actio. Hoc em̄
ſcitote intelligentes: ꝙ omnis fornicator aut immūdus aut aua-
rus qđ eſt idolorū ſeruitus. non habet hereditatē in regno xp̄i et
dei Nemo vos ſeducat inanibus verbis. propter hec em̄ vēit ira
dei in filios diffidentie. Nolite ergo effici ꝑticipes eorum. Era-
tis em̄ aliquando tenebre. nunc autem lux in domino Ut filij lu-
cis ambulate. Fructus em̄ lucis eſt in omni bonitate ⁊ iuſticia ⁊
veritate. Probantes quid ſit beneplacitum deo. Et nolite com-
municare operibus infructuoſis tenebrarū. magis autem redar-
guite. Que enim in occulto fiunt ab ip̄is. turpe eſt ⁊ dicere. om-
nia autē que arguuntur a lumine manifeſtantur. Omne enim

quod manifeſtatur lumen eſt. Propter quod dicit. Surge qui
dormis. ⁊ exurge a mortuis. ⁊ illuminabit te xp̄us. Videte itaqꝫ
fratres quomodo caute ambuletis. non quaſi inſipientes. ſed vt
ſapientes. redimentes tempus. quoniā dies mali ſunt. Propte-
rea nolite fieri imprudentes. ſed intelligentes que ſit voluntas
dei. Et nolite inebriari vino. in quo eſt luxuria. ſed implemī ſpi-
ritu ſancto. loquentes vobiſmetipīs in pſalmis. hymnis. ⁊ can-
ticis ſpūalibus cantantes ⁊ pſallentes in cordibus veſtris domi
no. gratias agentes ſemper pro omnibus in nomine domini no-
ſtri Jeſu xp̄i deo ⁊ patri. Subiecti inuicē in timore xp̄i. Mulie-
res viris ſuis ſubdite ſint ſicut domino. quoniā vir caput eſt mu
lieris. ſicut xp̄us eſt caput eccleſie. ip̄e ſaluator corporis eius. ſꝫ
ſicut eccleſia ſubiecta eſt xp̄o. ita ⁊ mulieres viris ſuis in omni-
bus. Viri diligite vxores veſtras ſicut xp̄us dilexit eccleſiam ⁊
ſeipſum tradidit pro ea. vt illam ſanctificaret. mundans eam la
uacro aque in verbo vite. vt exhiberet ip̄e ſibi glorioſam eccleſiaꝫ
non habentem maculam. aut rugam aut aliquid huiuſmodi. ſꝫ
vt ſit ſctā ⁊ īmaculata. Ita ⁊ viri debēt diligē vxores ſuas vt cor
pora ſua. Qui ſuā vxorē diligit. ſeip̄m diligit. Nemo enī vnqꝫ
carnē ſuā odio habuit. ſꝫ nutrit ⁊ fouet eā. ſicut ⁊ xp̄us eccl'iam
quia mēbra ſumus corporis eius de carne eius ⁊ de oſſibus eius.
Propter hoc relinquet homo patrē ⁊ matreꝫ ſuam. ⁊ adherebit
vxori ſue. ⁊ erunt duo in carne vna. Sacramentū hoc magnuꝫ
eſt. Ego aūt dico in xp̄o ⁊ in eccleſia. Verūtamen ⁊ vos ſinguli
vnuſquiſqꝫ vxorē ſuā ſicut ſeip̄m diligat Vxor autem timeat vi
rum ſuum.

vi.

Filij obedite parentibus veſtris in domino. Hoc enī iuſtū
eſt. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā (qđ eſt mādatū primū
in ꝓmiſſiōe) vt bn̄ ſit tibi. ⁊ ſis lōgeuꝰ ſup t̄rā. ⁊ vos pr̄ēs nolite
ad iracūdiā ꝓuocare filios vr̄ōs. ſꝫ educate illos ī diſciplīa ⁊ cor
reptōe dn̄i. Serui obedite dn̄is carnalibꝰ cū tiore ⁊ tremoē ī ſim
plicitate cordis vr̄i ſic̄ xp̄o nō ad oculū ſuiētes q̄ſi hoibꝰ placen-
tes. ſꝫ vt ſui xp̄i faciētes volūtatē dei. ex aīo cū bona volūtate ſui
entes ſic̄ dn̄o ⁊ n̄ hoibꝰ. ſciētes qm̄ vnuſq̄ſqꝫ qđcūqꝫ fecerit bonū
hoc recipiet a dn̄o ſiue ſuꝰ ſiue liber. Et vos dn̄i eadē facite illis
remittētes minas ſciētes. q2 ⁊ illoꝝ ⁊ vr̄ dn̄s ē ī cel'. ⁊ pſonaꝝ ac
ceptio n̄ ē apđ deū De cet'o frēs ꝯfortamī ī dn̄o ⁊ ī potētia ṽtutꝫ
eius. Induite vos armaturā dei. vt poſſitis ſtare aduerſus inſi-

dias diaboli. qm̄ nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſanguinē. ſꝫ aduerſus pncipes ⁊ ptātes. aduerſus mūdi rectores tenebrarū harū. ↄtra ſpiritalia neq̄cie in celeſtib⁹. Propterea accipite armaturā dei. vt poſſitis reſiſtere in die malo. ⁊ in oīb⁹ pfecti ſtare. State ergo ſuccincti lūbos vrōs in ver tate ⁊ induti loricā iuſticie. ⁊ calciati pedes in ppatōem euangelij pacꝭ In oīb⁹ ſumētes ſcutū fidei. in quo poſſitꝭ oīa tela neq̄ſſimi ignea extiguere ⁊ galeā ſalutis aſſumite. ⁊ gladiū ſpūs qđ eſt verbū dei . p oēm oratōēꝫ ⁊ obſecratōēꝫ orātes omī tpe in ſpiritu. ⁊ in ipo vigilantes in omī inſtantia ⁊ obſecratōe p omnib⁹ ſanctis ⁊ pro me. vt detur mihi ſmo in aptōe oris mei cū fiducia notū facere myſteriū euāgelij. p quo legatōne fungor in cathena iſta. ita vt in ipſo audeā put oportet me loq̄. Ut aūt ⁊ vos ſciatis q̄ circa me ſunt q̄d agā. om̄ia vobis nota faciet Tytichus cariſſim⁹ frater ⁊ fidel' miniſter in domino quē miſi ad vos in hocipm . vt cognoſcatis que circa nos ſunt. ⁊ ↄſolētur corda veſtra. Pax frib⁹ ⁊ caritas cū fide a deo patre nr̄o ⁊ dn̄o ieſu xp̄o. Grā cū oīb⁹ q̄ diligūt dn̄m noſtrū ieſum xp̄m in icorruptiōe. Amen.

Explicit epiſtola Pauli ad Epheſios Incipit argumētū ī eplām ad philippēſes

Philippenſes ſunt macedones Hi accepto verbo veritatis pſtiterūt in fide. nec receperunt falſos apl'os. Hos collaudat apoſtolus ſcribens eis a roma de carcere per Epaphroditum

Explicit argumentū. Incipit Epiſtola Pauli ad Philippenſes Capitulū pmū

Paulus ⁊ Tymotheus ſerui Jeſu xp̄i omnibus ſanctis in xp̄o Jeſu. qui ſunt philippis cū e piſcopis ⁊ dyaconibus. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ domino ieſu xp̄o Gratias ago dō meo in omni memoria veſtri ſemper in cunctis oratōibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationē faciens ſuper cōmunicatōe veſtra in euangelio xp̄i a pma die vſqꝫ nūc ↄfidens hocipm . quia qui cepit in vobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

opus bonum. perficiet vſq; i diem xpi. Sicut eſt mihi iuſtū hoc
ſentire p omnib⁹ vobis. eo q habeam vos i corde ⁊ i vincul' meis
et in defenſiōe ⁊ ꝯfirmatione euāgelij. ſocios gaudij mei omnes
vos eſſe. Teſtis em̄ mihi eſt de⁹. quomodo cupiā omnes vos eſſe
in viſcerib⁹ ihu xpi. Et hoc oro vt charitas veſtra magis ac ma
gis abūdet in omni ſcia ⁊ in omni ſenſu. vt pbetis potiora vt ſi-
tis ſinceres ⁊ ſine offenſa in die xpi repleti fructu iuſticie per ie-
ſum chriſtum i gloriam ⁊ laudem dei Scire autem volo vos fra
tres. quia que circa me ſunt magis ad pfectum venerūt euāgelij
ita vt vincula mea manifeſta fierēt in xpo in omni pretorio ⁊ in
ceteris omnib⁹. vt plures e fratrib⁹ in domino. cōfidentes in vin
culis meis. abūdanti⁹ auderēt ſine timore verbum dei loqui Qui
dam quidem ⁊ ppter inuidiam ⁊ cōtentionem quidam autem ⁊
propter bonam volūtatem chriſtum predicāt. Quidam ex cha-
ritate. ſciētes q in defenſiōe euangelij poſit⁹ ſum. Quidam autē
ex cōtentione xpm̄ annūciant nō ſincere. exiſtimātes preſſuram
ſe ſuſcitare vinculis meis. Quid em̄? Dum omnimodo ſiue per
occaſionem ſiue per veritatem chriſt⁹ annūcietur. ⁊ in hoc gau-
deo ſed ⁊ gaudebo. Scio em̄ q hoc mihi pueniet ad ſalutem per
veſtram orationem ⁊ ſummiſtrationē ſpūs ihu xpi ſm expectati
onem ⁊ ſpem meam quia i nullo cōfundar. ſed i omni fiducia. ſi
cut ſemper ⁊ nūc magnificabit chriſt⁹ in corpore meo. ſiue per vi
tam ſiue p mortem. Mihi em̄ viuere xps eſt. ⁊ mori lucꝝ. Q; ſi
viuere in carne hic mihi fruct⁹ operis eſt. ⁊ qd eligam ignoro. co
artor autem e duob⁹ deſiderium habēs diſſolui ⁊ eē cum xpo mul
tomagis meli⁹. permanere autem i carne neceſſarium ppter vos
Et hoc ꝯfidens ſciens q; manebo ⁊ pmanebo omnib⁹ vobis ad p
fectum veſtꝝ ⁊ gaudium fidei. vt gratulatio vr̄a abūdet in xpo ie
ſu i me. p meum aduētum iterꝝ ad vos Tantum digne euāgelio
xpi cōuerſami vt ſiue cum venero ⁊ videro vos. ſiue abſens audi
am de vobis q; ſtatis i vno ſpū vnanimes collaborātes fidei euā
gelij. ⁊ i nullo terreami ab aduerſarijs que eſt illis cauſa pditio-
nis. vob aūt ſalutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatū eſt p xpo
nō ſolum vt i eū credatis. ſ; vt etiam p illo patiami. idem certa-
mē hn̄tes qle ⁊ vidiſtis i me ⁊ nūc audiſtis de me Ca. ij.

SIqua ergo cōſolatio in xpo. ſiqd ſolatium charitatis ſiqua
ſocietas ſpūs ſiqua viſcera miſerationis implete gaudium
meum vt idem ſapiatis. eandem charitatem habentes vnani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

mes idipm̄ ſentiētes. Nihil per cōtentōes neq̃ per inanem glo
riam ſed ī hūilitate ſuperioris ſibi īuicem arbitrātes. nō que ſua
ſunt ſinguli ꝯſiderātes ſed ea que ad aliorum. Hoc enī ſentite in
voƀ quod ⁊ ī chriſto iħu. Qui cum ī forma dei eſſet nō rapinam
arbitrat⁹ eſt eſſe ſe equalem deo. ſed ſemetipm̄ exinaniuit formaꝫ
ſerui accipiēs ī ſimilitudiem hominum fact⁹ ⁊ habitu īuent⁹ vt
homo humiliauit ſemetiſum factus obediens vſq̃ ad mortem.
mortem autem crucis. Propter quod ⁊ deus exaltauit illum
et donauit illi nomen quod eſt ſuper omne nomē. vt ī nomie ie-
ſu omne genu flectatur celeſtium terreſtrium ⁊ īfernorum ⁊ om
nis ligua ꝯfiteatur quia domin⁹ ieſus chriſt⁹ in gloria eſt dei pa-
tris. Itaq̃ chariſſimi mei ſicut ſemper obediſtis. nō in preſentia
mei tātum ſed multomagis nūc in abſentia mea cum metu ⁊ tre
more veſtram ſalutem operamī. Deus eſt enī qui operatur ī vo-
bis ⁊ velle ⁊ proficer pro bona voluntate. Omnia enī facite ſine
murmurationib⁹ ⁊ heſitationibus. vt ſitis ſine querela ⁊ ſimpli
ces filij dei ſine reprehēſione in medio nationis praue ⁊ peruerſe
inter quos lucetis ſicut lumīaria ī mundo verbum vite cōtinen
tes ad gloriam meam ī die xp̄i. quia nō inuacuū cucurri ne que
in vacuū laboraui. Sed ⁊ ſi īmolor ſupra ſacrificium ⁊ obſequi
um fidei veſtre. gaudeo ⁊ cōgratulor omnib⁹ vobis. Idipm̄ autē
vos gaudete ⁊ cōgratulamī mihi Spero autem ī domino iħu ti
motheum me cito mittere ad vos. vt ⁊ ego bono aīo ſim. cogni-
tis que circa vos ſunt. Neminem enī habeo tam vnanimem. q̃
ſincera affectione pro voƀ ſollicit⁹ ſit. Omnes enī qui ſua ſunt
querunt. non que iħu xp̄i. Experimētum autem ei⁹ cognoſcite.
quoniam ſicut patri fili⁹ mecum ſeruiuit ī euāgelio. Hūc igitur
ſpero me mittere ad vos. mox vt videro que circa me ſunt. Cōfi
do autem ī domino. qm̄ ⁊ ipe veniam ad vos cito. Neceſſarium
autem exiſtimaui epaphroditum fratrem ⁊ coopatorem ⁊ cōmi
litionem meum. veſtrum autem apoſtolum ⁊ miſterium neceſſi-
tatꝭ mee mittere ad vos. quoniam q̄dem oēs vos conſiderabat. ⁊
meſt⁹ erat ꝑpterea q̄ ⁊ audieratis illum īfirmatum. Nam ⁊ in-
firmat⁹ eſt vſq̃ ad mortem. ſed de⁹ miſert⁹ eſt ei⁹. Nō ſolum au
tem ei⁹. verum etiam ⁊ mei. ne triſticiam ſup triſticiam haberē
Feſtinātius ergo miſi illum. vt viſo illo iterum gaudeatis. ⁊ ego
ſine triſticia ſim. Excipite itaq̃ illum cum omni gaudio in dn̄o.
et eiuſmodi cū honore habetote. qm̄ ꝑpter op⁹ xp̄i vſq̃ ad mor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

tem acceſſit tradens aīam ſuaȝ. vt impleret id qđ ex vobis deerat
erga me obſequium. ❡ Ca. iij

DE cetero frēs mei gaudete ī dn̄o. Eadem ē vobis ſcribere mi
hi quidem nō pigrum. vobis autem neceſſarium. Uidete ca
nes. videte malos oꝑarios. videte cōciſionem. Nos eñ ſumꝰ cir
cumciſio. qui ſpū ſeruiemꝰ deo. ⁊ gloriamur ī xp̄o ieſu. ⁊ nō in car
ne fiduciam habētes q̄ꝫq̄ꝫ ⁊ ego habeam ꝯfidentiam ī carne. Si
quis aliꝰ videt̄ confidere ī carne. ego magis circūciſus octaua die
ex genere iſrl' de tribu beniamin. hebreus ex hebreis. ſm legē pha
riſeꝰ ſm emulationem ꝑſequēs ecc̄iam dei. ſm iuſticiam q̇ in lege
eſt cōuerſatꝰ ſine querela. Sed que mihi fuerunt lucra hec arbi
tratꝰ ſum ꝑpter xp̄m detrimēta. Uerūtamen exiſtimo oīa detri-
mētum eſſe ꝑpter eminētem ſciam ih̄u xp̄i dn̄i mei. ꝑpter queȝ
omnia detrimētum feci ⁊ arbitror vt ſtercora. vt xp̄m lucrifaciā
vt ⁊ īueniar ī illo nō habēs meam iuſticiam que ex lege eſt. ſed il
lam que ex fide eſt xp̄i ieſu. que ex deo eſt iuſticia ī fide ad cognoſcē
dum illum. ⁊ ỽtutem reſurrcōnis eiꝰ ⁊ ſocietatem paſſiōis illius
configuratꝰ morti eiꝰ. ſiquo modo occurram ad reſurrectionem.
que ē ex mortuis. nō q̄ iam acceperim aut iam perfectꝰ ſim. Se
quor autem ſiquo modo comprehēdam ī quo ⁊ cōprehēſus ſum
a xp̄o ih̄u. Fratres. ego me nō arbitror comprehēdiſſe. Unum
autem. que quidem retro ſunt obliuiſcēs ad ea vero que ſunt pri
ora extendēs meip̄m ad deſtinatum ꝑſequor. ad brauium ſuper-
ne vocatōis dei ī xp̄o ih̄u. Quicūqꝫ ergo perfecti ſumꝰ hoc ſentia
mꝰ. et ſi aliquid aliud ſapitꝭ ⁊ hoc vobis deꝰ reuelauit. Uerūtamē
ad quod peruenimꝰ. vt idem ſapiamꝰ. ⁊ ī eadem permaneamꝰ re
gula. Imitatores mei eſtote frēs. ⁊ obſeruate eos q̇ ita ambulāt
ſicut habetis formam noſtram. Multi eñ ambulant quos ſepe
dicebam vobis. nūc autem ⁊ flens dico inimicos crucis xp̄i. quo
rum finis īteritꝰ quorum deꝰ venter eſt. ⁊ gloria ī confuſiōe ipo-
rum qui terrena ſapiūt. Noſtra autem cōuerſatio ī celis eſt. Un̄
etiam ſaluatorem expectamꝰ dominum noſtꝝ ieſum xp̄m. qui re
formabit corpꝰ humilitatis noſtre cōfiguratum corpi claritatis
ſue ſm oꝑationē qua etiam poſſit ſubiīcē ſibi oīa. iiij.

ITaqꝫ frēs mei chariſſimi ⁊ deſideratiſſimi. gaudiū meum
et corona mea ſic ſtate ī dn̄o chariſſimi. Euchodiam rogo
et ſynticem deꝑcor. idip̄m ſapere in dn̄o. Etiam rogo ⁊ te ger-
mane cōpar. adiuua illas que mecū laborauerūt ī euāgelio cum

clemēte ⁊ ceteris adiutorib⁹ meis. quoꝝ nomina ſunt in libro vi
te. Gaudete in domio ſemper. iterum dico gaudete. Modeſtia ve
ſtra nota ſit omnib⁹ hominib⁹. Domin⁹ enim xpe eſt. Nihil ſol-
liciti ſitis. ſed ī omni oratione ⁊ obſecratiōe cum gratiaꝝ actiōe
petitiones veſtre innoteſcāt apud deum. Et pax dei que exuperat
omnem ſenſum. cuſtodiat corda veſtra ⁊ intelligētias veſtras ī
chriſto ihū. De cetero fratres quecūqꝫ ſunt vera. quecūqꝫ pudica
quecūqꝫ iuſta. quecūqꝫ ſancta. quecūqꝫ amabilia. quecūqꝫ bone fa
me. ſiqua virt⁹. ſiqua laus diſcipline. hec cogitate. que ⁊ didici-
ſtis ⁊ accepiſtis ⁊ audiſtis ⁊ vidiſtis ī me. Hec agite ⁊ deus pacꝭ
erit vobiſcum. Gauiſus ſum autem in domino vehemēter. quo
niam tādem aliquādo refloruiſtis ꝓ me ſentire. ſicut ⁊ ſentieba-
tis. Occupati autem eratis. Non quaſi ꝓpter penuriam dico.
Ego eñ didici ī qb⁹ ſum ſufficiens eē. Scio ⁊ humiliari. ſcio et
abūdare Ubiqꝫ ⁊ in omnib⁹ inſtitut⁹ ſum ⁊ ſatiari ⁊ eſurire ⁊ abū
dare ⁊ penuriam pati omnia poſſum ī eo qui me cōfortat. Uerū
tamen bene feciſtis. cōmunicātes tribulationi mee. Scitis aūt
et vos philippēſes. ꝙ in pricipio euāgelij. quando profect⁹ ſum
a macedonia. nulla mihi eccleſia cōmunicauit in ratōe dati ⁊ ac-
cepti. niſi vos ſoli quia ⁊ theſſalonicam ſemel ⁊ bis ī vſum mihi
miſiſtis. Nō quia quero datum. ſed requiro fructum abūdantē
in ratione veſtra. Habeo autem omnia ⁊ abundo Repletus ſum
acceptis ab epaphrodito que miſiſtis ī odorem ſuauitatis hoſti-
am acceptam placētem deo. De⁹ autem me⁹ impleat omne deſide
rium veſtꝝ ſm diuitias ſuas in gloria ī xpo ieſu. deo autē ⁊ pr̄i
noſtro gloria ī ſecula ſeculoꝝ amen. Salutate oēm ſanctum in
xpo ihū. Salutāt vos qui mecum ſunt frēs. Salutāt vos oēs
ſancti. maxime autem qui de ceſaris domo ſunt. Gratia dñi nr̄i
ieſu xpi cum ſpū veſtro amen.

¶ Explicit ep̄la pauli ad philippēſes. Incipit argumētum ī ep̄lam ad coloſſenſes.

Coloſſenſes ⁊ hi ſicut ⁊ laodicēſes ſunt aſiani. ⁊ ipi pūē
ti erāt a pſeudo ap̄lis Nec ad hos acceſſit ipſe ap̄ls. ſꝫ et
hos ꝑ ep̄lam corrigit. Audierāt eñ v̄bū ab archippo. q̄
et miſteriū in eos accepit. Ergo ap̄ls iā ligat⁹ ſcribit eis ab ephe
ſo ꝑ tythicū diaconē ⁊ oneſimū acolytū

¶ Explicit argumentum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Incipit epiſtola pauli ad coloſſenſes. Ca. p.

PAulus apoſtol⁹ ieſu xp̄i per volūtatem dei ⁊ thi
motheus frater. his q̇ ſunt coloſſis ſanctꝫ ⁊ fide
libus fratrib⁹ in xp̄o ieſu. Gratia vobis ⁊ pax a
deo patre noſtro. Grās agim⁹ deo patri dn̄i no-
ſtri ieſu xp̄i ſemꝑ ꝓ vobis orātes audiētes fidē
veſtram in xp̄o ieſu ⁊ dilectionem quam habe-
tis i ſanctos omnes ꝓpter ſpem que repoſita ē vob in celis. quā
audiſtis i verbo veritatis euāgelij quod ꝑuenit ad vos. ſicut ⁊ in
vniuerſo mūdo eſt ⁊ fructificat ⁊ creſcit. ſicut i vobis ex ea die q̄
audiſtis ⁊ cognouiſtis gratiam dei in veritate. ſicut didiciſtis ab
epaphra chariſſimo cōſeruo noſtro. qui eſt fidelis ꝓ vobis mini-
ſter xp̄i ieſu. Qui etiam manifeſtauit nobis dilectionem veſtraꝫ
i. i ſpū̄ Ideo ⁊ nos ex qua die audiuim⁹. nō ceſſam⁹ pro vobis orā
tes ⁊ poſtulātes. vt impleami agnitione volūtatis ei⁹ in omni ſa
piētia ⁊ ītellectu ſpiritali. vt ambuletis digne deo per omnia pla
cētes in omni tempore bono fructificātes ⁊ creſcētes in ſcīa dei.
in omni v̄tute cōfortati ſm̄ potētiam claritatis ei⁹. in omni pa-
tiētia ⁊ lōganimitate. cum gaudio grās agētes deo ⁊ patri. q̇ di
gnos nos fecit in partem ſortis ſanctoꝝ in lumīe. Qui eripuit
nos de poteſtate tenebrarum. ⁊ trāſtulit ī regnum filij dilcōnis
ſue. in quo habem⁹ redemptionem ⁊ remiſſionem peccatoꝝ Qui
eſt imago dei īuiſibilis ꝑmogenit⁹ omnis creature. qm̄ in ipſo cō
dita ſunt vniuerſa i celis ⁊ ī terra viſibilia ⁊ īuiſibilia Siue thro
ni ſiue dominatiōes ſiue pricipat⁹ ſiue poteſtates. omnia ꝑ ipm̄
et ī ipſo creata ſunt. Et ipe eſt an̄ omnes. ⁊ omnia ī ipſo ꝯſtant.
Et ipe caput corꝑis eccleſie. qui ē pricipium ꝑmogenit⁹ ex mor
tuis. vt ſit in omnib⁹ ipſe primatum tenēs. Quia ī ipſo compla
cuit omnem plenitudieꝫ īhabitare. ⁊ per eum recōciliari omnia
in ipſum. pacificās per ſanguinem crucis ei⁹. ſiue q̄ in terris ſi-
ue que ī celis ſunt. Et vos cū̄ eſſetis aliqn̄ alienati ⁊ inimici ſen
ſu in operib⁹ malis. nunc autem recōſiliati ī corpore carnis eius
per mortem exhibere vos ſanctos ⁊ immaculatos ⁊ irreꝑhenſibi
les coram ip̄o. ſi tamē permanetis ī fide fundati ⁊ ſtabiles ⁊ im-
mobiles a ſpe euāgelij quod audiſtis. quod predicatum eſt ī vni
uerſa creatura. que ſub celo eſt. cui⁹ factus ſum ego paul⁹ mini-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſter. qui nūc gaudeo in paſſionibꝰ pro vobis. ⁊ adimpleo ea que de
ſunt paſſionum chriſti in carne mea pro corpore eiꝰ quod eſt ec-
cleſia. Cuiꝰ factus ſum ego miniſter ſcd̄m diſpēſationē dei que da
ta eſt mihi ī vobis. vt impleam verbum dei myſterium quod ab-
ſcōditum fuit a ſeculis ⁊ generationibꝰ. nūc autem manifeſtum
eſt ſanctis eiꝰ. quibꝰ voluit deꝰ notas facere diuitias glorie ſacra
menti huiꝰ in gentibꝰ. quod eſt chriſtꝰ in vobis ſpes glorie. quē
nos annūciamꝰ corripientes omnem hominem ⁊ docētes in om
ni ſapiētia vt exhibeamꝰ omnem hominem perfectum in chriſto
ieſu. in quo laboro certādo ſcd̄m operationem eiꝰ. quam operat̄
in me in virtute. Ca. ij.

Volo eñ vos ſcire qualem ſollicitudinem habeam pro vob̄
et ꝓ his qui ſunt laodicie. ⁊ quicūq̄ nō viderūt faciem me
am ī carne. vt ↄſolent̄ corda ipoꝝ inſtructi ī charitate. ⁊ in om-
nes diuitias plenitudis intellectꝰ in agnitiōe myſterij dei patris
et ihū xp̄i. ī quo ſunt omnes theſauri ſapie ⁊ ſcie abſcōditi. Hoc
autem dico vt nemo vos decipiat ī ſublimitate ſmonum. Nam
⁊ ſi corpore abſens ſum. ſed ſpū vobiſcum ſum gaudēs ⁊ videns
ordinem veſtrum ⁊ firmamētum eiꝰ que ī xp̄o eſt fidei veſtre Si
cut ergo accepiſtis ihūm xp̄m dn̄m noſtrum. ī ip̄o ambulate. ra
dicati ⁊ ſupedificati ī ip̄o ⁊ cōfirmati ī fide. ſicut ⁊ didiciſtis abū
dātes in illo in gratiarum actiōe Videte ne quis vos decipiat ꝑ
phiam ⁊ inanem fallaciam ſm traditionem hominum. ſm elem
ta mūdi ⁊ nō ſm xp̄m. Quia ī ip̄o ihabitat omnis plenitudo di-
uinitatis corporaliter. ⁊ eſtis ī illo repleti. qui eſt caput omnis pri
cipatꝰ ⁊ poteſtatis In quo ⁊ circumciſi eſtis circumciſiōe nō ma
nufacta ī expoliatiōe corporis carnis. ſed ī circumciſiōe xp̄i cōſe
pulti ei ī baptiſmo. in quo ⁊ reſurrexiſtis per fidem operatōis dei
qui ſuſcitauit illum a mortuis. Et vos cum mortui eſſetis in de
lictis ⁊ preputio carnis veſtre. cōuiuificauit cum illo donās vo-
bis omnia delicta. delens quod aduerſus nos erat cirographum
decreti. quod erat cōtrarium nob̄ Et ip̄m tulit de medio affigēs
illud cruci. ⁊ expoliās ꝑncipatꝰ ⁊ poteſtates traduxit. ↄfidenter.
palam triumphās illos ī ſeip̄o Nemo ergo vos iudicet ī cibo aut
in potu aut ī parte diei feſti aut neomenie aut ſabbatoꝝ que ſunt
vmbra futuroꝝ. corpꝰ autē xp̄i Nemo vos ſeducat volēs ī humili
tate ⁊ religiōe angeloꝝ. que nō vidit. ambulās fruſtra īflatꝰ ſen-
ſu carnis ſue. ⁊ nō tenēs caput. ex quo totum corpꝰ per nexꝰ ⁊ cō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

iunctiōes ſummiſtratum ⁊ cōſtructum creſcit ī augmētum dei.
Si ergo mortui eſtis cum xpō ab elemētis huiꝰ mūdi. q̄d adhuc
tanq̄ʒ viuētes mūdo decernitis? Ne tetigeritꝭ neq̄ʒ guſtaueritꝭ ne
q̄ʒ cōtractaueritꝭ. q̄ ſunt oīa ī īteritu ipō vſu ſm ꝑcepta ⁊ doctri
nas hoīm que ſunt rōem q̇dem hn̄tia ſapie ī ſuꝑſtitōe ⁊ huīlitate
et nō ad parcēdū corpi. nō in hōre aliq̄ ad ſaturitatē carnis iij
IGit ſi cōſurrexiſtis cum xpō. q̄ ſurſum ſunt q̄rite vbi xpūs
eſt ī dextera dei ſedens. q̄ ſurſum ſunt ſapite. nō que ſuꝑ ter
ram. Mortui em̄ eſtis ⁊ vita veſtra abſcōdita eſt cum xpō ī deo.
cum autem xp̄s apparuerit vita veſtra. tunc ⁊ vos apparebitꝭ cū
ipō ī gloria. Mortificate ergo membra veſtra. q̄ ſunt ſuꝑ terraʒ
fornicationē imundiciā libidinē ꝯcupiaʒ malā ⁊ auariciā. q̄ eſt
ſimulacroꝝ ſuitꝰ. ꝓpter q̄ veīt ira dei ſuꝑ filios īcredulitatꝭ. in
quibꝰ ambulaſtis aliq̄n cū viueretis ī ill'. Nūc autem deponite ⁊
vos oīa iram īdignationē maliciā blaſphemiā turpē ſmonem de
ore veſtro. Nolite mētiri iuicem. expoliantes vos veterē hoīem
cum actibꝰ ſuis. ⁊ īduētes nouū eum. q̄ renouat in agnitōem dei
ſm imaginē eꝰ qui creauit eum. vbi nō eſt gētil' ⁊ iudeꝰ. circum
ciſio ⁊ ꝑpuciū barbarꝰ ⁊ ſcytha ſuꝰ ⁊ liber. ſed oīa ⁊ ī oībꝰ xpūs.
Induite vos ergo ſicut elci dei ſci ⁊ dilecti viſcera mie. benigni
tatem. huīlitatem. modeſtiam. patiam ſupportātes iuicem ⁊ do
nātes vobiſmetipſ. ſi q̇s aduerſus aliquem hʒ q̄relā. ſicut ⁊ dn̄s
donauit vob' ita ⁊ vos. Suꝑ oīa autem hec charitatem habete.
qđ eſt vinculū ꝑfectōis. ⁊ pax xpi exultet ī cordibꝰ veſtris. ī qua
vocati eſtis ī vno corpe. ⁊ grati eſtote. Verbum xpi habitet ī vo
bis abūdant in oī ſapia docētes ⁊ cōmonētes voſmetipos ī pſal
mis. hymnis. ⁊ cāticis ſpiritalibꝰ in gr̄a cantātes ī cordibꝰ vr̄is
deo. Omne quodcunq̄ʒ facitꝭ in verbo aut ī opere oīa ī nomie do
mi nrī iħu xpi. grās agentes deo ⁊ pr̄i per ipm Mulieres ſubdi
ti eſtote viris. ſicut oportet ī domio. Viri diligite vxores vr̄as.
et nolite amari eſſe ad illas. Filij obedite parentibꝰ ꝑ oīa. hoc em̄
placitum eſt ī dn̄o. Patres nolite ad īdignatōem ꝓuocare fili
os veſtros. vt nō puſillo aīo fiant. Serui obedite per oīa dn̄is
carnalibꝰ. nō vt ad oculū ſuiētes q̄ſi homibꝰ placētes. ſed ī ſim
plicitate cordis timētes dn̄m. Quodcūq̄ʒ facitꝭ ex aīo operami
ſicut dn̄o ⁊ nō homībꝰ. ſciētes quod a dn̄o accipietꝭ retributōem
hēditatꝭ Dn̄o xpō ſuite. Qui em̄ iiuriā facit. recipiet id qđ ini
que geſſit. Et nō eſt ꝑſonaꝝ acceptio apud deū Ca. iiij.

DOmini quod iuſtum eſt ⁊ equũ ſeruis preſtate. ſciẽtes quo
niam ⁊ vos dominum habetis in celo. Orationi inſtate vi
gilantes in ea gratiarum actiõe orantes ſimul ⁊ pro nobis. vt de
us aperiat nobis oſtium ſermonis ad loquẽdum myſterium xpi
propter quod etiam vinct⁹ ſum. vt manifeſtem illud ita vt opor
tet me loqui. In ſapiẽtia ambulate ad eos qui foris ſunt. temp⁹
redimentes. Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit cõditus. vt
ſciatis quomodo oporteat vos vnicuiqꝫ reſpõdere Que circa me
ſunt. omnia vobis nota faciet tythic⁹ chariſſimus frater ⁊ fide/
lis miniſter ⁊ conſeru⁹ in domino. quẽ miſi ad vos ad hoc ipſum
vt cognoſcat que circa vos ſunt. ⁊ conſoletur corda veſtra cum
oneſimo chariſſimo ⁊ fideli fratre qui ex vobis eſt qui omnia que
hic agũtur nota facient vobis. Salutat vos ariſtarchus cõcap/
tiu⁹ meus ⁊ marcus conſobrin⁹ barnabe: de quo accepiſtis man/
data. Si venerit ad vos ſuſcipite illum. Et ieſus qui dicitur iu
ſtus. qui ſunt ex circumciſiõe. hi ſoli ſunt adiutores mei ĩ regno
dei. qui mihi fuerunt ſolatio. Salutat vos epaphras. qui ex vo
bis eſt ſeruus chriſti ihu. ſemper ſollicitus pro vobis in oratio/
nib⁹. vt ſtetis perfecti ⁊ pleni in omni volũtate dei. Teſtimoni/
um enim illi perhibeo. q̄ habet multum laborem pro vobis et ꝓ
his qui ſunt laodicie ⁊ qui hierapoli. Salutat vos lucas medi/
cus chariſſimus ⁊ demas. Salutate fratres qui ſunt laodicie ⁊
nympham. ⁊ que in domo ei⁹ eſt eccleſiam. Et cum lecta fuerit
apud vos epiſtola hec. facite vt ⁊ in laodicẽſium eccleſia legatur
et ea que laodicẽſium eſt. vobis legatur. Et dicite archippo. Ui
de miniſterium quod accepiſti in domino. vt illud impleas. Sa
lutatio mea manu pauli. Memores eſtote vinculorum meorũ.
Gratia dñi noſtri ihu xpi vobiſcum amen

¶ Explicit epiſtola pauli ad coloſſenſes Inci-
pit argumẽtũ ĩ epłam ad theſſalonicẽſes ꝑmã

THeſſalonicenſes ſunt macedones qui accepto ꝟbo verita
tis aſtiterũt ĩ fide. etiã in ꝑſecutiõe ciuiũ ſuoꝝ Preterea
nec receperũt falſos apl'os. nec ea q̄ a falſis apl'is dicebã
tur. Hos collaudat apoſtol⁹ ſcribẽs eis ab athenis per tithicum
diaconẽ ⁊ oneſimũ acolitum.

¶ Explicit argumentum.

¶ Ad theſſalonicẽſes ꝑma

¶ Incipit Epiſtola Pauli ad theſſalonicen-ſes prima. Caplm̄ primum.

PAulus ⁊ Siluanus ⁊ Tymotheꝰ eccleſie theſ
ſalonicenſiū ī deo pr̄e noſtro ⁊ dn̄o ieſu xp̄o gr̄a
vobis ⁊ pax. Gr̄as agimꝰ deo ſemper pro oībꝰ
vobis: memoriā veſtri facientes in oratōibꝰ no
ſtris ſine int̄miſſione memores opis fidei vr̄e.
⁊ laboris ⁊ charitatꝭ ⁊ ſuſtinētie ſpei dn̄i noſtri
Jeſu xp̄i an̄ deū prēm nr̄m. Sciētes fr̄es dilecti a deo dilectōem
veſtrā. qꝛ euāgeliū noſtrū nō fuit ad vos in ſmōe tm̄. ſꝫ in ꝟtu-
te ⁊ in ſpū ſancto ⁊ ī plenitudine multa ſicut ſcitis quales fueri-
mus in voƀ propt̄ vos. Et vos imitatores nr̄i facti eſtis ⁊ dn̄i.
excipiētes verbū in tribulatōe multa cū gaudio ſpūs ſancti. Ita
vt facti ſitis forma oībꝰ credentibꝰ in macedonia ⁊ in achaia. A
vobis em̄ diffamatꝰ eſt ſmo dn̄i nō ſolū in macedonia ⁊ ī achaia.
ſed in oī loco fides veſtra q̄ eſt ad deū: ꝑfecta eſt ita vt non ſit noƀ
neceſſe quicq̄ꝫ loqui. Ipi em̄ de vobis annūciant qualē introituꝫ
habuerimus ad vos. ⁊ q̄uo ꝯuerſi eſtis ad deū a ſimulacris ſuire
deo viuo ⁊ vero ⁊ expectare filiū eiꝰ de celis quē ſuſcitauit ex mor
tuis ieſum q̄ eripuit nos ab ira vētura. ij.
NAm ⁊ ipi ſcitis fr̄es introitū noſtrū ad vos. qꝛ non inanis
fuit. ſed an̄ paſſi ⁊ ꝯtumelijs affecti ſicut ſcitꝭ in philippis
fiduciā habuimꝰ in deo nr̄o loq̇ ad vos euāgeliū dei ī multa ſolici
tudine. Exhortatio em̄ noſtra nō de errore neqꝫ de immundicia.
neqꝫ in dolo. ſed ſicut probati ſumꝰ a deo vt crederet̄ noƀ euāgeli
um ita loq̇mur. non q̄ſi hoibus placentes. ſꝫ deo q̇ probat corda
noſtra. Neqꝫ em̄ aliq̄n fuimꝰ in ſmone adulatōis ſicut ſcitis. ne
qꝫ in occaſione auaricie deus teſtis eſt. nec querētes ab hoibꝰ glo-
riam. neqꝫ a vobis neqꝫ ab alijs cuꝫ poſſemꝰ voƀ oneri eſſe vt xp̄i
apl̄i. Sꝫ facti ſumꝰ paruuli in medio veſtrū tanq̄ꝫ ſi nutrix foue
at filios ſuos. ita deſiderātes vos cupide volebamꝰ tradere voƀ nō
ſolū euangeliū dei ſꝫ etiā aīmas noſtras. q̄m cariſſimi nobis facti
eſtis. Mēores em̄ facti eſtis fr̄es laboris noſtri ⁊ fatigatiōis. no
cte ⁊ die operantes. ne quē veſtrū grauaremꝰ. Predicauimus in
voƀ euāgeliū dei. Uos teſtes eſtꝭ ⁊ deꝰ. q̄ꝫ ſancte ⁊ iuſte ⁊ ſine q̄-
rela voƀ q̇ crediſtis affuimꝰ ſicut ſcitis. qualiter vnūquēqꝫ ve

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſtrū. ſicut pater filios ſuos depcantes vos ⁊ ꝯſolantes teſtificati
ſum⁹. vt ambularetis digne deo q̇ vocauit vos in ſuum regnū ⁊
gloriā. Ideo ⁊ nos grās agim⁹ deo ſine intmiſſione. qm̄ cū acce-
piſſetis a nobis verbū audit⁹ dei. accepiſtis illud nō vt verbū ho-
minū. ſ ⁊ ſicut eſt vere ꝟbū dei q̇ opat in vob̄ q̇ credidiſtis Uos
em̄ imitatores facti eſtis frēs eccliaꝝ dei que ſunt in iudea in xpo
ieſu. q: eadē paſſi eſtis ⁊ vos a ꝯtribulib⁹ vr̄is ſicut ⁊ ipi a iude-
is q̇ ⁊ dn̄m occiderūt ieſum ⁊ prophetas ⁊ nos pſecuti ſunt ⁊ do
nō placent ⁊ oīb⁹ hoīb⁹ aduerſant phibentes nos gētib⁹ loq̇. vt
ſalue fiant. vt impleant peccata ſua ſemp. Peruenit em̄ ira dei
ſup illos vſq in finē. Nos aūt frēs deſolati a vobis ad tempus
ore aſpectu nō corde. abundanti⁹ feſtinaui⁹ faciē veſtrā videre cū
multo deſiderio. qm̄ volum⁹ venire ad vos ego q̇dē paulus ⁊ ſel
⁊ iteꝝ. ſed impediuit nos ſathanas. Que eſt em̄ noſtra ſpes aut
gaudiū aut corona glorie: Nonne vos an̄ dn̄m nr̄m ieſum xpm
eſtis i aduētu ei⁹: Uos em̄ eſtis gloria noſtra ⁊ gaudiū. iij

PRopter qđ nō ſuſtinētes ampli⁹ placuit nobis remanere
athenis ſolis. ⁊ miſim⁹ tymotheū frēm noſtrū ⁊ miniſtrū
dei in euāgelio xpi. ad ꝯfirmādos vos ⁊ exhortādos p fide vr̄a.
vt nemo moueat in tribulatōib⁹ iſt. Ipſi em̄ ſcitis. ꝙ in hoc po-
ſiti ſum⁹ Nam ⁊ cū apud vos eſſem⁹ p̄dicabam⁹ vobis paſſuros
nos tribulatōes. ſicut ⁊ factū eſt ⁊ ſcitis Propterea ⁊ ego ampli-
us nō ſuſtinēs. miſi ad cognoſcendā fidē vr̄am. ne forte tēptaue-
rit vos is q̇ tēptat: ⁊ inanis fiat labor noſter. Nūc aūt veniente
tymotheo ad nos a vobis ⁊ annūciante nobis fidē ⁊ charitatem
veſtrā. ⁊ q: memoriā nr̄i habetis bonā ſemp deſiderātes nos vi-
dere. ſicut ⁊ nos q vos. ideo ꝯſolati ſum⁹ frēs in vobis. in om-
ni neceſſitate ⁊ tribulatōe noſtra p fidē veſtrā. qm̄ nūc viuimus
ſi vos ſtatis in dn̄o. Quā em̄ grāꝝ actionē poſſum⁹ deo retribue-
re pro vobis in omi gaudio. q̇ gaudem⁹ propt vos an̄ deū noſtrū
nocte ac die abūdāti⁹ orātes. vt videam⁹ faciē veſtrā ⁊ cōpleam⁹
ea que deſunt fidei veſtre: Ipe aūt de⁹ ⁊ pater noſter ⁊ dn̄s Ieſus
xpūs dirigit viā noſtrā ad vos. Uos aūt dn̄s multiplicet ⁊ abū-
dare faciat charitatē veſtrā in inuicē ⁊ in omīs. quēadmodum ⁊
nos in vobis ad ꝯfirmanda corda veſtra ſine querela in ſcītate
ante deum ⁊ patrē noſtrū in aduentu dn̄i noſtri ieſu xpi cum oī-
bus ſanctis eius Amen. Ca. iiij

DE cetero ergo frēs rogam⁹ vos ⁊ obſecramus in dn̄o ieſu.

vt quēadmodū accepiſtis a nobis. q̄o oporteat vos ambulare ꝛ
placere deo. ſic ꝛ ambuletis. vt abundetis magis. Scitis enim
que precepta dederim vobis per dominū Jeſum. Hec eſt autē vo
luntas dei ſanctificatio veſtra. vt abſtineatis vos a fornicatione
vt ſciat vnuſquiſqꝫ veſtrū vas ſuū poſſidere in ſanctificatione et
honore. non in paſſione deſiderij. ſicut ꝛ gentes qui ignorant deū
Et ne quis ſupergrediatur. neqꝫ circumueniat in negocio frēm
ſuum. quoniā vindex eſt dominus de his omnibus ſicut predixi/
mus vobis ꝛ teſtificati ſumus. Non enim vocauit nos deus in
immundiciā. ſed in ſanctificationem. Itaqꝫ qui hec ſpernit. nō
hominem ſpernit ſed deum. qui etiam dedit ſpiritum ſanctum ī
nobis. De charitate autem fraternitatis non neceſſe habuimus
ſcribere vobis. Ipſi enim vos a deo didiciſtis. vt diligatis inui/
cem. Etenim illud facitis in omnes fratres. in vniuerſa mace/
donia Rogamus autem vos fratres. vt abundetis magis ꝛ ope
ram detis. vt quieti ſitis. ꝛ vt veſtrum negocium agatis. vt ope
ramini manibus veſtris. ſicut precepimus vobis. ꝛ vt honeſte
ambuletis ad eos qui foris ſunt. et nullius aliquid deſideretis.
Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus. vt nō
contriſtemini ſicut ꝛ ceteri qui ſpem non habent. Si enim cre/
dimus q̄ Jeſus mortuus eſt ꝛ reſurrexit. ita ꝛ deus eos qui dor/
mierunt per ieſum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus ī
verbo domini. quia nos qui viuimus qui reſidui ſumus in aduē
tu domini. non preueniemus eos qui dormierunt. Quoniā ipſe
dominus in iuſſu ꝛ in voce archangeli ꝛ in tuba dei deſcendet de
celo. ꝛ mortui qui in xp̄o ſunt reſurgent primi. Deinde nos qui
viuimus qui relinquimur. ſimul rapiemur cum illis in nubibus
obuiam xp̄o in aera. ꝛ ſic ſemper cum domino erimus. Itaqꝫ cō/
ſolamini inuicē in verbis iſtis. Ca. v.

TEmporibus autem ꝛ momentis fratres non indigetis vt
ſcribamus vobis. Ipſi enim diligenter ſcitis. quia dies do
mini ſicut fur in nocte ita veniet. Cū eñ dixerit pax ꝛ ſecuritas.
tunc repentinus eis ſuperueniet interitus. ſicut dolor in vtero
habentis: ꝛ non effugiēt Uos autē fratres non eſtis in tenebris
vt vos dies illa tanqꝫ fur comprehendat. Om̄es enim vos filij
lucis eſtis. ꝛ filij diei. Non ſumus noctis neqꝫ tenebrarꝫ Igitur
non dormiamus ſicut ꝛ ceteri. ſed vigilemus ꝛ ſobrij ſimus.
Qui eñ dormiūt. nocte dormiūt. ꝛ q̄ ebrij ſūt nocte ebrij ſūt. nos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

autẽ qui diei ſumus ſobrij ſumus induti loricam fidei ⁊ charita
tis ⁊ galeã ſpẽ ſalutis. qm̃ nõ poſuit nos deꝰ in irã. ſꝫ in acq̇ſitio
nem ſalutis ꝑ dñm noſtrũ ieſum xp̃m q̇ mortuꝰ eſt ꝓ nob. vt ſi
ne vigilemꝰ ſiue dormiamꝰ ſil' cũ illo viuamꝰ. Propt̃ qđ ꝯſola
mini inuicẽ. ⁊ edificate alterutrũ ſicut ⁊ facitis. Rogamꝰ autẽ
vos frẽs. vt noueritis eos q̇ laborãt int̃ vos ⁊ p̄ſunt vob in dño
⁊ monẽt vos. vt habeatꝭ illos abũdantiꝰ in charitate propt̃ opꝰ
illoꝝ ⁊ pacẽ habere cũ eis. Rogamꝰ aũt vos frẽs. corripite inq̇e
tos. ꝯſolami puſillamines. ſuſcipite infirmos. paciẽtes eſtote ad
oĩs. Uidete ne quis malũ pro malo alicui reddat. ſed ſemꝑ qđ
bonũ eſt ſectami in inuicẽ ⁊ in oĩs. Semꝑ gaudete. ſine int̃miſ
ſione orate. in oĩbꝰ grãs agite. Hec ẽ eĩ volũtas dei in xp̃o ieſu i
oĩbꝰ vob. Sp̃m nolite extinguere. prophetias nolite ſpernere.
Oĩa aũt ꝓbate. qđ bonũ eſt tenete. ab oĩ ſpecie mala abſtine
te vos. Ipe ãt deꝰ pacꝭ ſanctificet vos ꝑ oĩa. vt integer ſpũs vr̃.
⁊ aĩa ⁊ corpꝰ ſine querela in aduẽtu dñi nr̃i ieſu xp̃i ſuet̃. Fidel' ẽ
deꝰ q̇ vocauit vos q̇ etiã faciet. Frẽs orate pro nobis. Salutate
frẽs oĩs in oſculo ſancto. Adiuro vos ꝑ dñm vt legat̃ epiſtola
hec oĩbꝰ ſctis fribꝰ. Gr̃a dñi nr̃i ieſu xp̃i vobiſcũ Amen

Explicit ep̃la pauli ad theſſalonicẽſes p̃ma
Incipit argumentũ in ep̃lam ſcđam.

AD theſſalonicẽſes ſcđam ſcribit ep̃lam ap̃lus. ⁊ notũ facit
eis de tp̃ibꝰ nouiſſimis ⁊ de aduerſarij deiectõe. ſcribit hãc
epiſtolã ab athenis ꝑ Titũ diaconẽ ⁊ oneſimũ acolytum

Explicit argumentũ Incipit ep̃la pau
li ad theſſalonicẽſes ſcđa. Capitulũ primũ

PAulus ⁊ Siluanus ⁊ Tymotheus eccl'ie theſ
ſalonicenſiũ in deo p̄re nr̃o ⁊ dño ieſu xp̃o. Gra
tia vobis ⁊ pax a đo patre noſtro ⁊ dño ieſu xp̃o.
Grãs agere debemꝰ ſemꝑ deo ꝓ vob frẽs ita vt
dignũ ẽ. qm̃ ſupcreſcit fides vr̃a. ⁊ abũdat cha
ritas vniuſcuiuſqꝫ vr̃m in inuicẽ. ita vt nos ipſi
in vob gl'iemur in eccl'ijs pro paciẽtia vr̃ã. ⁊ in fide ⁊ in oĩbꝰ ꝑſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

cutionibꝰ v̄ris ⁊ tribulatōibꝰ quas ſuſtinet̾ in exemplū iuſti iudicij dei. vt digne habeami̅ in regno dei. ꝓ quo ⁊ patimi̅. ſi tn̄ iuſtū eſt apd̓ deū retribuere retributionē his q̄ vos tribulāt. ⁊ vob̄ q̄ tribulami̅ requiē nobiſcū in reuelatōe dn̄i Jeſu de celo cū angelis ꝟtut̾ eiꝰ in flāma ignis dant̾ vindictā his. q̄ nō nouerūt deū ⁊ q̄ nō obediūt euāgelio dn̄i noſtri Jeſu xp̄i. Qui penas dabūt in interitu eternas a facie dn̄i ⁊ a gl'ia virtut̾ eiꝰ. cū venerit gl'ificari in ſctis ſuis ⁊ admirabilis fieri in om̄ibꝰ q̄ crediderunt. quia creditū eſt teſtimoniū noſtrū ſuꝑ vos in die illo. In quo etiā oramus ſemꝑ pro vobis. vt dignetur vos vocatōe ſua vocare deus ⁊ impleat oēm volūtatē bonitatis ſue. ⁊ opꝰ fidei in ꝟtute. vt clarificet nomē dn̄i nr̄i ieſu xp̄i in vobis ⁊ vos in illo. ſm grām dei nr̄i ⁊ dn̄i ieſu xp̄i

Ca. ij.

ROgamꝰ aūt vos frēs ꝑ aduentū dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. ⁊ noſtre ꝯgregatōis in ipm̄. vt nō cito moueami̅ a vr̄o ſenſu. neq̄ terreami̅ neq̄ ꝑ ſpm̄ neq̄ ꝑ ſermonē neq̄ ꝑ ep̄l'am tanq̄ ꝑ nos miſſam. q̄ſi inſtet dies dn̄i. Ne q̄s vos ſeducat vllo modo. Qm̄ niſi venerit diſceſſio primū. ⁊ reuelatꝰ fuerit hō peccati filiꝰ ꝑditōis q̄ aduerſatur ⁊ extollit̾ ſupra om̄e qd̓ d̓r deꝰ. aut qd̓ colitur ita vt in templo dei ſedeat. oſtēdēs ſe tanq̄ ſit deꝰ. Non retinet̾ q̄ cū adhuc eſſem apud vos. hec dicebā vobis. Et nūc quid detineat ſcitis. vt reueletur in ſuo tp̄e. Nā myſteriū iā oꝑatur iniq̄tatis tantum. vt qui tenet nunc teneat. donec de medio fiat. Et nunc reuelabitur ille iniquus. quem dominus Jeſus interficiet ſpiritu oris ſui. ⁊ deſtruet illuſtratione aduentus ſui eum cuiꝰ eſt aduentus ſcđm operationem Sathane in omni virtute ⁊ ſignis ⁊ prodigijs mendacibus. ⁊ in omni ſeductione iniquitatis hijs qui pereunt. eo q̄ charitatem veritais non receperunt. vt ſalui fierent. Ideo mittit illis deus operationē erroris. vt credāt mendacio. vt iudicentur oēs qui nō crediderunt veritati. ſed conſenſerunt iniquitati. Nos autem debemus gratias agere deo ſemꝑ pro vobis fratres dilecti a deo. q̄ elegerit nos deus primicias in ſalutem in ſanctificatione ſpiritus ⁊ in fide veritatis. in qua ⁊ vocauit vos per euangeliū noſtrum in acquiſitione glorie domini noſtri Jeſu xp̄i. Itaq̄ fratres ſtate ⁊ tenete traditiones quas didiciſtis ſiue per ſermonem ſiue per epiſtolam noſtram. Ipſe autem dominus noſter Jeſus xp̄us ⁊ deus ⁊ pater noſter. qui dilexit nos ⁊ dedit conſolationem eternam. ⁊ ſpem bonam in gracia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

exhortetur corda veſtra ⁊ confirmet in omnit opere ⁊ ſermone
bono. Capitulū. iij.

DE cetero fratres orate pro nobis. vt ſmo dei currat ⁊ cla
rificet ſicut ⁊ apud vos. ⁊ vt liberemur ab importunis et
malis hoib⁹. Nō em̄ omniū eſt fides. Fidelis aūt dn̄s eſt qui cō
firmabit vos ⁊ cuſtodiet a malo. Confidimus autem de vobis
fratres in domino. quoniā quecunqꝫ precepimus ⁊ facitis ⁊ fa-
cietis. Dominus autem dirigat corda veſtra in charitate dei et
paciencia xp̄i. Denunciamus autem vobis fratres in nomine do-
mini noſtri Jeſu chriſti. vt ſubtrahatis vos ab omni fratre am-
bulāte inordinate et non ſcđm traditionem quam acceperunt a
nobis. Ipſi enim ſcitis quemadmodum oporteat imitari nos.
quoniam non inquieti fuimus inter vos. neqꝫ gratis panē man
ducauimus ab aliquo. ſed in labore ⁊ fatigatione nocte ⁊ die am
rantes. ne quem veſtrum grauaremus. Non quaſi non habueri
mus poteſtatem. ſed vt noſmetipſos formaꝫ daremus vobis ad
imitandum nos. Nam ⁊ cum eſſemus apud vos. denunciaba-
mus vobis. quoniam ſi quis non vult operari. nec manducet.
Audiuimus enim īter vos quaſdam ambulare inquiete nihil o-
perantes. ſed curioſe agentes His autem qui eiuſmodi ſunt de-
nunciamus ⁊ obſecramus in domino Jeſu xp̄o. vt cum ſilencio
operantes ſuum panem manducent. Uos autem fratres nolii-
te deficere bene facientes. Qꝫ ſi quis obedierit verbo noſtro per
epiſtolam. hunc notate. ⁊ miſceamini cum illo. vt confundatur
Et nolite quaſi inimicum exiſtimate. ſed corripite vt fratrem.
Ipſe autem deus pacis det vobis paceꝫ ſempiternam in omni lo-
co. Dominus ſit cum omnibus vobis. Salutatio mea manu
pauli. quod eſt ſignum in omni epiſtola. Ita ſcribo. Gratia do-
mini noſtri Jeſu xp̄i cum omnibus vobis. Amen.

¶ Explicit Epiſtola Pauli
ad theſſalonicenſes ſecūda
¶ Incipit argumentū in epi
ſtolam ad Tymotheū pͥma.

TImotheū iſtruit ⁊ docet de ordiatōe ep̄at⁹ ⁊ diaconij ⁊ oēs
eccl'iaſtice diſciplie. ſcribēs ei a loadicia p tichicū diaconē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

¶ Incipit epiſtola Pauli ad Tymotheum prima. Capitulum primum.

PAulus apoſtolus Jeſu xp̄i ſm̄ imꝑiū dei ſalua
toris nr̄i ⁊ xp̄i ieſu ſpei nr̄e tymotheo dilecto fi
lio in fide. Gr̄a ⁊ miſcdia ⁊ pax a deo pr̄e ⁊ xp̄o
ieſu dn̄o nr̄o Sicͭ rogaui te vt remaneres ephe
ſi cū irem in macedoniā. vt denūciares q̇buſdaȝ
ne aliter docerēt. neqȝ intenderēt fabul' ⁊ genea
logijs intmiatꝫ. q̄ q̄ſtiōes p̄ſtāt magꝫ qȝ edificationē dei. q̄ ē in fi
de. Finis aūt p̄cepti ē charitas de corde puro ⁊ ꝯſcīa bona ⁊ fide n̄
ficta. A q̇buſdā q̄dā aberrātes ꝯuerſi ſunt in vaniloquiū. volen
tes eſſe legꝫ doctores nō intelligētes. neqȝ q̄ loquūtur. neqȝ de q̇
bus affirmāt. Scim⁹ aūt qꝛ bona ē lex. ſi q̇s ea legittime vtatur
ſciētes hoc. qꝛ lex iuſto nō ē poſita. ſȝ iniuſtꝫ ⁊ nō ſubditꝫ ipijs ⁊
pctōrib⁹ ſceleratis ⁊ ꝯtamiatꝫ patricidis ⁊ mr̄icidis homicidis
⁊ fornicarijs maſculoꝝ ꝯcubitorib⁹ plagiarijs mēdacib⁹ et ꝑiurꝫ
⁊ ſi q̇d aliđ ſane doctrie aduerſat. q̄ ē ſm̄ euāgeliū glie bti dei. qđ
creditū ē mihi. Grās ago ei. q̄ me ꝯfortauit in xp̄o ieſu dn̄o nr̄o
qꝛ fidelē me exiſtiauit ponēs in miſterio. Qui p̄ꝰs blaſphemus
fui ⁊ pſecutor ⁊ ꝯtumelioſus. ſȝ miaȝ dei ꝯſecut⁹ ſum. qꝛ igno
rās feci in incredulitate. Supabūdauit āt gr̄a dn̄i nr̄i cū fide et
dilectione que eſt in chriſto Jeſu. Fidelis ſermo ⁊ omni acceptio
ne dignus. quia Jeſus chriſtus venit in hunc mundum peccato
res ſaluos facere. quorum primus ego ſum. Sed ideo miſericor
diam conſecutus ſum. vt in me primo oſtenderet chriſtus Jeſus
omnem patientiam ad infirmationeȝ eorū qui credituri ſunt illi
in vitam eternam. Regi autem ſeculorum inmortali inuiſibili
ſoli deo honor ⁊ gloria in ſecula ſeculorum Amen. Hoc precep
tū ꝯmēdo tibi fili Tymothee ſm̄ p̄cedētes in te ꝓphetias. vt mi
lites i ill' bonā militiā hn̄s fidē ⁊ bonā ꝯſciam. quaȝ q̇dem repel
lentes circa fidem naufragauerunt. ex quibus eſt hymneus ⁊ ale
xander. quos tradidi ſathane. vt diſcant non blaſphemare

Capitulum. ij.

OBſecro igitur primū omniū fieri obſecrationes orationes
poſtulationes gratiarum actiones pro omnibus homi
nibus. pro regib⁹. ⁊ pro oīb⁹ qui in ſublimitate ꝯſtituti ſunt. vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quietā ꝛ trāquillā vitā agamꝰ in omī pietate ꝛ caſtitate. Hoc eñ
bonū eſt ꝛ acceptū corā ſaluatore nr̄o dn̄o. q̇ oēs homīes vult ſal
uos fieri. ꝛ ad agnitōez ỽitatꝭ venire. Unꝰ eñ deꝰ. vnꝰ ꝛ media
tor dei ꝛ hoīm hō xp̄us ieſus. q̇ dedit redēptōez ſemetipm̄ ꝑ oībꝰ
Cuiꝰ teſtimoniū tpibꝰ ſuis ꝯfirmatū eſt. in quo poſitꝰ ſum ego p̄
dicator ꝛ aplus. Ueritatē dico. nō mētior. doctor gētiuꝫ in fide
ꝛ ỽitate. Uolo ergo viros orare in omī loco leuātes puras ma-
nus ſine ira ꝛ diſceptatōe. Silr̄ ꝛ mlīeres in habitu ornato cuꝫ
verecūdia ꝛ ſobrietate ornātes ſe. ꝛ nō in tortis crinibꝰ aut auro
aut margaritis vl' veſte p̄cioſa. ſꝫ qꝛ decet mulieres ꝓmittētes
pietatē ꝑ opa bona. Mulier in ſilencio diſcat cū omī ſubiectiōe
Docere aūt mulieri nō ꝑmitto neqꝫ dn̄ari in virū. ſꝫ eſſe in ſilen
tio. Adam eñ p̄mus formatꝰ eſt. deinde Eua ꝛ Adam nō eſt ſe-
ductꝰ. mulier aūt ſeducta in p̄uaricatōe fuit. Saluabit autē per
filioꝝ generatōez: ſi permanſerit in fide in dilectione ꝛ ſanctifica
tione cū ſobrietate. Ca. iij.

Fidelis ſermo. Si q̇s epiſcopatū deſiderat bonū opus deſide
rat. Oportet aūt epiſcopū irrep̄henſibilē eſſe vniꝰ vxoris
virū ſobriū ornatū prudentē pudicū hoſpitalē doctorē nō vino-
lentū nō ꝑcuſſorē ſed modeſtū. nō litigioſum nō cupidū. ſed ſue
domui bn̄ p̄poſitū. filios habentē ſubditos cū omī caſtitate. Si
aūt domui ſue preeſſe neſcit. qūo eccl'ie dei diligentiam habebit:
Nonne ophitum in ſuperbiam elatus in iudicium . incidat
diaboli. Oportet autem ꝛ illum teſtimoniū habere bonū ab his
qui foris ſunt. vt non in opprobriū incidat ꝛ in laqueū diaboli:
Diacones ſimiliter pudicos non bilingues. nō multo vino dedi
tos nō turpe lucrū ſectantes myſteriū fidei in conſciencia pura.
Et hi autē ꝓbentur p̄mū. ꝛ ſic miniſtrēt nullū crimen habentes
Mlīeres ſilr̄ pudicas. non detrahentes ſobrias fideles in omībꝰ
Diacones ſint vniꝰ vxoris viri. qui filijs ſuis bn̄ p̄ſint ꝛ ſuis do-
mibus. Qui eñ bene miniſtrauerint. gradum bonū ſibi acq̇rent
ꝛ multam fiduciā in fide que eſt in xp̄o ieſu. Hec tibi ſcribo fili ti
mothee. ſperans me venire ad te cito. Si autem tardauero. vt
ſcias quomodo oporteat te in domo dei conuerſari. que eſt eccle-
ſia dei viui. columna ꝛ firmamentū veritatis. Et manifeſte ma-
gnū eſt pietatis ſacramentū. quod manifeſtū eſt in carne iuſtifi-
catū eſt in ſpū. apparuit angelis. predicatū eſt gentibꝰ. creditum
eſt in mūdo. aſſumptū eſt in gloria. Ca. iiij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Spiritꝰ autem manifeſte dicit. qꝛ in nouiſſimis tempoꝛibꝰ
diſcedēt quidã a fide. attēdentes ſpiritibꝰ erroꝛis ꝛ doctri-
nis demonioꝝ in hypocriſi. loquētium mēdacium ꝛ cauteriatã
habētium ſuam ꝯſciam. ꝓhibētium nubere. abſtinere a cibis. q̃s
deꝰ creauit ad ꝑcipiēdum cum grãrum actiõe fidelibꝰ ꝛ his q̇ cog
nouerũt veritatem. Quia omnis creatura dei bona eſt. ꝛ nihil re
ijciēdum qd̓ cum grãrum actiõe ꝑcipit̃. Sanctificat̃ eñ ꝑ ver-
bum dei ꝛ orõnem. Hec ꝓponēs fratribꝰ bonꝰ eris miſter xp̄i ihu
enutritꝰ verbis fidei ꝛ bone doctrine quam aſſecutꝰ es Ineptas ãt
et inanes fabulas deuita. Exerce autem teip̃m ad pietatem. Nã
coꝛpoꝛalis exercitatio ad modicum vtilis eſt. Pietas autem ad
omnia vtil' eſt. ꝓmiſſionem habēs vite que nũc eſt future Fidelis
ſermo ꝛ omni acceptõe dignꝰ In hoc eñ laboꝛamꝰ ꝛ benedicimur
quia ſperamꝰ in deum viuũ qui eſt ſaluatoꝛ oĩm hoĩm maxime fi
deliũ. Precipe hec ꝛ doce. Nemo adoleſcētiam tuam cõtemnat
ſed exemplum eſto fidelium ĩ verbo in ꝯuerſatiõe ĩ charitate ĩ fi-
de in caſtitate. Dum venio attēde lcõni exhoꝛtationi ꝛ doctrine.
Noli negligē grãm que ĩ te eſt q̃ data ē tibi ꝑ ꝓphetiam cum im
poſitõe manuũ preſbyterij. Hec meditare. ĩ his eſto. vt ꝑfectus
tuꝰ manifeſtꝰ ſit omnibꝰ. Attēde eñ tibi ꝛ doctrine. inſta ĩ illis.
Hoc eñ faciēs ꝛ teip̃m ſaluũ facies ꝛ eos q̇ te audiũt .v.
Enioꝛem ne increpaueris. ſꝫ obſecra vt prēm. Iuuenes vt
frēs. anus vt matres iuuēculas vt ſoꝛoꝛes ĩ omni caſtita-
te. Uiduas honoꝛa. q̃ vere vidue ſunt. Siqua autem vidua fili
os aut nepotes habet diſcat ꝑmũ domum ſuã regere ꝛ mutuam
vicem reddē parētibꝰ Hoc eñ acceptum eſt coꝛam deo. Que au
tem vere vidua ē ꝛ deſolata. ſperet ĩ deum ꝛ inſtet obſecrationibꝰ
et oꝛõnibꝰ nocte ꝛ die. Nam que ĩ delicijs eſt. viuēs moꝛtua eſt.
Et hoc p̃cipue vt irrephenſibiles ſint Siquis autem ſuoꝝ ꝛ ma
xime domeſticoꝝ curam nõ hꝫ. fidem negauit ꝛ eſt ĩfideli deterioꝛ
Uidua eligat̃ nõ minꝰ ſexaginta annoꝝ que fuerit vnꝰ viri vxoꝛ
in opibꝰ bonis teſtimonium habens. ſi filios educauit. ſi pauꝑes
hoſpicio recepit. ſi ſanctoꝝ pedes lauit. ſi tribulationē patiētibꝰ
ſummiſtrauit. ſi omne opꝰ bonũ ſubſecuta ē. Adoleſcētioꝛes aũt
viduas deuita. Cum eñ luxuriate fuerit in xp̄õ nubere volũt ha
bētes damnationē. qꝛ primã fidem irritam fecerũt Simul autē
et ocioſe diſcũt circuire domos. nõ ſolũ ocioſe ſꝫ verboſe ꝛ curioſe
loquētes q̃ nõ opoꝛtꝫ. Uolo aũt iunioꝛes nubere. filios ꝓcreare-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

matreſfamilias eſſe. nullā occaſionem dare aduerſario maledcī
grā Jam q̄dā ꝯuerſe ſunt retro poſt ſathanā. Siq̇s fidel' hn̄s vi
duas ſumminiſtret ill' vt nō grauet eccl̄ia. vt his q̄ vere vidue ſunt
ſufficiat Qui bn̄ p̄ſunt preſbyteri duplici honore digni habeant
maxime q̇ laborāt in v̄bo ⁊ doctrina. Dicit enī ſcptura. Nō alli
gab' os boui triturāti Et dign⁹ eſt opari⁹ mercede ſua Aduerſus
preſbyteꝝ accuſationē noli recipe. niſi ſub duob⁹ aut trib⁹ teſti-
b⁹. Peccātes corā oib⁹ argue. vt ⁊ ceteri timorē habeāt. Teſtor
coram deo ⁊ xp̄o ih̄u ⁊ electis angelis vt hec cuſtodias ſine p̄iudi
cio nihil faciēs in alterā ꝑtem declinādo Man⁹ cito nemi inpo
ſueris. neqꝫ cōicaueris pctā alienis. Teip̄m caſtū cuſtodi. Noli
adhuc aquā bibere. ſꝫ modico vino vtere ꝓpt' ſtomachum tuū ⁊
frequētes tuas īfirmitates Quorundā hoim pctā manifeſta ſūt
precedētia ad iudiciū. quorūdam āt ſubſequūtur. Sil'r ⁊ fcā bo
na maifeſta ſunt ⁊ q̄ alit' ſe hn̄t abſcōdi nō pn̄t Ca. vi

Quicūqꝫ ſunt ſub iugo ſui dn̄os ſuos omni hōre dignos ar
bitrent. ne nomē dn̄i ⁊ doctrina blaſphemet. Qui āt fidel'
hn̄t dn̄os nō cōtemnāt. q2 frēs ſunt ſꝫ magis ſeruiāt. q2 fideles
ſunt ⁊ dilci. q2 bn̄ficij ꝑticipes ſunt. Hec doce ⁊ exhortare. Si
quis alit' docet ⁊ non acq̇eſcit ſanis ſmonib⁹ dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i ⁊ ei
qui ſm pietatem doctrine ſupb⁹ nihil ſciēs. ſꝫ languēs circa que
ſtiōes ⁊ pugnas v̄boꝝ. ex quib⁹ oriunt' inuidie ꝯtentōes blaſphe
mie ſuſpiciōes male cōflictatōes hoim mente corruptoꝝ ⁊ q̇ ve
ritate ꝑuati ſunt. exiſtimātium queſtū eſſe pietatē. Eſt aūt que-
ſtus magna pietas cum ſufficiētia. Nihil enī intulim⁹ in hunc
mūdum. haud dubium. q2 nec auferre q̇d poſſum⁹. Habētes āt
alimēta ⁊ quib⁹ tegamur. his cōtenti ſim⁹. Nam q̇ volūt diui-
tes fieri incidūt in temptationē ⁊ in laqueum diaboli ⁊ deſideria
multa inutilia ⁊ nociua. q̄ mergūt homies in iteritum ⁊ ꝑditio-
nem. Radix enī oim maloꝝ eſt cupiditas. quā quidā appetētes
errauerūt a fide ⁊ inſeruerūt ſe dolorib⁹ multis. Tu autem o hō
dei hec fuge. Sectare v̄o iuſticiam pietatem fidem charitatē pa
tiētiam māſuetudinem. Certa bonum certamē. apph̄ende vitam
eternam ī qua vocat⁹ es ⁊ ꝯfeſſus bonam ꝯfeſſionē coram multꝭ
teſtib⁹. Precipio tibi coram deo q̇ viuificat oīa et xp̄o ih̄u qui te
ſtimoniū reddidit ſub pōtio pilato bonā ꝯfeſſionem. vt ſerues mā
datum ſine macula irreprehēſibile vſqꝫ ī aduētū domini noſtri
ieſu xp̄i. quem ſuis temporib⁹ oſtēdet beat⁹ ⁊ ſolus potens rex re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

gum ꝛ domin⁹ dominātium. q̇ ſol⁹ habet īmoꝛtalitatē ꝛ lucē habitat inacceſſibilem. quem nulli⁹ hoīm vidit. ſ; nec videre pt. cui honoꝛ ꝛ imperiū ſempiternū amē. Diuitib⁹ hui⁹ ſeculi p̄cipe non ſublime ſape neq; ſperare ī incerta diuitiaꝝ. ſ; in deo viuo. q̇ preſtat nob̄ oīa abūde ad fruēdum bene agē. diuites fieri ī bonis opib⁹ facile tribuē cōicare theſaurizare ſibi fundamētum bonū in futuꝝ. vt app̄hendāt veram vitā. O timothee depoſitū cuſtodi. deuitās pphanas vocū nouitates ꝛ oppoſitōes falſi noīs ſcie. quā quidā p̄mittētes circa fidem exciderūt. Gr̄a tecum amē

Explicit epiſtola pauli ad timotheū pꝛima.
Incipit argumentum in epiſtolā ſecūdam.

Item timotheo ſcribit de exhoꝛtatiōe martyrū ꝛ oīs regule veritatis ꝛ quid futurum ſit tempoꝛib⁹ nouiſſimis ꝛ de ſua paſſione. ſcribens ei ab vrbe rhoma.

Explicit argumētum. Incipit ep̄la pauli ad timotheum ſecūda. Capitulū pꝛimū.

Paulus apoſtol⁹ ieſu xp̄i per volūtatem dei ſm p̄miſſionem vite q̄ eſt in xp̄o iħu. timotheo chariſſimo filio gratia ꝛ miſericoꝛdia ꝛ pax a dō patre noſtro ꝛ xp̄o iħu domīo noſtro Gratias ago deo meo cui ſeruio a p̄genitoꝛib⁹ meis in conſciēntia pura. ꝙ ſine intermiſſiōe habeam tui memoꝛiam in oꝛatiōbus meis nocte ac die deſiderās te videre. memoꝛ lachꝛymaruꝫ tuaꝝ. vt gaudio implear. Recoꝛdationem accipiēs eius fidei. q̄ eſt in te nō ficta. que ꝛ habitauit p̄rimū in auia tua loide ꝛ matre tua Eunice. cert⁹ ſum autem. ꝙ ꝛ in te Propt̄ quam cām amoneo te: vt reſuſcites grām dei. q̄ eſt ī te p̄ impoſitionē manuū meaꝝ. Nō eīn dedit nob̄ de⁹ ſpm̄ timoꝛis. ſ; v̄tutis ꝛ dilcōis ꝛ ſobꝛietatis Noli itaq; erubeſcē teſtimoniū dn̄i nr̄i. neq; me vinctū ei⁹ ſ; collaboꝛa euāgelio ſm v̄tutē dei. q̄ nos liberauit ꝛ vocauit vocatiōe ſua ſancta. nō ſm opa nr̄a. ſ; ſm p̄poſitū ſuū ꝛ gratiā q̄ data eſt nob̄ in xp̄o iħu an̄ tp̄a ſecularia. Manifeſta eſt aūt nunc per illuminationeꝫ ſaluatoꝛis noſtri iħu xp̄i. qui deſtruxit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quidem mortē illumīauit vitam ⁊ incorruptionē ꝑ euāgelium.
in quo poſit⁹ ſum ego ꝑ̄dicator ⁊ apoſtol⁹ ⁊ mgr̄ gētium Ob q̄m
cām. etiam hec patior. ſ; nō ꝯfundor Scio eñ cui credidi. ⁊ cer
t⁹ ſum. q꞉ potēs eſt depoſitum meum ſuare ī illum diem Formā
habe ſanoꝝ ꝟboꝝ. que a me audiſti ī fide ⁊ dilcōne in xp̄o ih̄u Bo
num depoſitum cuſtodi ꝑ ſpm̄ ſcm̄. qui habitat ī vob. Scis eñ
hoc ꝙ auerſi ſunt a me oēs qui ī aſia ſunt. ex q̇b⁹ eſt phigel⁹ ⁊ her
mogenes. Det miaꝫ dn̄s oneſiphori domui. q꞉ ſepe me refrigera
uit ⁊ cathenam meam nō erubuit. ſ; cum romam veniſſ;. ſollici
te me q̄ſiuit ⁊ īuenit. Det illi domin⁹ inuenire mīam a deo in illa
die. Et quāta epheſi miſtrauit mihi. tu meli⁹ noſti ij.
TU ergo fili mi ꝯfortare in gr̄a. q̄ eſt in xp̄o ih̄u. ⁊ q̄ audiſti
a me ꝑ multos teſtes. hec ꝯmēda fidelib⁹ homib⁹. qui ido
nei erūt ⁊ alios docē. Labora ſicut bonus miles xp̄i ih̄u. Nemo
militās deo implicat ſe negocijs ſecularib⁹. vt ei placeat. cui ſe ꝓ
bauit. Nam ⁊ q̇ certat ī agone. nō coronabit̄. niſi legittime cer-
tauerit. Laborātem agricolā oportet p̄mū de fructib⁹ accipe. In
telligite q̄ dico. dabit eñ tibi dn̄s in omnib⁹ intellectū Memor
eſto dn̄m ih̄m xp̄m reſurrexiſſe a mortuis ex ſemie dauid ſm euā
gelium meum. ī quo laboro vſq; ad vincula. q̄ſi male operās. ſed
verbū dei nō eſt alligatum. Ideo oīa ſuſtineo ꝓpt̄ electos. vt ⁊ ip
ſi ſalutem ꝯſequātur. q̄ eſt in xp̄o ih̄u cum gloria celeſti Fidelis ſ
mo. Nam ſi cōmortui ſum⁹. ⁊ cōuiuem⁹. ſi ſuſtinebim⁹. ⁊ con
regnabim⁹. ſi negauerimus. ⁊ ille negabit nos. ſi nō credim⁹ ille
fidel' ꝑmanebit. negare ſeip̄m nō p̄t. Hec cōmone teſtificās corā
deo. Noli cōtendere ꝟbis. ad nihil eñ vtile eſt. niſi ad ſubuerſio
nem audientium. Sollicite autem cura teip̄m ꝓbabilem exhibe-
re deo. oꝑarium incōfuſibilem recte tractātem ꝟbum veritatis.
Prophana aūt ⁊ inaniloq̇a deuita. Multū eñ ꝓficiūt ad impie
tatem ⁊ ſmo eoꝝ. vt cācer ſerpit Ex quib⁹ eſt hymeneus. ⁊ phile
tus. q̇ a veritate exciderūt dicētes reſurrectionē iam factam. et
ſubuerterūt quorūdam fidem. S; firmū fundamētum dei ſtat
habēs ſignaculū hoc. Cognouit domin⁹ qui ſunt ei⁹. ⁊ diſcedat
ab iniq̇tate omnis q̇ inuocat nomē dn̄i In magna autē domo nō
ſolum ſunt vaſa aurea ⁊ argētea. ſ; ⁊ ligna ⁊ fictilia ⁊ q̄dā qui-
dem in honorem. quedam autem in cōtumeliam. Siquis ergo
emūdauerit ſe ab iſtis. erit vas in honorem ſanctificatum ⁊ vti-
le domino. ad omne op⁹ bonum paratum. Iuuenilia autem de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

ſideria fuge. ſectare ꝟo iuſticiā fidē ſpem charitatē ⁊ pacē cū his
q̇ inuocāt dn̄m de corde puro. Stultas aūt ⁊ ſine diſciplina que
ſtiōes deuita. ſciēs q꞉ generāt lites. Seruuꝫ aūt dn̄i nō oportet
litigare. ſed māſuetū eſſe ad oīs docibilem paciētē cū modeſtia
corripientē eos q̇ reſiſtūt veritati. ne qn̄ deꝰ det illis pn̄iam ad co
gnoſcendā ꝟitatē. ⁊ reſipiſcāt a diaboli laqueis. a quo captiui te
nētur ad ipiꝰ voluntatē. Ca. iij.

HOc autē ſcito. q꞉ in nouiſſimis diebꝰ inſtabūt tpa ꝑiculo-
ſa. ⁊ erūt hoīes ſeipos amantes cupidi elati ſuꝑbi blaſphe
mi parētibꝰ nō obediētes ingrati ſceleſti ſine affectōe ſine pace ⁊
criminatores incōtinētes immites ſine benignitate ꝓditores pro
terui tumidi ⁊ voluptatū amatores magis q̄ꝫ dei. hn̄tes ſpeciem
quidē pietatis. ꝟtutē aūt eiꝰ abnegātes. Et hos deuita. Ex his
em̄ ſunt q̇ penetrāt domos ⁊ captiuas ducūt mulierculas onera
tas peccatiꝭ. que ducūtur varijs deſiderijs ſemꝑ diſcēdētes ⁊ nū-
quā ad ſciam ꝟitatis ꝑueniētes. Quēadmodum aūt Jamnes ⁊
mambres reſtiterūt moyſi. ita ⁊ hi reſiſtūt veritati. hoīes corru-
pti mente. reprobi circa fidem. ſed vltra nō ꝓficiēt. Inſipientia
em̄ eoꝝ manifeſta erit oībꝰ. ſicut ⁊ illoꝝ fuit. Tu āt aſſecutus es
meā doctrinā inſtitutionē propoſitū fidē lōganimitatē dilectio
nem pacientiā ꝑſecutōes paſſiōes. qualia mihi facta ſunt antio-
chie iconio ⁊ liſtris. quales ꝑſecutōnes ſuſtinui. ⁊ ex oībꝰ eripuit
me dn̄s. Et oēs qui pie volūt viuere in xp̄o ieſu ꝑſecutionē pa-
ciētur. Mali aūt hoīes ⁊ ſeductores proficiēt in peiꝰ. errātes. ⁊
in errorē mittētes. Tu ꝟo ꝑmane in his q̄ didiciſti ⁊ credita ſūt
tibi. ſciēs a quo didiceris. Et q꞉ ab infantia ſacras lr̄as noſti. q̄
te pn̄t inſtruere ad ſalutē ꝑ fidē que eſt in xp̄o ieſu. Omīs enim
ſcp̄tura diuinitꝰ inſpirata. vtilis eſt ad docēdum. ad arguendū.
ad corripiēdum. ad erudiēdum in iuſticia. vt ꝑfectus ſit homo
dei ad oē opꝰ bonū inſtructꝰ. Ca. iiij.

TEſtificor corā deo ⁊ ieſu xp̄o. q̇ iudicaturꝰ eſt viuos ⁊ mor
tuos ꝑ aduētum ipiꝰ ⁊ regnū eius. p̄dica ꝟbū inſta oportu
ne inoportune argue obſecra increpa in oīni paciētia ⁊ doctrina.
Erit em̄ tp̄s cū ſanā doctrinā non ſuſtinebūt. ſꝫ ad ſua deſideria
coacervabūt ſibi mgr̄os prurientes auribus ⁊ a veritate quidem
auditū auertent. ad fabulas aūt ꝯuertētur. Tu ꝟo vigila in oīni
bus labora opꝰ fac euāgeliſte miſteriū tuū imple. ſobriꝰ eſto Ego
em̄ iā delebor. ⁊ tp̄s reſolutōis mee inſtat. Bonū certamē certa-

ui. curſum ꝯſūmaui. fidem ſeruaui. In reliquo repoſita eſt mihi
corona iuſticie. quā reddet mihi dn̄s in illa die iuſtus iudex. Nō
ſolū aūt mihi. ſꝫ ⁊ his q̇ diligūt aduentū ei⁹. Feſtina ad me veni
re cito. Demas eīn me reliquit diligens hoc ſeculū ⁊ abijt theſſa
lonicam. creſcens in galaciam. titus in dalmaciā. lucas ē mecū
ſolus. Marcū aſſume ⁊ adduc tecū. eſt eīn mihi vtilis in mini-
ſterio. Thichicū aūt miſi epheſum. Penulā quā reliquí troade
apud carpum veniens affer tecū ⁊ libros. maxime autē mēbra-
nas. Alexander erarius multa mala mihi oſtendit. reddet illi do
minus ſm opa eius. quē ⁊ tu deuita. Valde eīn reſiſtit v̇bis no-
ſtris. In pma mea defenſiōe nemo mihi affuit. ſꝫ oīs me dereli
querūt non illis imputet. Dn̄s autē mihi aſtitit ⁊ ꝯfortauit me.
vt p me p̄dicatio impleatur. ⁊ audiant oīs gentes. qꝛ liberatus
ſum de ore leonis. Liberauit me de⁹ ab oīni ope malo. ⁊ ſaluū fa-
ciet in regnū ſuū celeſte. cui glia in ſecula ſeculoꝝ amē. Saluta
priſcā ⁊ aquilā ⁊ oneſifori domū. Eraſtus remanſit corinthi. tro
phimū aūt reliqui infirmū mileti. Feſtina ante hyemem venire.
Salutāt te eubolus ⁊ pudens ⁊ linus ⁊ claudia ⁊ fratres oēs
Dn̄s ieſus xp̄s cū ſpiritu tuo Gr̄a vobiſcū Amen

Explicit epiſtola Pauli ad Tymotheū ſcda
Incipit argumentū in epiſtolā ad Titū.

Titū ꝯmone facit ⁊ inſtruit de ꝯſtitutōe p̄ſbyterij ⁊ de ſpūa
li conuerſatōne ⁊ hereticis vitandis. qui traditionibus iu
daicis credunt. ſcribens ei a nicopoli.

Explicit argumentū Incipit epiſtola Pauli ad Titum. Capitulū primum

Paulus ſeruus dei apl's aūt Jeſu xp̄i ſm fidē elec-
toꝝ dei ⁊ agnitionē veritatis. que ſm pietatē eſt in
ſpem vite eterne quā pmiſit q̇ nō mentitur deus
an̄ tpa ſclaria. manifeſtabit aūt tpib⁹ ſuis v̇bū ſu-
um in p̄dicatōe. que credita eſt mihi ſm p̄ceptum
ſaluatoris noſtri dei. tito dilecto filio ſm cōem fidē. gr̄a ⁊ pax a

deo patre ⁊ xp̄o iesu ſaluatore nr̄o. Huiꝰ rei gr̄a reliqui te crete.
vt ea que deſunt corrigas ⁊ ↄſtituas ꝑ ciuitates p̄ſbyteros. ſicut
⁊ ego diſpoſui tibi. Si q̄s ſine crimīe eſt vniꝰ vxoris vir. filios
hn̄s fideles nō in accuſatōe luxurie aut non ſubditos. Oportet
em̄ ep̄m ſine crimine eſſe. ſicut dei diſpēſatorē. nō ſupbū. nō ira-
cundū. nō vinolentū. nō pcuſſorē. nō turpis lucri cupidū. ſ; ho
ſpitalē benignū ſobriū iuſtū ſanctū ↄtinentē. amplectentē eum
qui ſm doctrinā eſt fidelē ſermonē. vt potens ſit exhortari in do
ctrina ſana. ⁊ eos qui ↄtradicunt arguere. Sunt em̄ multi ⁊ in
obedientes vaniloqui ⁊ ſeductores. maxime qui de circūciſione
ſunt. quos oportet redargui. q̄ vniuerſas domos ſubuertūt. do-
centes que nō oportet turpis lucri gr̄a. Dixit quidā ex illis pro
prius ipoꝝ propheta. Cretenſes ſemꝑ mendaces male beſtie ven
tris pigri. Teſtimonium hoc verum eſt. Quam ob cauſam icre
pa illos dure. vt ſani ſint in fide. nō intendentes iudaicis fabu-
lis ⁊ mandatis hominū auerſantiū ſe a veritate. Omnia munda
mundis. coinq̄natis autē ⁊ infidelibus nihil eſt mundū. ſ; inq̄-
nate ſunt eoꝝ ⁊ mens ⁊ ↄſcia. Cōfitētur ſe noſſe deū. factis autē
negant. cū ſint abhominati ⁊ incredibiles ⁊ ad omne opus bonū
reprobi.

Cap. ij.

Tu autē loquere que decent ſanam doctrinā; Senes vt ſo
brij ſint. pudici prudentes ſani in fide in dilectōe in paciē-
tia. Anus ſil'r in habitu ſancto. nō criminatrices. non multo vi
no ſeruientes. bene docentes. vt prudentiā doceāt adoleſcētulas
vt viros ſuos diligant prudentes caſtas ſobrias. domus curam
habentes benignas ſubditas viris ſuis. vt non blaſphemetur ꝟ-
bum dei. Iuuenes ſimiliter hortare vt ſobrij ſint In omnibus te
ip̄m prebe exemplū bonoꝝ operum. in doctrina. in integritate in
grauitate. Verbum ſanum irreprehenſibile. vt his qui ex aduer
ſo eſt vereatur. nihil habens malū dicere de nobis. Seruos dn̄is
ſuis ſubditos eſſe. in oībꝰ placentes nō ↄtradicētes. nō frauden-
tes. ſ; in oībꝰ fidē bonā oſtēdētes. vt doctrinā ſaluatoris noſtri
dei ornēt in om̄ibus. Apparuit em̄ gr̄a dei ⁊ ſaluatoris noſtri om
nibus homibꝰ erudiens nos vt abnegātes impietatē ⁊ ſecularia
deſideria. ſobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuamus in hoc ſeculo. expectantes
beatam ſpem ⁊ aduentū glorie magni dei ⁊ ſaluatoris noſtri Ie-
ſu xp̄i. q̄ dedit ſemetip̄m pro nobis. vt nos redimeret ab om̄i ini-
quitate. ⁊ mundaret ſibi populū acceptabilē ſectatorē bonorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

opeꝝ hec loq̄re ⁊ exhortare. ⁊ argue cū oīmi impio Nēo ꝯtēpnat
ADmone illos ꝑncipibꝰ ⁊ ꝑtātibꝰ ſub- Ca.iij.
ditos eſſe. dico obedire ad om̄e opꝰ bonū ꝑatos eſſe. nemi-
nē blaſphemare nō litigioſos eſſe. ſꝫ modeſtos. om̄eꝫ oſtēdentes
māſuetudinē ad oēs hoīes. Eramꝰ em̄ aliq̄n ⁊ nos inſipiētes in
creduli errātes ſuiētes deſiderijs ⁊ voluptatibꝰ varijs in malicia
⁊ inuidia agētes odibiles odientes inuicē. Cū aūt benignitas ⁊
humanitas apparuit ſaluatoris noſtri dei. nō ex oꝑibꝰ iuſticie: q̄
fecimꝰ nos. ſꝫ ſm̄ miſericordiā ſuā ſaluos nos fecit. ꝑ lauacrū re
generatōis ⁊ renouatōis ſpūs ſcti. queꝫ effudit in nos abunde ꝑ
ieſum xp̄m ſaluatorē noſtrū. vt iuſtificati gratia ipiꝰ heredes ſu-
mus ſm̄ ſpem vite eterne. Fidelis ſermo eſt. Et de his volo te cō
firmare. vt curent bonis oꝑibꝰ p̄eſſe. qui credūt deo. Hec ſunt bo
na ⁊ vtilia hoībꝰ. Stultas aūt queſtiones ⁊ genealogias ⁊ con-
tentiones ⁊ pugnas legꝭ deuita. Sunt em̄ inutiles ⁊ vane. He-
reticū hoīem poſt vnā ⁊ ſcdam correptionē deuita. ſciens qꝛ ſub
merſus eſt. qui eiuſmodi eſt ⁊ delinquit cū ſit ꝓprio iudicio con-
demnatꝰ Cū miſero ad te arteman aut tychicū. feſtina ad me ve
nire nicopoli. ibi ei ſtatui hyemare zenam legiſꝑitū ⁊ apollo r̄ ſol
licite p̄mitte: vt nihil illꝭ deſit. Diſcāt autē nr̄is bonis oꝑibꝰ p̄eſſe
ad vſus neceſſarios. vt nō ſint infructuoſi. Salutāt te qui me-
cum ſunt omnes Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei
cum omnibus vobis Amen.

Explicit epiſtola pauli ad Titum.
Incipit argumentū in ep̄lam ad Philemonē.

PHilemoni familiares litteras facit pro oneſimo ſeruo eiꝰ:
ſcribens ei ab vrbe roma de carcere ꝑ ſupraſcp̄tū oneſimum.

Explicit argumentū Incipit epiſtola Pauli ad Philemonē. Caplm̄ primū

PAulus vinctꝰ xp̄i Ieſu. ⁊ Tymotheꝰ frater Philemo-
ni dilecto adiutori noſtro. ⁊ appie ſorori cariſſime ⁊ ar-
chippo cōmilitōi noſtro. ⁊ eccleſie que in domo tua eſt.

gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ dn̄o ieſu xp̄o. Grās ago
deo meo ſemꝑ memoriam tui faciēs in orationib⁹ meis audiens
charitatem tuam ⁊ fidem. quam habes i dn̄o ieſu ⁊ in omnes ſan
ctos. vt cōmunicatio fidei tue euidēs fiat in agnitiōe omnis ope
ris boni i xp̄o ieſu. Gaudium em̄ magnum habui ⁊ cōſolationē
in charitete tua. qꝛ viſcera ſanctoꝝ reqeuerūt ꝑ te frat̄. ꝓpter qđ
multam fiduciam habēs in xp̄o ieſu imperādi tibi qđ ad rem ꝑti
net ꝓpt̄ charitatem magis obſecro. cum ſis talis vt paul⁹ ſenex
nūc autem ⁊ vinct⁹ ieſu xp̄i. obſecro te ꝓ me filio quem genui in
vinculis oneſimo. qui tibi aliqn̄ inutilis fuit. nūc autem ⁊ mihi
et tibi vtilis. quem remiſi tibi. Tu autem illum vt mea viſcera
ſuſcipe. quem ego volueram mecum detinere. vt ꝓ te mihi mini
ſtraret i vinculis euāgelij. Sine ꝯſilio autem tuo nihil volui fa
cere. vt ne velut ex neceſſitate bonum tuū eſſet. ſed voluntarium.
Forſitan em̄ ideo diſceſſit ad horam a te. vt in eternū illū recipe
res. iam nō vt ſeruū. ſed ꝓ ſeruo chariſſimū frēm maxime mihi.
Quāto autem magis tibi ⁊ in carne ⁊ in domino. Si ergo ha-
bes me ſocium. ſuſcipe illum ſicut me. Si autem aliquid nocu-
it tibi aut debet hoc mihi imputa. Ego paul⁹ ſcripſi mea manu
Ego reddam. vt nō dicam tibi qꝛ ⁊ teipm̄ mihi debes. Ita frater
ego te fruar in dn̄o. refice viſcera mea i xp̄o. Cōfidens de obedien
tia tua ſcripſi tibi ſciēs qm̄ ⁊ ſuꝑ id qđ dico facies. Simul aūt
et para mihi hoſpicium. nam ſpero ꝑ orōnes veſtras donari me
vobis. Salutat te epphras cōcaptiu⁹ meus i xp̄o ieſu. marcus
ariſtrachus demas ⁊ lucas adiutores mei. Gratia dn̄i noſtri ih̄u
xp̄i cum ſpū veſtro amen

¶ Explicit epiſtola pauli ad philemonē

Incipit argumētum i epl'am ad hebreos.

In ꝑmis dicēdum ē cur apl's paul⁹ in hac epl'a ſcri
bēdo nō ſuauerit morē ſuū. vt vel vocabulū nōis ſui
vel ordinis deſcribēt dignitatē. Hec cā eſt qꝛ ad eos
ſcribēs q̇ ex circūciſiōe crediderāt q̄ſi gētium apl'us ⁊
nō hebreoꝝ. ſciēs q̄ꝫ eoꝝ ſuꝑbiā. ſuāqꝫ humilitatem ip̄e demon-
ſtrās. meritū officij ſui noluit anteferre. Nā ſimili mō etiā ioā
nes apl's ꝓpt̄ huilitatē in epl'a ſua nomē ſuū eadē rōne nō pretu
lit. Hanc ergo epl'am fertur apoſtol⁹ ad hebreos cōſcriptam he-
braica lingua miſiſſe. cuius ſenſum ⁊ ordinem retinens lucas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

euangeliſta poſt receſſum apoſtoli pauli greco ſermone com-
poſuit.

¶ Explicit argumẽtum. Incipit epiſtola pau-li ad hebreos. Capitulũ ꝓmũ

MUltipharie multiſqꝫ modis olim deꝰ loquẽs pa-
tribꝰ in ꝓphetis. nouiſſime diebꝰ iſtis locutꝰ eſt
nobis i filio quẽ ꝯſtituit heredẽ vniuerſoꝝ. per
quẽ fecit ⁊ ſcl'a. Qui cũ ſit ſplẽdoꝛ gl'ie ⁊ figu-
ra ſubſtãtie eiꝰ. poꝛtãſqꝫ oia ꝟbo ꝟtutis ſue. pur-
gationẽ pctõꝝ faciẽs. ſedet ad dexterã maieſtatis i excelſis. tanto
melioꝛ angel' effectꝰ. quãto differẽtiꝰ pre ill' nomẽ hẽditauit Cui
eñ dixit aliqñ angeloꝝ. filiꝰ meꝰ es tu ego hodie genui te. Et rur-
ſum. Ego ero illi in prẽm. ⁊ ipe erit mihi i filiũ. Et cũ iteꝝ ĩtro-
ducit ꝓmogenitũ in oꝛbẽ terre. dꝛ Et adoꝛent eũ oẽs angeli dei.
Et ãgelos qdẽ dꝛ. Qui facit ãgelos ſuos ſpũs. ⁊ miſtros flam-
mã ignis. Ad filium ãt. Thronꝰ tuus deꝰ in ſcl'm ſcl'i. ꝟga eqta-
tis ꝟga regni tui. Dilexiſti iuſticiam ⁊ odiſti iniquitatẽ. ꝓpterea
vnxit te deꝰ deꝰ tuꝰ oleo exultatõis ꝑ ꝑticipibꝰ tuis. Et tu i ꝓnci-
pio dñe terram fundaſti ⁊ opa manuũ tuaꝝ ſunt celi. Ipſi peri-
bũt tu autem ꝑmanebis. ⁊ oms vt veſtimẽtum veteraſſent. Et
velut amictum mutabis eos ⁊ mutabũtur. tu autem idem ipe es
et ãni tui nõ deficiẽt. Ad quem autem angeloꝝ dixit aliqñ. ſede
a dextris meis. quoaduſqꝫ ponam inimicos tuos ſcabellum pe-
dum tuoꝝ? Nonne omes ſunt adminiſtratorij ſpũs in miſterium
miſſi. ꝓpter eos qui hereditatẽ capiũt ſalutis Ca. ij.

PRopterea abũdantiꝰ ovoꝛtet obſeruare nos ea q̃ audiuimꝰ
ne forte pereffluamꝰ. Si eñ qui per angelos dictꝰ eſt ſer-
mo factꝰ eſt firmus. ⁊ omnis ꝑuaricatio ⁊ inobediẽtia accepit iu-
ſtam mercedis retributionẽ quomodo nos effugimꝰ ſi tãtam ne-
glexerimꝰ ſalutem? Que cum initiũ accepiſſet enarrãdi per dñm
ab eis qui audierũt in nos confirmata eſt. cõteſtãte deo ſignis ⁊
poꝛtẽtis ⁊ varijs ꝟtutibꝰ ⁊ ſpũſſancti diſtributionibꝰ ſcdm ſuaꝫ
volũtatem. Nõ eñ angelis ſubiecit deꝰ oꝛbem terre futurum.
de quo loquimur. Teſtatꝰ eſt autem in quodã loco quis dicens
Quid eſt hõ ꝙ memoꝛ es eiꝰ. aut filiꝰ hois quoniã viſitas eum.
Minuiſti eum paulominꝰ ab angelis gloꝛia ⁊ hõꝛe coꝛonaſti eũ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

et ꝯſtituiſti eū ſup̱ opa manuū tuaꝝ. Oīa ſubieciſti ſub pedibus
eiꝰ. in eo eñi ꝙ oīa ei ſubiecit. nihil dimiſit nō ſubiectū ei Nunc
aūt necdū videmꝰ omnia ſubiecta ei. Eum aūt qui modico q̄ȝ an
geli minoratꝰ eſt videmꝰ ieſum ꝓpt̄ paſſionem mortis glīa ⁊ ho-
nore coronatū. vt grā dei ꝓ oībꝰ guſtaret mortem. Decebat eñi
eum ꝓpt̄ quem oīa ⁊ ꝑ quem oīa. q̇ multos filios ī gloriā addu
xerat. auctorem ſalutis coꝝ ꝑ paſſionē ꝯſūmari. Qui eñi ſancti
ficat ⁊ q̇ ſanctificat̄. ex vno oēs. Propt̄ quā cām nō ꝯfunditur
frēs eos vocare dicēs. Nūciabo nomē tuū fribꝰ meis ī medio ec
cleſie laudabo te. Et iteꝝ. Ego ero fidēs in eū Et iteꝝ. Ecce ego
et pueri mei. quos dedit mihi deus. Quia ergo pueri cōicauerūt
carni ⁊ ſanguini. ⁊ ip̄e ſil'r ꝑticipauit eiſdē. vt ꝑ mortē deſtruēt
eum q̇ habebat mortis imperiū. i. diabolū ⁊ liberaret eos. q̇ timo
re mortis ꝑ totam vitā obnoxij erāt ſuit̄ti. Nuſquā eñi ange-
los app̄hendit. ſȝ ſemē abrae app̄hendit. Vn̄ debuit ꝑ oīa fribꝰ
ſimilari. vt miſericors fiēt ⁊ fidel' pōtifex ad deum. vt repropicia
ret delicta ppl'i. In eo eñi in quo paſſus eſt ip̄e ⁊ temptatus. po-
tēs eſt ⁊ eis q̇ temptat̄ auxiliari Ca. iij.

Vnde frēs ſcī vocatiōis celeſtes ꝑticipes ꝯſiderate apoſtolū
et pōtificem ꝯfeſſiōis nr̄e ieſum. q̇ fidelis ē ei q̇ fecit illum.
ſicut ⁊ moyſes ī omni domo eiꝰ. Amplioris eñi glīe ille p̄re mo
yſe dignꝰ habitꝰ eſt. quāto ampliorē honorem hȝ domus. qui fa
bricauit illā. Oīs nāqȝ domꝰ fabricat̄ ab aliquo. Qui āt oīa cre
auit deꝰ eſt. Et moyſes quidem fidel' erat ī tota domo eiꝰ tanq̄ȝ fa-
mulꝰ in teſtimoniū coꝝ que dicēda erāt. xp̄s ṽo tanq̄ȝ filiꝰ in do-
mo ſua. Que domꝰ ſumꝰ nos ſi fiduciam ⁊ gloriā ſpei vſqȝ ad fi-
nem firmā retineamꝰ Qua ꝓpt̄ ſic dt̄ ſp̄us ſanctꝰ Hodie ſi vocē
eiꝰ audieritis nolite obdurare corda vr̄a. ſicut in exacerbatōe ſm
diem tēptatōis in deſto Vbi tētauerūt me p̄res vr̄i. ꝓbauerunt
et viderūt opa mea q̄draginta ānis. Propt̄ qḋ infenſus fui gene
ratōi huic. ⁊ dixi ſemp̱ hi errāt corde. Ipſi autē nō cognouerunt
vias meas. q̇bꝰ iuraui in ira mea. ſi introibūt in requiē meā. Vi
dete frēs ne forte ſit in aliquo veſtꝝ cor malum īcredulitatis diſ
cedēdi a deo viuo. Sȝ adhortamī vuſmetip̄os ꝑ ſingulos dies
donec hodie cognominat̄. vt nō obduretur quis ex vobis falla-
cia peccati. Participes eñi xp̄i effecti ſumꝰ. ſi tamē initium ſub
ſtātie eiꝰ vſqȝ ad finem firmum retineamꝰ. dum dicitur hodie ſi
vocem eiꝰ audieritis nolite obdurare corda veſtra. quemadmo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

dñi in illa exacerbatione quidam em̄ audiētes exacerbauerunt.
ſed nō vniuerſi. qui profecti ſunt ab egypto ꝑ moyſen. Quibus
autem infenſus eſt quadraginta annis? Nōne illis qui peccaue-
rūt. quorum cadauera ꝓſtrata ſunt in deſerto? Quibꝰ autem iu-
rauit nō introire in requiem ipſiꝰ. niſi illis qui incruceli fuerūt?
Et videmꝰ qꝛ nō potuerūt introire ꝓpt̄ incredulitatē. iiij.
Timeamꝰ ergo ne forte relicta pollicitatiōe introeūdi in re-
quiem eiꝰ. exiſtimet̄ aliquis ex vobis deeſſe. Etenim nobis
nūciatum eſt quemadmodum ⁊ illis. ſed nō profuit illis ſermo
auditꝰ non admixtꝰ fidei ex his que audierūt Ingredimur enim
in requiem qui credidimꝰ quemadmodum dixit. Sicut iuraui
in ira mea ſi introibunt in requiem meam. Et quidem operibꝰ
ab inſtitutione mundi perfectis. Dixit enim in quodam loco de
die ſeptima ſic. ❡ Et requieuit deus die ſeptima ab om-
nibus operibus ſuis. ❡ Et in iſto rurſum. Si introibunt
in requiem meam Quoniam ergo ſupereſt introire quoſdam ī il
lam. ⁊ hi quibꝰ prioribus annūciatum eſt. nō introierūt propter
incredulitatem. iteꝝ terminat diem quēdam hodie in dauid di
cēdo. poſt tm̄ temporis ſicut ſupra dictum eſt. hodie ſi vocem eꝰ
audieritis nolite obdurare corda veſtra. Nam ſi eis ieſus requi-
em preſtitiſſet nunq̄ꝫ de alia loqueret̄ poſt hac die. Itaqꝫ reliqui-
tur ſabbatiſſimꝰ populo dei. Qui em̄ ingreſſus eſt ī requiem eiꝰ.
etiam ip̄e requieuit ab operibꝰ ſuis. ſicut et a ſuis deꝰ. Feſtinemꝰ
ergo ingredi in illam requiem. vt ne in id ip̄m q̇s incidat incre-
dulitatis exemplum. Viuꝰ eſt enim ſermo dei ⁊ efficax penetra-
bilior omni gladio ancipiti. ⁊ pertingēs vſqꝫ ad diuiſionem ani
me ac ſpiritꝰ. compagum quoqꝫ ac medullaꝝ ⁊ diſcretor cogita
tionum ⁊ intētionum cordis. Et non ē vlla creatura inuiſibil̄
in cōſpectu eiꝰ. omnia auteꝫ nuda ⁊ apta ſunt oculis eiꝰ. ad quē
nobis ſmo. Habētes ergo pontificem magnum. qui penetrauit
celos ieſum filiū dei. teneamꝰ ſpei noſtre ꝯfeſſionē. Nō em̄ habe
mꝰ pontificem. qui nō poſſit cōpati infirmitatibꝰ noſtris. tēpta-
tum autem ꝑ omnia ꝓ ſimilitudīe abſqꝫ peccato. Adeamꝰ ergo
cū fiducia ad thronū gr̄e eiꝰ vt miaꝫ ꝯſeq̄mur ⁊ graꝫ īueniamꝰ in
Omnis nāqꝫ pōtifex ex hoībꝰ (auxilio oportuno .v.
aſſumptꝰ pro hominibꝰ conſtituit̄ in his que ſunt ad deum
vt offerat dona ⁊ ſacrificia pro peccatis. qui cōdolere poſſit his
qui ignorāt ⁊ errāt. qm̄ ⁊ ip̄e circūdatꝰ eſt īfirmitate. ⁊ ꝓpt̄ea dꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

quemadmodum ꝓ ppl'o. ita etiam ⁊ ꝓ ſemetipo offerre ꝓ pctis
Nec quiſq̄ʒ ſumit ſibi honorem ſʒ qui vocat̃ a deo tanq̄ʒ aaron.
Sic ⁊ xp̄s nō ſemetipm̄ clarificauit vt pōtifex fiēt. ſʒ qui locutꝰ
eſt ad eū Filius meꝰ es tu. ego hodie genui te. Quēadmodū ⁊ in
alio loco dt. Tu es ſacerdos ī eternum ſm ordinē melchiſedech.
Qui ī diebꝰ carnis ſue pces ſupplicatiōeſq̄ʒ ad eum q̇ poſſit illuʒ
ſaluū facē a morte cū clamore valido ⁊ lachrymis offerēs exaudi
tꝰ eſt ꝓ ſua reuerētia. Et quidem cū eſſʒ filiꝰ dei didicit ex his que
paſſus ē. obediētiā ⁊ cōſūmatꝰ factꝰ eſt oibꝰ obtēperātibꝰ ſibi cau
ſa ſalutꝭ eterne. appellatꝰ a deo pōtifex iuxta ordinē melchiſedech
De q̄ vobis grādis ſmo ⁊ īterptabil' ad dicēduʒ. qm̄ imbecilles
facti eſtis ad audiēdum Eteni cum deberetis mgr̄i eſſe ꝓpt tem
pꝰ. rurſum indigetis vt vos doceami q̄ ſint elementa exordij ſer
monum dei ⁊ facti eſtis q̇bꝰ lacte opꝰ ſit nō ſolido cibo. Ois em̄ q̇
lactis ē pticeps. expers ē ſmonis iuſticie. Paruulꝰ em̄ eſt Perfe
ctoꝝ autē eſt ſolidꝰ cibus eoꝝ qui ꝓ ꝯſuetudie exercitatos habēt
ſenſus. ad diſcretionē boni ⁊ mali Ca. vi.

QUa ꝓpter intermittētes īchoatōis xp̄i ſmonem ad pfecti
onem feramur. nō ſurſum iaciētes fundamētum penitētie
ab opibꝰ mortuis ⁊ fidei ad deum baptiſmatū doctrine. impoſiti
onis q̄ʒ manuū ac reſurrectōis mortuoꝝ ⁊ iudicij eterni Et hec
faciemꝰ ſiquidem pmiſerit deꝰ. Impoſſibile em̄ eſt eos qui ſemel
ſunt illumiati. guſtauerūt etiam donum celeſte ⁊ pticipes facti
ſunt ſpūſci. guſtauerunt nihilominꝰ bonum dei ꝟbum. ꝟtuteſq̄ʒ
ſeculi vēturi ⁊ ꝓlapſi ſunt. rurſus renouari ad pn̄iaʒ rurſus cru
cifigētes ſibimetipis filium dei ⁊ oſtētui habētes. Terra em̄ ſepe
veniētem ſup ſe bibēs imbrē ⁊ germinās herbā oportunā illis a
quibꝰ colit̃ accipit bn̄dcōeʒ a deo. ꝓferēs autem ſpinas ac tribu-
los reproba ē ⁊ maledictio ꝓxima. cuiꝰ cōſūmatio in cōbuſtione
Cōfidimꝰ autem de vobis dilectiſſimi meliora ⁊ viciniora ſalu-
ti. tam etſi ita loquimur. Nō em̄ iniuſtꝰ deus vt obliuiſcat̃ opis
veſtri ⁊ dilectiōis. quam oſtēdiſtis ī nomie ipſiꝰ qui miniſtraſtis
ſanctis ⁊ miſtratis. Cupimꝰ autem vnumquēq̄ʒ veſtrum candē
oſtētare ſolicitudinem ad expletionem ſpei vſq̄ʒ in finem vt non
ſegnes efficiami. verum imitatores eoꝝ qui fide ⁊ patiētia here-
ditabūt pmiſſiones. Abrae nāq̄ʒ promittēs deus. quoniam ne-
minem habuit per quem iuraret maiorem. iurauit per ſemetipm̄
dicēs Niſi benedicēs benedicam te. ⁊ multiplicās multiplicabo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

te. ⁊ ſic lõganimiter ferẽs accepꝰ eſt repromiſſionẽ. Homĩes em̃
per maiorem ſui iurãt. ⁊ oĩs cõtrouerſie eoꝝ finis ad ꝯfirmatio
nem ẽ iuramẽtum. In quo abũdantiꝰ volẽs deꝰ oſtẽdere pollicita
tiõis hẽdibꝰ immobilitatẽ cõſilij ſui. interpoſuit iuſiurãdum: vt ꝑ
duas res immobiles. q̇bꝰ impoſſibile ẽ mẽtiri deum. fortiſſimuꝫ
ſolacium habeamꝰ qui ꝯfugimꝰ ad tenendã ꝓpoſitam ſpem. quã
ſicut anchoram habemꝰ aie tutam ac firmã ⁊ incedẽtem vſqꝫ ad
interiora velamis. vbi p̄curſor ꝓ nobis ĩtroiuit ieſus ſm ordieꝫ
melchiſedech põtifex factꝰ in eternũ. vij.

Hic em̃ melchiſedech rex ſalem ſacerdos dei ſummi. q̇ obuia
uit abrae regreſſo a cede regũ ⁊ bñdixit ei. cui ⁊ decimas om
nium diuiſit abraã. primũ quidẽ qui ĩterp̄tat̃ rex iuſticie. deinde
aũt ⁊ rex ſalem qd̕ eſt rex pacis. ſine p̄re ſine m̄re ſine genealogia
neqꝫ iniciũ dieꝝ neqꝫ finem vite habẽs aſſimilatꝰ autem filio dei
manet ſacerdos in ꝑpetuũ. Intuemĩ aũt quãtus ſit hic. cui ⁊ de/
cimas dedit de p̄cipuis abraã p̄triarcha. Et q̇dẽ de filiis leui ſacer
dotium accipiẽtes mãdatum hñt decimas ſumẽ a ppl'o ſm legẽ
id eſt a fribꝰ ſuis. q̄ꝫq̄ꝫ ⁊ ipſi exierĩt de lumbis abrae. Cuiꝰ autem
generatio nõ annumerat̃ in eis. decimas ſumpſit ab abraã. ⁊ hũc
qui hẽbat repromiſſiões bñdixit. Sine vlla autem ꝯ̄dcõne. qd̕
minꝰ eſt a meliore bñdicit̃. Et hic q̇dẽ decimas moriẽtes hoies
accipiũt. ibi aũt ꝯteſtat̃. q2 viuit. Et vt ita dictũ ſit ꝑ abraã ⁊ le
ui. q̇ decimas accepit. decimatꝰ eſt. Adhuc em̃ in lũbis p̄ris erat
qñ obuiauit ei melchiſedech. Si ergo ꝯſũmatio ꝑ ſacerdotiũ le/
uiticum erat. ppl's em̃ ſub ipo legem accepit q̇d adhuc neccãriuꝫ
fuit ſm ordinem melchiſedech alium ſurgẽ ſacerdotem. ⁊ nõ ſm
ordinem aarõ dici? Tranſlato em̃ ſacerdotio. neceſſe ẽ vt ⁊ legis
trãſlatio fiat. In quo em̃ hec dicũt̃ de alia tribu ẽ. In qua nullꝰ
altario p̄ſto fuit. Manifeſtum em̃ eſt ꝙ ex iuda ortꝰ ſit dominꝰ
noſter ĩ qua tribu nihil de ſacerdotibꝰ moyſes locutꝰ eſt. Et am/
pliꝰ adhuc manifeſtum ẽ. ſi ſm ſimilitudinẽ melchiſedech exſur/
gat aliꝰ ſacerdos qui nõ ſm legem mandati carnalis factꝰ eſt. ſed
ſcd̕m ꝟtutem vite inſolubil'. Conteſtat̃ em̃ quoniam tu es ſacer
dos ĩ eternum ſm ordinem melchiſedech. Reprobatio quidẽ fit
precedẽtis mãdati ꝓpter infirmitatem eiꝰ ⁊ inutilitatem. Ni/
hil em̃ ad perfectũ adduxit lex. Introductio vero melioris ſpei
per quam proximamꝰ ad deũ. Et quãteũ eſt. nõ ſine iureiurãdo.
Alij quidem ſine iureiurãdo ſacerdotes facti ſunt. hic autem cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

iureiurando per eũ qui dixit ad illum. Jurauit domin⁹ ⁊ non pe-
nitebit eum. tu es ſacerdos in eternum. Jn tantum melioris te-
ſtamēti ſponſor factus eſt ieſus. Et alij quidez plures facti ſunt
ſacerdotes idcirco ꝙ morte prohiberentur permanere. hic aut ꝙ
maneat in eternum. ſempiternum habet ſacerdotium. Unde et
ſaluare in perpetuum poteſt accedēs per ſemetipm̄ ad deum ſem-
per viuēs ad interpellādum pro nobis. Talis enim decebat. vt
nobis eſſet pōtifex. ſanctus innocēs impollut⁹ ſegregatus a pec-
catoribus ⁊ excelſior celis factus. Qui nō habet neceſſitatē quo-
tidie quemadmodum ſacerdotes prius pro ſuis delictis hoſtias
offerre. deinde pro populo. Hoc enī fecit ſemel ſe offerendo Lex
enim cōſtituit homines ſacerdotes infirmitatem habentes. ſer-
mo autem iuriſiurandi. qui poſt legem eſt filium in eternum per-
fectum. ¶ Ca. viij.

CApitulum autem ſuper ea que dicūtur. Talem habem⁹ pō-
tificem. qui conſedit in dextera ſedis magnitudinis in ce-
lis. ſanctorum miniſter ⁊ tabernaculi veri. quod fixit deus ⁊ nō
homo. Omnis enim pontifex ad offerendum munera ⁊ hoſtias
conſtituitur. Unde neceſſe eſt ⁊ hunc habere aliquid quod offe-
rat. Si ergo eſſet ſuper terram. nec eſſ; ſacerdos cum eſſent qui
offerrēt ſcd̄m legem munera. qui exemplari ⁊ vmbre deſeruiūt
celeſtium. ſicut reſponſum eſt moyſi. cum cōſummaret taberna-
culum Uide inquit omnia facito ſcd̄m exemplar. quod tibi oſtē-
ſum eſt in monte. Nūc autem melius ſortitus eſt miniſterium
quanto ⁊ melioris teſtamenti mediator eſt. quod in melioribus
repromiſſionib⁹ ſancitum eſt. Nam ſi illud prius culpa vacaſſ;
non vtiqꝫ ſecundi locus inquireretur. Uituperās enim eos di-
cit. Ecce dies veniēt dicit dominus. ⁊ cōſummabo ſuper domū
iſrael ⁊ ſuper domum iuda teſtamētum nouū. non ſcd̄m teſtamē-
tum quod feci patrib⁹ eorum ī die qua apprehēdi manum eorū.
vt educerem illos de terra egypti. quoniam ipi nō permāſerunt
in teſtamēto meo. ⁊ ego neglexi eos dicit domin⁹. Quia hoc ē te-
ſtamētum qd̄ diſponam domui iſrl̄ poſt dies illos dt dn̄s. dan-
do leges meas in mēte eoꝝ ⁊ in corda eoꝝ ſupſcribam eas. et ero
eis in deum. ⁊ ipi erūt mihi ī populum. Et nō docebit vnuſquiſ-
qꝫ primū ſuū ⁊ vnuſquiſqꝫ frēm ſuum dicēs. ꝯgnoſce dn̄m qm̄
oēs ſciēt me a minore vſqꝫ ad maiorē. qꝛ ꝑpici⁹ ero iniq̄tatibus
eoꝝ ⁊ pctōꝝ eoꝝ iā nō meōrabor Dicēdo āt nouū. veterauit pꝰs

Qđ autem antiquat̃ ꝛ ſeneſcit. ꝓpe interitū eſt

¶ Capitulum. ix.

HAbuit quidē ꝛ ꝑus iuſtificatiões culture ꝛ ſanctū ſeculare Tabernaculū em̄ factū eſt ꝑmū. in q̄ erāt cādelabꝛa ꝛ mēſa et ꝓpoſitio panum. q̄ dicit̃ ſancta. poſt velamētum āt. ſecundū tabernaculū qđ dicit̃ ſancta ſcōꝝ. aureum habens thuribulum ꝛ archam teſtamenti circūtectā ex omni ꝑte auro. in q̄ vꝛna aurea hn̄s manna ꝛ ꝟga aaron q̄ fronduerat ꝛ tabule teſtamēti. ſuꝑ q̄ erāt cherubin gloꝛie obumbꝛātia ꝓpiciatoꝛiū. de quib⁹ nō eſt mō dicēdum ꝑ ſingula. His ꝟo ita ꝯpoſitis ī pꝛioꝛi q̄dē tabernaculo ſemꝑ introibāt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia ꝯſūmātes. ī ſcđo aūt ſemel ī anno ſol⁹ pontifex nō ſine ſanguīe. quē offerret ꝓ ſua et ppl'i ignoꝛātia. hoc ſignificāte ſpū ſcō. nondū ꝓpalatā eſſe ſcōrū viam adhuc ꝑoꝛe tabernaculo habēte ſtatum. Que ꝑabola eſt tꝑis inſtātis. iuxta quam munera ꝛ hoſtie offerunt̃. q̄ nō pn̄t iuxta ꝯſciam ꝑfectum facē ſuiētem. ſolūmodo ī cibis ꝛ in potibus et ī varijs baptiſmatib⁹ ꝛ iuſticijs carnis vſqꝫ ad temp⁹ coꝛrectionis īpoſitis. Chꝛiſt⁹ autem aſſiſtēs pōtifex futuroꝝ bonoꝝ ꝑ am pli⁹ ꝛ ꝑfectius tabernaculū nō manufactū. i. nō hui⁹ creatōis. neqꝫ ꝑ ſanguinē hircoꝝ aut vituloꝝ. ſꝫ per ꝓpꝛiū ſanguinē introiuit ſemel in ſancta. eterna redēptiōe īuēta. Si em̄ ſanguis hircoꝝ ꝛ tauroꝝ ꝛ cinis vitule aſperſus. inq̄natos ſc̄ificat ad emundationē carnis. quātomagꝭ ſanguis xp̄i. qui ꝑ ſpm̄ ſcm̄ ſemetipſum obtulit īmaculatuꝫ deo. emūdauit ꝯſciam nr̄ām ab oꝑibus moꝛtis ad ſuiendū deo viuēti. Et ideo noui teſtamēti mediatoꝛ eſt. vt moꝛte ītercedēte ī redemptionē eaꝝ ꝑuaricationū. q̄ erant ſub ꝑoꝛi teſtamēto repꝛomiſſionē accipiāt. qui vocati ſunt etne hereditatis Ubi em̄ teſtamētum eſt. moꝛs neceſſe eſt intercedat teſtatoꝛis. Teſtamētum em̄ in moꝛtuis ꝯfirmatū eſt. Alioquin nondū valet. dum viuit qui teſtat⁹ eſt. Un̄ nec pꝛimū quidem ſine ſanguine dedicatum eſt. Lecto em̄ omni mādato legis a moyſe vniuerſo ppl'o. accipiēs ſanguinem vituloꝝ ꝛ hircoꝛum cum aqua ꝛ lana coccinea ꝛ hyſopo. ipſum quoqꝫ libꝛum ꝛ omnem populum aſperſit. dicens. Hic ſanguis teſtamēti. quod mādauit ad vos deus. Etiam tabernaculum ꝛ omnia vaſa miniſterij ſanguine ſimiliter aſperſit Et omnia pene in ſanguine ſecūdum legē mūdant̃. ꝛ ſine ſanguis effuſiōe nō fit r̄miſſio Neceē ē ḡ exēplaria q̄dē celeſtiū his mūdari ipē autē celeſtia melioꝛib⁹ hoſtijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

q̄ȝ iſtis. Nõ enim manufacta ſaucta ieſus introijt exemplaria
veroꝝ. ſȝ in ipm̄ celum vt appareat nũc vultui dei ꝓ nob. Neqȝ
vt ſepe offerat ſemetipm̄. quemadmodum põtifex intrat ĩ ſancta
ꝑ ſingulos ãnos in ſanguie alieno. Alioquin oportebat eum fre
quẽter pati ab origie mũdi. Nũc autem ſemel in cõſummatiõe
ſeculoꝝ ad deſtitutionem pcti ꝑ hoſtiam ſuam apparuit. Et quẽ
admodum ſtatutum eſt homib⁹ ſemel mori. poſt hoc autem iudi
cium. ſic ⁊ xp̄s ſemel oblat⁹ eſt ad multoꝝ exhauriẽda pctã. ſecũ-
do ſine pctõ apparebit oib⁹ expectãtib⁹ ſe ĩ ſalutẽ ꝑ fidẽ x.
Vmbram eñ hñs lex futuroꝝ bonoꝝ nõ ipam imaginẽ re-
rum ꝑ ſingl'os ãnos eiſdem ipis hoſtijs q̃s offerũt indeſinen
ter. nunq̄ȝ pt accedẽtes ꝑfectos facẽ. Alioq̄n ceſſaſſent offerri.
ideo ꝙ nullam haberẽt vltra ꝯſciam pctĩ cultores ſemel mũdati
Sȝ in ipſis ꝯmemoratio pctõꝝ ꝑ ſingulos ãnos fit. Impoſſi-
bile eñ eſt ſanguie tauroꝝ ⁊ hircoꝝ auferri pctã. Ideo ĩgrediẽs
mũdum dt. Hoſtiam ⁊ oblationem noluiſti. corp⁹ autem apta-
ſti mihi. Holocauſtomata ⁊ ꝓ pctõ nõ tibi placuerũt. Tũc dixit
Ecce venio. In capite libri ſcriptum eſt de me. vt faciam de⁹ vo-
lũtatem tuam. Superi⁹ dicẽs. qꝛ hoſtias ⁊ oblatõẽs ⁊ holocau-
ſtomata pro pctõ noluiſti. nec placita ſunt tibi. q̃ ſm̄ legem offẽ
runt. tũc dixi ecce venio. vt faciam de⁹ volũtatem tuam. aufert ꝑ
mum. vt ſequẽs ſtatuat. In q̃ volũtate ſanctificati ſum⁹ ꝑ obla-
tionem corpis ieſu xp̄i ſemel. Et omnis quidem ſacerdos preſto
eſt quotidie miſtrans. ⁊ eaſdem ſepe offerẽs hoſtias. q̃ nõ pñt au
ferre pctã. Hic autem vnam ꝓ pctis offerẽs hoſtiam ĩ ſempiter
num ſedet ĩ dextera dei de cetero expectãs donec ponãtur inimici
ei⁹ ſcabellum pedum ei⁹. Una eñ oblatõe ꝯſũmauit ĩ ſempiter-
num ſanctificatos. Cõteſtat̃ autem nos ⁊ ſpũſſanct⁹ Poſtq̄ȝ eñ
dixit Hoc autem teſtamẽtum qd̕ teſtabor ad illos poſt dies illos
dicit dominꝰ. dabo leges meas ĩ cordib⁹ eoꝝ. ⁊ in mentib⁹ eorū
ſupſcribam eas. ⁊ pctõꝝ ⁊ iniq̇tatum coꝝ iam nõ recordabor am
pli⁹. Ubi autem hoꝝ remiſſio. iam nõ eſt oblatio ꝓ pctõ. Habẽ
tes itaqȝ frẽs fiduciam. in ĩtroitu ſanctoꝝ in ſanguine xp̄i. qui
initiauit nobis vitam nouam ⁊ viuẽtem ꝑ velamen id eſt carnẽ
ſuam ⁊ ſacerdotem magnum ſup̄ domum dei. accedam⁹ cum ve-
ro corde in plenitudie fidei aſperſi corda a conſcia mala ⁊ abluti
corp⁹ aqua munda. teneam⁹ ſpei noſtre cõfeſſionem indeclinabi-
lem. Fidelis eñ eſt qui repromiſit. Et cõſideremꝰ inuicem ĩ pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

uocationē charitatis ⁊ bonoꝝ opeꝝ. nō deſerentes collectionem
nostrā ſicut ꝯſuetudinis ē quibuſdā ſꝫ ꝯſolantes ⁊ tanto magis
q̄nto videritis appropinquātem diem. Uoluntarie em̄ peccati-
bus nobis poſt acceptā noticiā veritatis iā non relinquitur pro
peccatis hoſtia. terribilis autē quedaꝫ expectatio iudicij ⁊ ignis
emulatio. que ꝯſumptura eſt aduerſarios. Irritū quis faciēs le-
gē moyſi ſine vlla miſeratōe duobꝰ vl' tribꝰ teſtibꝰ moritur. q̄nto
magis putatis deteriora mereri ſupplicia. q̇ filiū dei ꝯculcauerit
⁊ ſanguinē teſtamenti pollutnm duxerit in quo ſanctificatus ē
⁊ ſpiritui gratie ꝯtumeliā fecerit? Scimꝰ em̄ qui dixit mihi vin
dictam. ⁊ ego retribuam. Et iterum. quia iudicabit dominꝰ po-
pulū ſuum. Horrendū eſt incidere in manus dei viuentis. Re-
memoramini autē priſtinos dies. in quibus illumiuati magnū
certamen ſuſtinuiſtis paſſionū. ⁊ in altero quidem opprobrijs. ⁊
tribulatōibus ſpectaculū facti in altero aūt ſocij taliter ꝯuerſan-
tium effecti. Nam ⁊ vinctꝭ cōpaſſi eſtis. ⁊ rapinā bonoꝝ veſtro-
rum cū gaudio ſuſcepiſtis. ꝯgnoſcentes vos habere meliorem ⁊
manentē ſubſtantiā. Nolite itaqꝫ amittere ꝯfidentiā veſtram q̄
magnā habet remunerationē. Paciētia em̄ vobis neceſſaria ē vt
voluntatē dei facientes reportetis promiſſionē. Adhuc em̄ mo-
dicū aliquantulūqꝫ qui venturus eſt veniet. ⁊ nō tardabit; iuſtꝰ
autem meus ex fide viuit. Qꝺ ſi ſubtraxerit ſe nō placebit anime
mee. Nos autem non ſimus ſubtractionis filij in in ꝑditionem
ſed fidei in acquiſitionē anime. Ca. xi.

Est aūt fides ſperādaꝝ ſubſtātiaꝝ argumentū non apparē-
tiū. In hac eni teſtimoniū conſecuti ſunt ſenes. Fide intel-
ligimus aptata eſſe ſcl'a verbo dei vt ex inuiſibilibꝰ viſibilia fierēt
Fide pl'imā hoſtiā abel q̄ꝫ cayn obtulit deo. ꝑ quā teſtimonium
ꝯſecutꝰ eſt eſſe iuſtus. teſtimoniū ꝑhibēte muneribꝰ eius deo. ⁊ ꝑ
illā defunctꝰ adhuc loq̇tur. Fide enoch tr̄ſlatꝰ eſt ne vidēt mortē
⁊ nō inueniebatur. quia tr̄ſtulit illū dn̄s. Ante tr̄ſlationem em̄
teſtimoniū habuit placuiſſe deo. Sine fide āt īpoſſibile eſt pla-
cere deo. Credere em̄ oportet accedētē ad deū. q2 eſt; ⁊ īq̇rētibꝰ ſe
remunerator ſit. Fide Noe reſponſo accepto de his que adhuc
non videbantur. metuens aptauit archam in ſalutem domus
ſue. per quam damnauit mundum et iuſticie que per fidem eſt
heres eſt inſtitutus. Fide qui vocatur abrahaꝫ obediuit in locum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

exire quē accepturus erat in hereditatē⁊ exiuit neſciens quo iret
Fide demoratꝰ eſt in tra repromiſſionis tanq̄ in aliena. in caſul
habitādo cū iſaac ⁊ iacob coheredibꝰ repromiſſiōis eiuſdē Expe
ctabat eī fundamēta hn̄tē ciuitatē cuiꝰ artifex ⁊ ꝯditor deꝰ. Fide
⁊ ipa ſara ſteril' v̄tutē in ꝯceptōe ſemis accepit etiā p̄ter tp̄s eta/
tis. qm̄ fidelē credidit eſſe eū q̄ repromiſerat Propt' qd̄ ⁊ ab vno
orti ſunt. ⁊ hoc emortuo tāq̄ ſidera celi ī ml'titudinē. ⁊ ſicut ha,
rena q̄ ē ad oram maris īnūerabil' Juxta fidē defuncti ſunt om̄s
iſti. nō acceptis repromiſſionibꝰ. ſꝫ a lōge eas reſpiciētes. ⁊ ſalu
tantes ⁊ ꝯfitētes. q2 pegrini ⁊ hoſpites ſunt ſup trā. Qui enim
hoc dicūt. ſignificāt ſe patriā inq̄rere. Et ſiq̄dē ipiꝰ meminiſſent de
q̄ dixerūt. habebāt vtiq̄ tp̄s reuertēdi. nūc āt meliorē appetunt
id eſt celeſtē. Jdeo nō ꝯfundit' deꝰ vocari deꝰ eoꝝ. Parauit em̄ ill'
ciuitatē. Fide obtulit abraam iſaac cū tēptaret. ⁊ vnigenitū offe
rebat in q̄ ſuſcepat repromiſſiōes ad quē dictū ē. q2 iſaac vocabi
tur tibi ſemē arbitrās. q2 ⁊ a mortuis ſuſcitare potēs ē deꝰ. Vn̄
eū ⁊ in pabolā accepit Fide ⁊ de futuris bn̄dixit yſaac. iacob ⁊ eſau
Fide iacob moriēs ſingulos filioꝝ ioſeph bn̄dixit. ⁊ adorauit fa/
ſtigiū v̄ge eiꝰ. Fide ioſeph moriens de pfectōe filioꝝ iſrl' memora
tus ē ⁊ de oſſibus ſuis mandauit. Fide moyſes natꝰ occultatꝰ eſt
menſibus tribus a parentibus ſuis. eo q̄ vidiſſent elegantem in
antē. ⁊ non timuerunt regis edictum. Fide moyſes grandis fa/
ctus negauit ſe eſſe filium filie pharaonis magis eligens affligi
cum populo dei. q̄m temporalis peccati habere iocunditatem.
maiores diuicias eſtimans theſauro egyptiorum improperium
chriſti. Aſpiciebat enim in remunerationem. fide reliquit egy/
ptum non veritus animoſitatem regis. Jnuiſibilem enim tan/
quā videns ſuſtinuit. fide celebrauit paſcha ⁊ ſanguinis effuſio/
nem nequi vaſtauit primitiua tangeret eos. fide tranſierunt ma
re rubrum tanq̄ per aridam terram. quod experti egyptij deuo/
rati ſunt. fide muri iericho corruerunt circuitu dierum ſeptem.
fide raab meretrix non perijt cum incredulis: excipiens explora/
tores cum pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tem/
pus enarrante de Gedeon Barach Samſon Jepte Dauid Sa
muel ⁊ alijs prophetis qui per fidem vicerunt regna. opati ſunt
iuſticiā. adepti ſūt repmiſſiōes. obturauerūt ora leonū. extixerūt
impetū ignis. effugauerūt aciē gladij. ꝯualuerūt de īfirmitate for

tes facti ſunt in bello. Caſtra verterunt exterorū. acceperūt mu-
lieres de reſurrectōe mortuos ſuos. Alij aūt diſtenti ſunt. nō ſu-
ſcipientes redemptionē vt meliorē inuenirent reſurrectionem.
Alij ꝟo ludibria ⁊ verbera exꝑti inſuꝑ ⁊ vincula ⁊ carceres lapi-
dati ſunt ſecti ſunt. tēptati ſunt in occiſione gladij mortui ſunt.
Circuierūt in melotis in pellib⁹ caprinis egentes anguſtiati af-
flicti. q̇bus dignus nō erat mūdus in ſollicitudinib⁹ errantes in
mōtibus ⁊ ſpelūcis ⁊ in cauernis terre. Et hi om̄s teſtimonio fi-
dei ꝓbati. nō acceperūt repromiſſionē. deo pro nob̄ meli⁹ aliquid
prouidente. vt nō ſine nobis ꝯſūmarētur. xij

Ideoqꝫ ⁊ nos tantā hn̄tes impoſitā nubē teſtiū. deponētes
om̄e pondus ⁊ circūſtās nos peccatū ꝑ paciētiā curram⁹
ad propoſitū nobis certamen aſpiciētes in auctorē fidei ⁊ ꝯſum-
matorē ieſum q̇ propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucē ꝯfuſiōe cō-
cepta. atqꝫ in dextera ſedis dei ſedet. Recogitate em̄ eum qui ta-
le ſuſtinuit a pctōribus aduerſus ſemetipm̄ ꝯtradictionē. vt nō
fatigemini animis veſtris deficientes. Nōdum em̄ vſqꝫ ad ſan-
guinē reſtitiſtis aduerſus pctm̄ repugnātes. ⁊ obliti eſtis ꝯſola-
tōis. que vobis tanqꝫ filijs loq̇tur dicens. Fili mi noli negligere
diſciplinā dn̄i. neqꝫ fatigeris dū ab eo argueris. Quē em̄ diligit
dn̄s: caſtigat. flagellat aūt oēm filiū quē recipit. In diſciplina ꝑ-
ſeuerate. Tanqꝫ filijs vob̄ offert ſe deus. Quis em̄ fili⁹ quē non
corripit pater? q̄ ſi extra diſciplinā eſtis. cui⁹ ꝑticipes facti ſunt
om̄s. ergo adulteri ⁊ nō filij eſtis. Deinde prēs q̇dem carnis no-
ſtre eruditores habuim⁹ ⁊ reuerebamur eos. Num multo mag̃
obtemperabimus patri ſpirituū ⁊ viuemus? Et illi quidē in tē-
pore paucoꝝ dieꝝ ſm̄ voluntatē ſuā erudiebant nos. hic autem
ad id qđ vtile eſt in recipiendo ſanctificationē eius. Omnis au-
tem diſciplina in pn̄ti quidē videtur nō eſſe gaudij ſed meroris.
poſtea aūt fructū pacatiſſimū exercitatis ꝑ eā reddet iuſticie. Pro-
pter qđ remiſſas manus ⁊ ſoluta genua erigite. ⁊ greſſus rectos
facite pedibus veſtris. vt non claudicans quis erret. magis aūt
ſanetur. Pacē ſequimini cū omnib⁹ ⁊ ſanctimoniā. ſine qua nēo
videbit deū. Contēplātes ne q̇d deſit gratie dei. ne qua radix a-
maritudinis ſurſum germinans impediat. ⁊ ꝑ illā inquinentur
multi. Ne quis fornicator aut prophanus. vt eſau. qui propter
vnā eſcā vendidit ꝓmitiua ſua. Scitote em̄ qm̄ ⁊ poſtea cupiēs
hereditare bn̄dictōꝫ reprobat⁹ ē. Nō em̄ inuenit ꝑn̄ie locū. q̄q̄

cū lachrymis inq̇ſiſſet eā. Nō eī acceſſiſtiſ ad tractabilē ⁊ acceſſibi
lē ignē ⁊ turbinē ⁊ caliginē ⁊ ꝓcellā ⁊ tube ſonū ⁊ vocē verboꝝ.
quā q̇ audierūt excuſauerūt ſe ne eis fieret ꝟbū. Nō eñi portabāt
qḋ dicebaṫ. ⁊ ſi beſtia tetigerit mōtē lapidabiṫ. ⁊ ita terribil'e erat
qḋ videbaṫ. Moyſes dixit. exterritus ſum ⁊ tremebūd⁹. Sed
acceſſiſtis ad ſyon mōtē ⁊ ciuitatē dei viuētis irl'm celeſtē ⁊ mul
toꝝ miliū angeloꝝ frequētiā ⁊ eccl'am ṗmitiuoꝝ q̇ cōſcripti ſunt
in celis. ⁊ iudicē dīm deū ⁊ ſpūs iuſtoꝝ ꝑfectoꝝ ⁊ teſtamēti noui
meditatorē ihesum ⁊ ſanguīs aſꝑſionē. meli⁹ loquētē q̄ȝ abel.
Uidete ne recuſetis loquētē. Si eñ illi nō effugerūt recuſantes
eū q̇ ſuꝑ terrā loq̄baṫ. multo magis nos qui de celis loquētē no-
bis auertim⁹. cuius vox mouit terrā nūc autem repromittit di
cēs Adhuc ſemel ⁊ ego mouebo nō ſolum terram ſed ⁊ celum. q̄
autē adhuc ſemel dicit. declarat mobiliū tranſlacionē tāq̄ȝ facto
rum. vt maneāt ea que ſunt immobilia. Itaq̄ȝ regnū imobile ſuſ
cipientes habemus gratiā per quā ſeruiam⁹ placētes deo cū me-
tu ⁊ reuerētia. Etenī de⁹ noſter ignis ɔſumēs eſt   xiij

Caritas fraternitatis maneat in vobis ⁊ hoſpitalitē nolite
obliuiſci. Per hanc eñ placuerūt quidā angelis hoſpicio
receptis. Memētote victoꝝ tanq̄ȝ ſimul vincti. ⁊ laborantiū tā
q̄ȝ ⁊ ipi in corꝑe morātes. Honorabile ɔnubiū in oīb⁹ ⁊ thorus
īmaculat⁹. Fornicatores eñ ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint
mores ſine auaricia. ɔtenti p̄ntib⁹ Ipe eñ dixit. Nō te deſerā ne
q̄ȝ derelinquā. ita vt ɔfidēter dicam⁹. Dñs mihi adiutor ē. non
timebo q̇d faciat mihi hō. Memētote ꝓpoſitoꝝ vroꝝ q̇ vobis lo
cuti ſunt verbū dei. quoꝝ intuentes exitū ɔuerſatōis. imitamini
fidē Jeſus xp̄us heri ⁊ hodie ipe ⁊ in ſecula. Doctrinis varijs ⁊
ꝑegrinis nolite abduci. Optimū eſt eñ grā ſtabilire cor nō eſcis
que nō ꝓfuerūt ambulantib⁹ in eis. Habem⁹ altare de quo edere
nō hñt ꝑtātem q̇ tabernaculo deſeruiūt. Quoꝝ eñ aīaliū infert
ſanguis pro peccato in ſancta ꝑ pontificē. hoꝝ corꝑa cremantur
extra caſtra. Propter qḋ ⁊ ieſus vt ſanctificaret ꝑ ſuū ſanguiē
populum. extra portam paſſus eſt. Exeamus igitur ad eum ex-
tra caſtra. improperium eius portantes. Non enim habemus
hic manentem ciuitatem. ſed futuram inquirimus. Per ipſum
ergo offeramus hoſtiam laudis ſemper deo. id eſt fructum labio
rum confitentium nomini eius. Benificentie autem ⁊ commu-
nionis nolite obliuiſci. talibus enim hoſtijs premeretur deus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Obēdite prepoſitis veſtris ⁊ ſubiacete eis. Ipſi enim peruigilāt quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri. vt cum gaudio hoc faciāt ⁊ non gementes. Hoc enim nō expedit vobis. Orate pro nobis. Confidimꝰ enim quia bonam cōſcientiam habemus. in omnibus bene volentes cōuerſari. Amplius autem deprecor vos hoc facere. quo celerius reſtituar vobis. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis paſtorem magnum ouium in ſanguinem teſtamenti eterni dominum noſtrum ieſum chriſtum aptet vos in omni bono. vt faciatis eius volūtatem faciens in vobis quod placeat coram ſe per ieſum chriſtum cui eſt gloria in ſecula ſeculorum amen. Rogo autem vos fratres vt ſufferatis verbum ſolacij. Etenim perpaucis ſcripſi vobis. Cognoſcite fratrem veſtrum timotheum dimiſſum. cum quo ſi celerius venerit videbo vos. Salutate omnes prepoſitos veſtros ⁊ omnes ſanctos. Salutāt vos de italia fratres. Gratia cum omnibꝰ vobis amē

¶ Expliciunt Epiſtole Pauli. Impreſſe Dauantrie In platea epiſcopi. Anno dñi. M. cccc. xci. Undecima Januarij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

[illegible] vult [illegible] [illegible] sunt [illegible] et ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 D 10